

ZUMS BN

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO - OBRONNY

S Y L A B U S

**ZAOCZNYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH MAGISTERSKICH
STUDIÓW**

na kierunku

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE

od roku akademickiego 2004/2005

OPRACOWAŁ:

ZESPÓŁ AUTORSKI

57868

WARSZAWA

kwiecień

2004

ZUMS BN

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO - OBRONNY

S Y L A B U S

**ZAOCZNYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH MAGISTERSKICH
STUDIÓW**

na kierunku

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE

od roku akademickiego 2004/2005

OPRACOWAŁ:

ZESPÓŁ AUTORSKI

W A R S Z A W A

k w i e c i e ń

2 0 0 4

WSTĘP

Sylabus Zaocznych Uzupełniających Magisterskich Studiów Bezpieczeństwa Narodowego stanowi zwarte opracowanie zakresu wiedzy przekazywanej w procesie dydaktycznym.

Program studiów zawiera najogólniejszą wiedzę wyrażaną w przedmiotach wykładanych w czasie studiów, w podziale na semestry.

Rozwinięty program studiów zawiera w treści uszczegółowioną wiedzę przekazywaną studentom w procesie dydaktycznym z dokładnością do każdego tematu określanego w przedmiocie.

Temat w przedmiocie zawiera jego treść, cel jaki prowadzący zamierza osiągnąć, problemy które w toku zajęcia będą podnoszone oraz literaturę przedmiotu.

W zakończeniu sprecyzowane zostały oczekiwane efekty, które powinny być osiągnięte w toku studiów.

Sylabus jest przeznaczony dla nauczycieli uczestniczących w procesie dydaktycznym oraz dla studentów ZUMS BN.

Pozwala zainteresowanym zorientować się w całości przebiegu studiów, zaplanować wysiłek intelektualny w procesie studiów oraz dobrać stosowną literaturę przedmiotu – obowiązkową i wspomagającą – umożliwiającą bardzo dobre opanowanie zakresu wiedzy przewidzianego programem studiów.

I. PROGRAM STUDIÓW

1. CELE KSZTAŁCENIA

Studia z zakresu bezpieczeństwa narodowego kształcą i przygotowują kadry cywilne oraz służb mundurowych do pracy w strukturach systemu bezpieczeństwa narodowego (SBN), w organizacjach międzynarodowych i zagranicznych przedstawicielstwach Polski.

Celem studiów jest przygotowanie wysoko kwalifikowanych kandydatów na stanowiska w administracji państwowej i samorządowej związane z bezpieczeństwem, w tym: obronnością.

Proces kształcenia ukierunkowany jest na przygotowanie absolwentów do pracy na stanowiskach wymagających gruntownej wiedzy z zakresu bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, funkcjonowania systemu obronnego państwa, w tym roli i zadań sił zbrojnych w systemie bezpieczeństwa. Absolwent ma być specjalistą o kwalifikacjach odpowiadających tytułowi magistra, znajdującym zatrudnienie w instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo narodowe RP. Ważna rola przypadnie absolwentom znajdującym zatrudnienie w instytucjach i organizacjach administracji państwowej i samorządowej odpowiedzialnych lub współodpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa państwa, we współdziałaniu z sąsiadami.

Zasadniczy cel studiów będzie osiągnięty w wyniku realizacji następujących celów szczegółowych zwracając uwagę w szczególności na:

1. Podstawowe problemy filozofii bezpieczeństwa;
2. Teorię i praktykę międzynarodowych stosunków politycznych i gospodarczych,
3. Problemy globalizacji,
4. Strukturę i funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa RP w tym bezpieczeństwa politycznego, wewnętrznego, gospodarczego, informacyjnego i inne,
5. Wybrane problemy funkcjonowania organów władzy i administracji publicznej w aspekcie bezpieczeństwa państwa,
6. Funkcjonowanie Obrony Cywilnej i Terytorialnej,
7. Organizację i funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego.
8. Zaznajomienie z problematyką norm prawnych, politycznych i współczesnych systemów bezpieczeństwa skupiając uwagę na:

- strukturach i funkcjonowaniu głównych organizacji międzynarodowych uczestniczących w kształtowaniu systemu bezpieczeństwa międzynarodowego ;
 - podstawowych zagadnieniach międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa;
 - uwarunkowaniach prawnych systemu bezpieczeństwa państwa.
9. Opanowania metod i technik stosowanych współcześnie w sferze zarządzania kryzysowego poprzez uczestnictwo studentów w grze kierowniczej.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Podstawę realizacji procesu kształcenia stanowi Regulamin Akademii Obrony Narodowej i program studiów.

Program studiów przez odpowiedni dobór przedmiotów oraz form kształcenia ma zapewnić realizację przedsięwzięć eksponujących bezpieczeństwo narodowe jako kierunek studiów oraz zarządzanie bezpieczeństwem jako specjalność studiów.

Program studiów obejmuje przedmioty ogólne, podstawowe, kierunkowe i uzupełniające. Przedmioty ogólne i podstawowe stanowią punkt wyjścia do realizacji przedmiotów kierunkowych. Program kształcenia realizowany jest na wykładach, seminariach, zajęciach grupowych oraz grach kierowniczych. Przewiduje także wykłady monograficzne oraz seminaria magisterskie. Ważną formą zdobywania i utrwalania wiedzy są gry kierownicze, uzupełnione wykładami metodycznymi, konsultacjami problemowymi i kierowanym samokształceniem studiujących, realizowanym zarówno w grze kierowniczej, jak i w każdym przedmiocie studiów.

W celu wyrównania i należytego uzupełnienia poziomu wiedzy studentów mających zróżnicowane wykształcenie specjalistyczne, kierownicy grup w toku każdego zjazdu (w każdą niedzielę w godz. 15.35. – 17.15.) prowadzić będą wykłady uzupełniające (naprzemiennie na obu latach studiów - wg oddzielnych planów kierowników grup).

3. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE

Zaoczne Uzupełniające Magisterskie Studia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są prowadzone przez Wydział Strategiczno-Obronny Akademii Obrony

Narodowej. Wykładowcami są nauczyciele z AON oraz innych ośrodków naukowych, wojskowych i cywilnych.

Warunkiem przyjęcia na studia jest złożenie przez kandydata wymaganych dokumentów, potwierdzających: ukończenie uczelni wyższej, co najmniej na poziomie licencjatu, uzyskanie pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego oraz uiszczenie wpisowego i czesnego za pierwszy semestr w całości lub w ustalonej części. Ostateczną decyzję o zakwalifikowaniu na studia podejmuje Rektor AON, na wniosek Komisji Rekrutacyjnej.

Studia odbywają się w trybie zaocznym, trwają dwa lata i obejmują cztery semestry kształcenia. W toku studiów studenci zdają egzaminy, zaliczenia na ocenę oraz zaliczenia bez ocen.

Egzaminy zdawane są w semestralnej sesji w formie odpowiedzi ustnych na zadane pytania lub na podstawie pisemnej pracy egzaminacyjnej.

Zaliczenie z przedmiotu uzyskuje się na podstawie pisemnej pracy, na ostatnim seminarium lub w czasie sesji obejmującej zakres wiedzy wykładanej oraz opanowanej przez studenta w ramach godzin przeznaczonych na samokształcenie kierowane.

Samokształcenie kierowane przez nauczyciela polega na sformułowaniu studentom tematów prac do samodzielnego opanowania, konsultowaniu, sprawdzaniu stanu wiedzy na seminarium oraz ocenie stanu zdobytej wiedzy.

W przypadku przyjęcia kandydata na studia z innych kierunków, różniących się nieznacznie programem nauczania, student zobowiązany jest w toku studiów zaliczyć różnice programowe, m.in. poprzez uczestnictwo w wykładach uzupełniających, prowadzonych przez kierowników grup dydaktycznych.

Ukierunkowany w toku seminariów magisterskich proces przygotowania i obrony pracy magisterskiej rozpoczyna się już w 7. semestrze. Indywidualny sposób przygotowania i opracowania pracy magisterskiej należy przedstawić na początku 8. semestru.

Po zdaniu egzaminu magisterskiego i obronie pracy magisterskiej absolwent uzyskuje tytuł magistra bezpieczeństwa narodowego.

Nadzór nad studiami sprawuje Dziekan, którym jest Komendant Wydziału Strategiczno-Obronny. Dziekan zadania realizuje poprzez Prodziekana Studiów.

Studenci mają do dyspozycji księgozbiór Biblioteki Głównej AON oraz specjalnie przygotowane zasoby Biblioteki Elektronicznej ZUMS BN.

Studia zaoczne są płatne. Wysokość czesnego za każdy semestr określona jest na cały rok akademicki, na podstawie stosownych kalkulacji.

4. ROZLICZENIE GODZINOWE ZAJĘĆ PROGRAMOWYCH

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE: przedmiotów / innych zamierzeń	Liczba godzin				
		sem. 7	sem.8	sem.9	sem.10	razem
I. Godziny zajęć programowych realizowane w toku zjazdów semestralnych						
1.	Przedmioty Ogólne	48	66	-	-	114
2.	Przedmioty Podstawowe	102	46	66	42	256
3.	Przedmioty Kierunkowe	34	28	84	56	202
4.	Przedmioty Uzupełniające	16	42	38	48	144
5.	Wykłady Monograficzne	-	-	-	10	10
6.	Godziny Pozapredmiotowe	20	18	32	24	94
OGÓŁEM:		220	200	220	180	820
II. Godziny zajęć programowych realizowane w toku semestrów – poza zjazdami						
1.	Samokształcenie Kierowane	170	200	170	190	730
III. Godziny zajęć programowych realizowane poza semestrami						
1.	Sesje Poprawkowe Roczne	wrzesień – wg odrębnego planu				
2.	Egzaminy Magisterskie	<u>wg odrębnego planu:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 1 termin – czerwiec (lipiec) • 2 termin - wrzesień 				

5. PODZIAŁ GODZIN NA DZIAŁY I PRZEDMIOTY

Lp.	Dział / przedmiot / inne zamierzenie	Liczba godzin programowych					forma zalicz.
		sem. 7	sem.8	sem.9	sem.10	razem	
A. PRZEDMIOTY OGÓLNE							
1.	Filozofia bezpieczeństwa	16+4 ZO	-	-	-	20	ZO
2.	M/narodowe prawo pok. i bezp.	-	18+4 ZO	-	-	22	ZO
3.	M/narodowe stosunki polityczne	-	18+4 ZO	-	-	22	ZO
4.	M/narodowe stosunki gospod.	-	18+4 ZO	-	-	22	ZO
5.	Zarządzanie bezpiecz. państwa	24+4 ZO	-	-	-	28	ZO
razem:		48	66	-	-	114	5xZO
B. PRZEDMIOTY PODSTAWOWE							
1.	Polityka i strategia bezpiecz. RP	20+6 E	-	-	-	26	E
2.	System Bezpieczeństwa RP	-	-	20+6 E	-	26	E
3.	Globalizacja polit. i gospodarcza	-	18+6 E	-	-	24	E
4.	Administracja publiczna RP	20+6 E	-	-	-	26	E
5.	Obrona Cyw. i Terytorialna RP	22+6 E	-	-	-	28	E
6.	Zarządzanie Systemem Bezpiecz. RP – Gra Kierownicza	18	18+4 ZO	36+4 ZO	36+6 E	122	2xZO; 1xE
razem:		98	46	66	42	252	2xZO; 6xE
C. PRZEDMIOTY KIERUNKOWE							
1.	Bezpieczeństwo polityczne RP	-	-	22+6 E	-	28	E
2.	Bezpieczeństwo gospodarcze RP	-	-	22+6 E	-	28	E
3.	Bezpieczeństwo wewnętrzne RP	28+6 E	-	-	-	34	E
4.	Bezpieczeństwo ekologiczne RP	-	-	22+6 E	-	28	E
5.	Bezpieczeństwo militarne RP	-	22+6 E	-	-	28	E
6.	Bezpieczeństwo informac. RP	-	-	-	20+4 ZO	24	ZO
7.	Bezpieczeństwo społeczne RP	-	-	-	12+4 ZO	16	ZO
8.	Bezpieczeństwo kulturowe RP	-	-	-	12+4 ZO	16	ZO
razem:		34	28	84	56	202	3xZO 5xE
D. PRZEDMIOTY UZUPEŁNIAJĄCE							
1.	Geografia bezpieczeństwa	-	-	-	16+4 ZO	20	ZO
2.	Komunikowanie społeczne	-	10+4 ZO	-	-	14	ZO
3.	Seminaria magisterskie	4	16 (Z)	24 (Z)	16 (Z)	60	3xZ
4.	Instruktaże do gry kierowniczej	-	2	4	4	10	-
5.	Wykłady uzup. kierowników grup	12	10	10	8	40	-
razem:		16	42	38	48	144	3xZ; 5xZO

E. WYKŁADY MONOGRAFICZNE							
1.	Socjologia bezpieczeństwa	-	-	-	10	10	Z
2.	Psychologia bezpieczeństwa	-	-	-	- // -	- // -	- // -
3.	Etyka bezpieczeństwa	-	-	-	- // -	- // -	- // -
4.	Informat. wspomaganie zarządzania bezp. RP w sytuacjach kryzysowych	-	-	-	- // -	- // -	- // -
5.	Zarządzanie strategiczne	-	-	-	- // -	- // -	- // -
6.	Analiza systemowa	-	-	-	- // -	- // -	- // -
razem:		-	-	-	10	10	1xZ
F. GODZINY POZAPRZEDMIOTOWE							
1.	- rozpoczęcie roku academic.	2+2	-	-	-	4	-
2.	- konsultacje (praca w bibliotekach)	10	10	22	10	52	-
3.	- czas dyspozycyjny	10	8	10	14	42	-
4.	- sesje poprawkowe roczne oraz egzaminacje magisterskie	wg odrębnych planów				-	-
5.	- samokształcenie kierowane (dom)	(170)	(200)	(170)	(190)	(730)	-
razem:		24	18	32	24	98	-
OGÓŁEM:		220	200	220	180	820	11xE 12xZO 4xZ

Uwaga:

- **E** – egzamin;
- **ZO** – zaliczenie oceniane;
- **Z** – zaliczenie przez udział w zajęciach;
- **Wykłady Monograficzne** – 1 z 5 przedmiotów do wyboru w IV semestrze;
- **Wykłady Uzupełniające Kierowników Grup** – dwugodzinne zajęcia nieobligatoryjne prowadzone w każdą niedzielę zjazdową od 15.35. do 17.15. wg odrębnych planów kierowników grup;
- **Gra Kierownicza** w/g oddzielnego planu - załączniki do programu;
- **Instruktaże do gry kierowniczej** – dwugodzinne zajęcia o charakterze wykładu (informacji) prowadzone przez kierowników grup przed każdym etapem gry kierowniczej, zawierającym w swoim programie odrębną grę decyzyjną;
- **Samokształcenie Kierowane** – realizowane w domu wg wskazówek wykładowców odpowiedzialnych za poszczególne przedmioty

6. PODZIAŁ GODZIN NA PRZEDMIOTY W SEMESTRACH

Semestr pierwszy

Lp.	Przedmiot / Zamierzenie	Liczba godzin					
		Wykłady	Seminaria	Inne	Zalicz.	Egzamin	Samokszt.
1.	Filozofia bezpieczeństwa	10	6	-	4	-	(20)
2.	Zarządzanie bezpiecz. państwa	12	12	-	4	-	(20)
3.	Polityka i strategia bezpieczeństwa RP	14	6	-	-	6	(20)
4.	Administracja publiczna RP	16	4	-	-	6	(20)
5.	Obrona Cywilna i Terytorialna RP	14	8	-	-	6	(20)
6.	Zarządzanie SB RP (gra kierownicza)	18	-	-	(Z)	-	(30)
7.	Bezpieczeństwo wewnętrzne RP	20	8	-	-	6	(20)
8.	Seminaria magisterskie	4	-	-	-	-	(20)
9.	Wykłady uzupeł. kierowników grup	12	-	-	-	-	-
10.	Rozpoczęcie roku akademickiego	2- wykład inauguracyjny;	-	2- infor. organiz.	-	-	-
11.	Konsultacje (praca w bibliotekach)	-	-	10	-	-	-
12.	Czas dyspozycyjny	-	-	10	-	-	-
OGÓŁEM – 220 g., w tym:		122	44	22	8	24	(170)

Semestr drugi

Lp.	Przedmiot / Zamierzenie	Liczba godzin					
		Wykłady	Seminaria	Inne	Zalicz.	Egzamin	Samokszt.
1.	M/narodowe prawo pokoju i bezpiecz.	12	6	-	4	-	(20)
2.	M/narodowe stosunki polityczne	12	6	-	4	-	(20)
3.	M/narodowe stosunki gospodarcze	12	6	-	4	-	(20)
4.	Globalizacja polit. i gospodarcza	12	6	-	-	6	(30)
5.	Zarządzanie SB RP (gra kierownicza)	12	-	6 (gra decyzyjna)	4	-	(30)
6.	Bezpieczeństwo militarne RP	16	6	-	-	6	(30)
7.	Komunikowanie społeczne	6	4	-	4	-	(20)
8.	Seminaria magisterskie	-	16	-	(Z)	-	(30)
9.	Instruktaże do gry kierowniczej	-	-	2	-	-	-
10.	Wykłady uzupeł. kierowników grup	10	-	-	-	-	-
11.	Konsultacje (praca w bibliotekach)	10	-	-	-	-	-
12.	Czas dyspozycyjny	-	-	8	-	-	-
OGÓŁEM - 200 g., w tym:		102	50	16	20	12	(200)

Semestr trzeci

Lp.	Przedmiot / Zamierzenie	Liczba godzin					
		Wykłady	Seminaria	Inne	Zalicz.	Egzamin	Samokszt.
1.	System bezpieczeństwa RP	14	6	-	-	6	(30)
2.	Zarządzanie SB RP (gra kierownicza)	24	-	12 (gra decyzyjna)	4	-	(30)
3.	Bezpieczeństwo polityczne RP	14	8	-	-	6	(30)
4.	Bezpieczeństwo gospodarcze RP	14	8	-	-	6	(30)
5.	Bezpieczeństwo ekologiczne RP	14	8	-	-	6	(20)
6.	Seminaria magisterskie	-	24	-	(Z)	-	(30)
7.	Instruktaże do gry kierowniczej	-	-	4	-	-	-
8.	Wykłady uzupeł. kierowników grup	10	-	-	-	-	-
9.	Konsultacje (praca w bibliotekach)	-	-	22	-	-	-
10.	Czas dyspozycyjny	-	-	10	-	-	-
OGÓŁEM - 220 g., w tym:		90	54	48	4	24	(170)

Semestr czwarty

Lp.	Przedmiot / Zamierzenie	Liczba godzin					
		Wykłady	Seminaria	Inne	Zalicz.	Egzamin	Samokszt.
1.	Zarządzanie SB RP (gra kierownicza)	4	-	24(gra); 8 (strzel)	-	6	(30)
2.	Bezpieczeństwo informacyjne RP	12	8	-	4	-	(30)
3.	Bezpieczeństwo społeczne RP	12	-	-	4	-	(20)
4.	Bezpieczeństwo kulturowe RP	12	-	-	4	-	(20)
5.	Geografia bezpieczeństwa	12	4	-	4	-	(30)
6.	Seminaria magisterskie	-	16	-	(Z)	-	(60)
7.	Instruktaże do gry kierowniczej	-	-	4	-	-	-
8.	Wykłady uzupeł. kierowników grup	8	-	-	-	-	-
9.	Wykłady monograficzne	10	-	-	-	-	-
10.	Konsultacje (praca w bibliotekach)	-	-	10	-	-	-
11.	Czas dyspozycyjny	-	-	14	-	-	-
OGÓŁEM - 180 g., w tym:		70	28	60	16	6	(190)

II. ROZWIĘTY PROGRAM STUDIÓW

AUTORZY I KONSULTANCI PROGRAMU

LP.	ZAMIERZENIE / PRZEDMIOT	AUTORZY / KONSULTANCI
1.	Konsultacja całości programu	dr hab. Jacek PAWŁOWSKI
2.	Filozofia bezpieczeństwa	dr Włodzimierz CHOJNACKI
3.	Międzynarodowe prawo pokoju i bezpiecz.	dr Henryk BINKOWSKI
4.	Międzynarodowe stosunki polityczne	dr Jerzy STAŃCZYK
5.	Międzynarodowe stosunki gospodarcze	dr hab. Zenon STACHOWIAK
6.	Zarządzanie bezpieczeństwem państwa	dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI
7.	Polityka i strategia bezpieczeństwa	prof. dr hab. Stanisław KOZIEJ
8.	System bezpieczeństwa RP	prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI
9.	Globalizacja polityczna i gospodarcza	prof. dr inż. Tadeusz JEMIOŁO
10.	Administracja publiczna RP	dr hab. Stefan KORYCKI
11.	Obrona Cywilna i Terytorialna	dr. Hieronim SZAFRAN
12.	Zarządzanie Systemem Bezpieczeństwa RP – Gra Kierownicza „Tajfun-1”	prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI; dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI
13.	Bezpieczeństwo polityczne RP	prof. dr hab. Bolesław BALCEROWICZ
14.	Bezpieczeństwo gospodarcze RP	dr Lech KOŚCIELECKI
15.	Bezpieczeństwo wewnętrzne RP	dr Bernard WIŚNIEWSKI
16.	Bezpieczeństwo ekologiczne RP	prof. dr hab. Stanisław ŚLADKOWSKI
17.	Bezpieczeństwo militarne RP	dr hab. Józef ZUBEK
18.	Bezpieczeństwo informacyjne RP	prof. dr hab. inż. Piotr SIENKIEWICZ
19.	Bezpieczeństwo społeczne RP	dr K. LORANTY
20.	Bezpieczeństwo kulturowe RP	dr hab. Janusz CZAJA
21.	Geografia bezpieczeństwa	dr Zbigniew LACH
22.	Komunikowanie społeczne	dr Edward POMYKAŁA
23.	Socjologia bezpieczeństwa	dr hab. Marian CIEŚLARCZYK
24.	Psychologia bezpieczeństwa	dr Gabriel NOWACKI
25.	Etyka bezpieczeństwa	dr Włodzimierz CHOJNACKI
26.	Informatyczne wspomaganie zarządzania bezpieczeństwem RP w syt. kryzysowych	dr inż. Janusz WOCIAŁ
27.	Zarządzanie strategiczne	dr hab. Cezary RUTKOWSKI
28.	Analiza systemowa	prof. dr hab. inż. Piotr SIENKIEWICZ

CAŁOŚĆ SYLABUSA ZESTAWIŁ I OPRACOWAŁ:
dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI

A. PRZEDMIOTY OGÓLNE

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

1. FILOZOFIA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: dr Włodzimierz Chojnacki

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
FILOZOFIA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Geneza, istota i przedmiot filozofii bezpieczeństwa wobec globalnych i regionalnych wyzwań współczesności.
2	Wykład	2	Problemy bezpieczeństwa w europejskiej myśli filozoficznej – tradycje i współczesność.
3	Wykład	2	Problemy bezpieczeństwa w polskiej myśli filozoficznej – tradycje i współczesność.
4	Wykład	2	Bezpieczeństwo we współczesnej myśli filozoficznej
5	Semin.	2	Chrześcijańskie inspiracje filozoficznej wiedzy o bezpieczeństwie.
6	Wykład	2	Bezpieczeństwo personalne w egzystencjalizmie - próba odpowiedzi „Kim jest współczesny człowiek”.
7.	Semin.	2	Bezpieczeństwo jako przedmiot wybranych dyscyplin naukowych
8.	Semin.	2	Filozoficzno-polityczne problemy bezpieczeństwa współczesnego świata.
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		10	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		6	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		20	

TEMAT 1: Geneza, istota i przedmiot filozofii bezpieczeństwa wobec globalnych i regionalnych wyzwań współczesności.

CEL: Przedstawić genezę, istotę i przedmiot filozofii bezpieczeństwa

FORMA ZAJĘĆ - Wykład

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Pojęcie, przedmiot filozofii bezpieczeństwa.**
- 2. Geneza filozofii bezpieczeństwa.**
- 3. Funkcje i zadania filozofii bezpieczeństwa.**
- 5. Kierunki i tendencje rozwoju filozofii bezpieczeństwa.**

LITERATURA:

1. Świniarski J., Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004, s. 8-21.
2. W. Tatarkiewicz, Historia filozofii. PWN, t. 1-3, Warszawa 1993.
3. J. Didier, Słownik filozofii, Wydawnictwo „Książnica” 1992.
4. Z. Kuderowicz, Filozofia o szansach pokoju. Problemy wojny i pokoju w filozofii XX wieku . Białystok 1995.
5. J. Świniarski, O naturze bezpieczeństwa. Warszawa Pruszków 1997, s. 10-35.

TEMAT 2: Problemy bezpieczeństwa w europejskiej myśli filozoficznej – tradycje i współczesność.

CEL : Przedstawić główne problemy wojny i pokoju w filozofii starożytnej, średniowiecznej i nowożytnej.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Problemy wojny i pokoju w filozofii starożytnej Grecji.
2. Myśl irenologiczna i polemologiczna starożytnego Rzymu.
3. Wybrane koncepcje wojny i pokoju czasów Renesansu.
4. Wojna i pokój w europejskiej myśli filozoficznej i politycznej XVII wieku.
5. Problematyka irenologiczna i polemologiczna w czasach Oświecenia:
 - filozofia brytyjska;
 - filozofia francuska;
 - filozofia niemiecka.

LITERATURA:

1. Świniarski J., Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004, s. 72-89
2. Wybrane koncepcje wojny i pokoju w dziejach myśli filozoficznej, cz.I-IV, AON, Warszawa 1991-1995.
3. Problemy bezpieczeństwa w myśli społecznej i wojskowej (red.) R. Rosa, Warszawa 1996.

TEMAT 3: Problemy bezpieczeństwa w polskiej myśli filozoficznej i wojskowej – tradycje i współczesność.

CEL: Przedstawić dorobek myśli filozoficznej od Krakowskiej Szkoły Praw do początku XX wieku.

FORMA ZAJĘĆ - Wykład

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Początki polskiej myśli irenologicznej i polemologicznej. Dorobek teoretyczny krakowskiej szkoły prawa narodów (Stanisław ze Skarbimierza, Paweł Włodkowic, Stanisław z Dąbrówki).
2. Wojna, pokój i bezpieczeństwo w polskiej myśli filozoficznej i politycznej okresu Odrodzenia.
3. Teistyczny pacyfizm Arian Polskich.
4. Problemy bezpieczeństwa, wojny i pokoju w polskiej myśli filozoficznej i wojskowej czasów Oświecenia.
5. Polska myśl irenologiczna i polemologiczna okresu romantyzmu i II poł. XIX wieku.
6. Wojna i pokój w poglądach czołowych myślicieli polskich XX wieku.

LITERATURA:

1. Świniarski J., Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004.
2. Z. Kuderowicz, Polska filozofia pokoju: Historia idei pokoju w kulturze polskiej do roku 1939, Warszawa 1992.
3. Z. Kuderowicz, Filozofia o szansach pokoju. Problemy wojny i pokoju w filozofii XX wieku, Białystok 1995.

TEMAT 4: Bezpieczeństwo we współczesnej myśli filozoficznej.

CEL: Przedstawić źródła i stosunek do bezpieczeństwa jako dobra naturalnego w głównych kierunkach filozofii współczesnej

FORMA ZAJĘĆ - Wykład

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Pozytywistyczne nadzieje na postęp i tworzenie bezpieczeństwa**
2. **Bezpieczeństwo jako substytut szczęścia człowieka kultury we freudyzmie.**
3. **Bezpieczeństwo jednostki i osoby ludzkiej w presonalizmie Jaquesa Maritaina.**

LITERATURA:

1. **Świniarski J., Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004, s. 100-130.**
2. **A. Miś, Filozofia współczesna. Główne nurty, Warszawa 1998.**

TEMAT 5: Chrześcijańskie inspiracje filozoficznej wiedzy o bezpieczeństwie.

CEL: Scharakteryzować dorobek społecznej myśli filozoficznej Kościoła katolickiego w odniesieniu do wojny i pokoju od Starego Testamentu do teologii pokoju

FORMA ZAJĘĆ - Seminarium

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Wojna, pokój i bezpieczeństwo w Starym i Nowym Testamencie.**
- 2. Wczesnochrześcijańskie koncepcje bezpieczeństwa, pokoju, wojen i wojska.**
- 3. Irenologiczne i polemologiczne poglądy św. Augustyna i św. Tomasza z Akwinu.**
- 4. Problemy wojny i pokoju w nauce społecznej Kościoła. Od Piusa XII do Jana Pawła II.**
- 5. Współczesna filozofia katolicka a zagadnienia wojny i pokoju.**
- 6. Teologia pokoju.**

LITERATURA:

- 1. R. Rosa, Filozofia bezpieczeństwa, Warszawa 1995.**
- 2. J. Świniarski, O naturze bezpieczeństwa, Warszawa-Pruszków 1997.**
- 3. J. Kondziela, Pokój w nauce Kościoła, Lublin 1992.**

TEMAT 6: Bezpieczeństwo personalne w egzystencjalizmie- próba odpowiedzi „Kim jest człowiek na progu XXI wieku.

CEL: Przedstawić ontologiczny, epistemologiczny i aksjologiczny wymiar poszukiwań istoty i sensu życia człowieka w dwóch głównych nurtach egzystencjalizmu.

FORMA ZAJĘĆ - Wykład

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Epistemologiczny wymiar poszukiwań sensu egzystencji w utworach Sorena Kierkegarda.
2. Depersonalizacja i laicyzacja człowieka jako drogi poszukiwania sensu życia według M. Heideggera.
3. Koncepcja autentycznego myślenia J.P. Sartre'a.
4. Egzystencjalizm laicki Alberta Camus.

LITERATURA

1. R.H.Popkin, A. Stroll, Filozofia. Wyd. ZYSK, Poznań 1997, s. 507.
1. J. Guze, Albert Camus. Eseje. PIW, Warszawa 1965, s. 18.
2. J. Tomkowski, literatura powszechna. Warszawa 1995, s. 294.
3. J. Borgosz, Główne kierunki współczesnej filozofii niemarksistowskiej. Warszawa 1972, s.150-170.
4. A. Camus, Rozważania o gilotynie, [w:] Pismo literacko-artystyczne 1/1985, s. 74-93.
5. A. Miś, Filozofia współczesna. Główne nurty, Warszawa 1998.

TEMAT 7: Bezpieczeństwo jako przedmiot wybranych dyscyplin naukowych

CEL : Przetawić bezpieczeństwo jako przedmiot wybranych dyscyplin naukowych

FORMA ZAJĘĆ - Seminarium

CZAS 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Bezpieczeństwo w nauce o cywilizacji.**
2. **Bezpieczeństwo w nauce o złożoności.**
3. **Podstawy cybernetyczno - techniczne wiedzy o bezpieczeństwie.**
4. **Bezpieczeństwo w naukach wojskowych.**

LITERATURA:

1. Świniarski J. Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004., s. 134-158.
2. J. Świniarski, O naturze bezpieczeństwa, Warszawa-Pruszków 1997, s. 218-234.

TEMAT 8: Filozoficzno-polityczne problemy bezpieczeństwa współczesnego świata.

CEL: Dokonać analizy porównawczej wybranych koncepcji bezpieczeństwa z uwzględnieniem przedstawienia zmiany jego paradygmatu

FORMA ZAJĘĆ - Seminarium

CZAS - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Koncepcje realizmu politycznego – bezpieczeństwo przez wojnę i hegemonię.
2. Krytyka stosowania siły i wojny – koncepcje „idealizmu” politycznego.
3. Zmiana paradygmatu bezpieczeństwa.
4. Stosunki międzynarodowe i perspektywy zapewnienia bezpieczeństwa

LITERATURA:

1. Świniarski J. Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004., s. 175-212.
2. J. Świniarski, Filozoficzne koncepcje bezpieczeństwa (próba sysTEMATyzacji) (w:) Edukacja do bezpieczeństwa i pokoju w jednoczącej się Europie (red.) R. Rosa, Siedlce-Chlewiska 1999.
3. L. Kanarski, J. Świniarski, Przemiany myślenia w wojsku, Warszawa 1997.

LITERATURA obowiązkowa do zaliczenia przedmiotu

1. Świniarski J. Chojnacki W., Filozofia bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyd. AON, Warszawa 2004., s. 175-212.
2. Z. Kuderowicz, Filozofia o szansach pokoju. Problemy wojny i pokoju w filozofii XX wieku. Białystok 1995.

LITERATURA zalecana do zaliczenia przedmiotu

1. A. Miś, Filozofia współczesna. Główne nurty, Warszawa 1998.
2. J. Bańka, Wstęp do filozofii. Filozofia w świetle własnej historii i u progu nowej epoki systemów. Wyd. Śląsk, Katowice 2001.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

**2. MIĘDZYNARODOWE PRAWO POKOJU
I BEZPIECZEŃSTWA**

WYKŁADOWCA: dr Henryk BINKOWSKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
MIĘDZYNARODOWE PRAWO POKOJU I BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa w systemie prawa międzynarodowego.
2	Wykład	2	Podmioty prawa międzynarodowego.
3	Wykład	2	Zakaz uciekania się do stosowania siły w stosunkach międzynarodowych.
4	Sem.	2	Spory międzynarodowe i ich załatwianie.
5	Sem.	2	Środki i metody pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.
6	Wykład	2	Pokojowe załatwianie sporów w systemie organizacji międzynarodowych.
7.	Wykład	2	Środki budowy zaufania i bezpieczeństwa w procesie umacniania pokoju międzynarodowego.
8.	Wykład	2	Implementacja międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa w Polsce.
9.	Sem.	2	Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa wobec zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa międzynarodowego.
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		6	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		22	

TEMAT 1: Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa w systemie prawa międzynarodowego.

CEL: W toku realizacji zajęć należy zaprezentować słuchaczom podstawowy dorobek międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa oraz nauczyć ich wykonywania zadań wynikających z obowiązku współdziałania państw na rzecz tej dziedziny międzynarodowego prawa publicznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Prawo międzynarodowe, podstawowe pojęcia, istota, źródła, normy i regulacje.
2. Stosowanie prawa międzynarodowego.
3. Prawo międzynarodowe a prawo wewnętrzne.
4. Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa, główne zasady i dziedziny regulacji oraz relacje z międzynarodowym prawem humanitarnym konfliktów zbrojnych.

LITERATURA:

- L. Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*, Warszawa 1996;
- R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2001;
- W. Góralczyk, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1999;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa 2000;

TEMAT 2: Podmioty prawa międzynarodowego

CEL: Nauczyć studiujących podstawowych elementów prawa międzynarodowego, w tym przede wszystkim ze szczególnym uwzględnieniem jego podmiotów.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Podmiotowość w prawie międzynarodowym.
2. Państwo jako podmiot prawa międzynarodowego.
3. Odpowiedzialność międzynarodowa państwa.
4. Organy państwa w stosunkach międzynarodowych.
5. Inne podmioty.

LITERATURA:

- L. Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*, Warszawa 1996;
- R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2001;
- *Dyplomacja współczesna a problemy prawa i bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. L. Łukaszuk, Warszawa (AON) 1999;
- W. Góralczyk, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1999;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;

TEMAT 3: Zakaz uciekania się do stosowania siły w stosunkach międzynarodowych

CEL: Doprowadzić do zrozumienia przez słuchaczy najważniejszych uwarunkowań dotyczących użycia siły we współczesnych stosunkach międzynarodowych i ograniczeń wynikających z tego tytułu wynikających z przepisów prawa międzynarodowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Zakaz użycia siły w świetle prawa międzynarodowego.**
- 2. Egzekwowanie prawa międzynarodowego przy użyciu siły.**
- 3. Definicja agresji.**
- 4. Prawo do samoobrony.**
- 5. Egzekwowanie prawa międzynarodowego środkami pokojowymi.**

LITERATURA:

- W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003;
- W. Góralczyk, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1999;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;
- *Prawo międzynarodowe. Materiały do studiów*, red. B. Wierzbicki, Warszawa 1996;
- *Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W. Malendowski, Wrocław 2000.

TEMAT 4: Spory międzynarodowe i ich załatwianie.

CEL: W drodze samodzielnego, ukierunkowanego przygotowania nauczyć studiujących identyfikowania sporów i ich rozwiązywania.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcia i źródła sporów.
2. Rodzaje i podział sporów międzynarodowych.
3. Przedmioty i podmioty sporów.

LITERATURA:

- W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne. zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;
- *Prawo międzynarodowe. Materiały do studiów*, red. B. Wierzbicki, Warszawa 1996;
- *Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W. Malendowski, Wrocław 2000;
- J. Sutor, *Pokojowe załatwianie sporów międzynarodowych*, Wrocław 1979.

TEMAT 5: Środki i metody pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.

CEL: Nauczyć studiujących rozwiązywania sporów z zastosowaniem środków i sposobów uznanych prawem oraz zwyczajem międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Metody dyplomatyczne załatwiania sporów międzynarodowych (negocjacje, mediacje, dobre usługi, komisje śledcze, koncyliacja, pośrednictwo, pojednawstwo, rozjemstwo, sądownictwo międzynarodowe).
Studia przypadków.**
- 2. Tendencje rozwojowe w zakresie rozwiązywania sporów.**

LITERATURA:

- W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne. zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;
- *Prawo międzynarodowe. Materiały do studiów*, red. B. Wierzbicki, Warszawa 1996;
- *Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W. Malendowski, Wrocław 2000;
- J. Sutor, *Pokojowe załatwianie sporów międzynarodowych*, Wrocław 1979.

TEMAT 6: Pokojowe załatwianie sporów w systemie organizacji międzynarodowych.

CEL: Przekazać studentom podstawowy zasób wiedzy o załatwianiu sporów w wybranych organizacjach międzynarodowych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Doświadczenia historyczne załatwiania sporów.**
- 2. Pokojowe załatwianie sporów międzynarodowych w ramach systemu ONZ.**
- 3. Załatwianie sporów w innych powszechnych organizacjach międzynarodowych i na szczeblu regionalnym.**

LITERATURA:

- R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2001;
- W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne. zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003;
- L. Łukaszuk, *Europejskie prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;
- L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;
- *Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne*, red. W. Malendowski, Wrocław 2000.

TEMAT 7: Środki budowy zaufania i bezpieczeństwa w procesie umacniania pokoju międzynarodowego.

CEL: Ukazać rolę środków budowy zaufania i bezpieczeństwa, w tym środków o charakterze wojskowym, w procesie kształtowania bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Porozumienia ograniczające zbrojenia.
2. Rozwój europejskich środków budowania zaufania i bezpieczeństwa.
3. Wojskowe środki budowy zaufania i bezpieczeństwa.

LITERATURA:

- *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B.Bobrow, E. Halizak, R. Zięba, Warszawa 1997,
- *Dokument wiedeński 1992*, Warszawa 1992,
- *Dokument wiedeński 1994*, Warszawa 1995,
- *Stosunki międzynarodowe*, red. W. Malendowski i C. Mojsiewicz, Warszawa 2000.

TEMAT 8: Implementacja międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa w Polsce.

CEL: W trakcie realizacji zajęć zaprezentować słuchaczom polski dorobek implementacyjny w zakresie międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Rozwój teorii oraz ośrodków upowszechniania międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa.**
- 2. Problematyka prawnomiędzynarodowa oraz bezpieczeństwa w prawie wewnętrzkrajowym.**
- 3. Konstytucja RP i inne akty prawa regulujące kwestie prawnomiędzynarodowe i bezpieczeństwa.**

LITERATURA:

- *Badania i nauczanie zagadnień prawa i bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. L. Łukaszuk, S. Korycki, W. Kostecki, Warszawa (AON) 1996;
- G. Evans, *Współpraca dla pokoju*, Warszawa 1994;
- *Konstytucja RP*, Warszawa 1997;
- J. Kukułka, *Pokój w teorii i praktyce stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1991;
- L. Łukaszuk, *Europejskie prawo pokoju i bezpieczeństwa. Materiały i komentarze*, Warszawa (AON) 2000;

TEMAT 9: Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa wobec zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa międzynarodowego.

CEL: Poprzez indywidualne prezentacje słuchaczy spowodować lepsze zrozumienie odczytywania związków istniejących zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa międzynarodowego z możliwością ich regulacji w ramach międzynarodowego prawa pokoju i bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Kontekst prawny bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.
3. Główne tendencje, wyzwania i problemy bezpieczeństwa międzynarodowego.
3. Podstawowe problemy globalne i wpływ globalizacji na procesy zachodzące we współczesnym świecie (globalizm i antyglobalizm, globalizacja a terroryzm międzynarodowy, globalne środowisko bezpieczeństwa).
4. Podstawy prawne koncepcji bezpieczeństwa europejskiego.

LITERATURA:

- *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B.Bobrow, E. Halizak, R. Zięba, Warszawa 1997;
- R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego*, Warszawa 2001;
- T. Jemiolo, *Globalizacja. Szanse i zagrożenia*, Warszawa 2000;
- *Polska polityka bezpieczeństwa 1989-2000*, red. R.Kuźniar, Warszawa 2001 oraz do wyboru jeden z podręczników akademickich:
- Z. Cesarz, E. Stadtmuller, *Problemy polityczne współczesnego świata*, Wrocław 2000;
- E. Cziomer, L. Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Warszawa-Kraków 2000;
- T. Łoś-Nowak, *Stosunki międzynarodowe. Teorie – systemy – uczestnicy*, Wrocław 2000;
- *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, red. E. Halizak i R. Kuźniar, Warszawa 2000;
- *Stosunki międzynarodowe*, red. W. Malendowski i C. Mojsiewicz, Warszawa 2000.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

3. MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI POLITYCZNE

WYKŁADOWCA: dr Jerzy STAŃCZYK

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI POLITYCZNE**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Międzynarodowe stosunki polityczne i zagadnienia bezpieczeństwa
2	Wykład	2	Czynniki ewolucji i dynamiki bezpieczeństwa politycznego państw i systemów międzynarodowych
3	Wykład	2	Bezpieczeństwo międzynarodowe po „zimnej wojnie” i kształtowanie nowego ładu międzynarodowego
4	Wykład	2	Nowe wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa politycznego
5	Wykład	2	Demokracja a pokój i bezpieczeństwo w stosunkach międzynarodowych
6	Sem.	2	Rola organizacji europejskich w zakresie bezpieczeństwa politycznego
7.	Wykład	2	Procesy instytucjonalizacji i integracji w stosunkach międzynarodowych a bezpieczeństwo polityczne
8.	Sem.	2	Europejskie struktury współpracy regionalnej i subregionalnej
9.	Sem.	2	Perspektywy rozwoju euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa kooperacyjnego
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		6	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		22	

TEMAT 1: Międzynarodowe stosunki polityczne i zagadnienia bezpieczeństwa.

CEL: przyswojenie podstawowych pojęć, poznanie oddziaływań międzynarodowych oraz ich ewolucji, zapoznanie najważniejszych cech stosunków międzynarodowych, wykazanie specyfiki nauki o stosunkach międzynarodowych jako dyscypliny naukowej oraz nadrzędności międzynarodowych stosunków politycznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Polityka zagraniczna, polityka międzynarodowa i stosunki międzynarodowe.**
- 2. Uczestnicy międzynarodowych stosunków politycznych, ich ewolucja i ewolucja stosunków międzynarodowych.**
- 3. Nadrzędność międzynarodowych stosunków politycznych.**
- 4. Systemy polityczne i systemy międzynarodowe.**
- 5. Pojęcie bezpieczeństwa politycznego.**

LITERATURA:

- 1. Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika.* Pod redakcją naukową Edwarda Halizaka i Romana Kuźniara. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa 2000;
- 2. Teresa Łoś-Nowak, Stosunki międzynarodowe. Teorie – systemy – uczestnicy.* Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław 2000;
- 3. Henry Kissinger, Dyplomacja.* Warszawa 1998.

TEMAT 2: Czynniki ewolucji i dynamiki bezpieczeństwa politycznego państw i systemów międzynarodowych.

CEL: przedstawienie ewolucji badań nad bezpieczeństwem, istoty współzależności międzynarodowych; kształcenie umiejętności oceny wpływu stosunków międzynarodowych na sprawy wewnętrzne państw (w tym wyboru opcji bezpieczeństwa, opcji rozwojowej i kierunków polityki zagranicznej).

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Kryteria definiowania bezpieczeństwa.
2. Rozwój badań nad bezpieczeństwem.
3. Czynniki ewolucji współczesnego rozumienia bezpieczeństwa.
4. Wzrost współzależności międzynarodowych w zakresie bezpieczeństwa.
5. Uwarunkowania dynamiki bezpieczeństwa po „zimnej wojnie”.

LITERATURA:

1. Ryszard Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje, struktury, funkcjonowanie*. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1999;
2. Marek Pietraś, *Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie. Studium politologiczne*. Wyd. UMCS. Lublin 2000;
3. Jerzy Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*. Instytut Studiów Politycznych PAN. Warszawa 1996.

TEMAT 3: Bezpieczeństwo międzynarodowe po „zimnej wojnie” i kształtowanie nowego ładu międzynarodowego.

CEL: przedstawienie dynamiki międzynarodowego układu sił w świecie, zapoznanie z żywiołowością stosunków międzynarodowych, ale też prawidłowościami procesów międzynarodowych; określenie głównych trendów zmian bezpieczeństwa międzynarodowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Proces zmiany międzynarodowego układu sił w Europie i na świecie.
2. Osłabienie czynnika militarnego w stosunkach międzynarodowych, zyskiwanie na znaczeniu geoekonomiki ponad geopolitykę.
3. Kierunki ewolucji struktur międzynarodowych.
4. Międzynarodowy ład polityczny: procesy integracji i dezintegracji.
5. Ciągłość i zmiana w porządku międzynarodowym.

LITERATURA:

1. *Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika*. Pod redakcją naukową Edwarda Haliżaka i Romana Kuźniara. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa 2000;
2. Janusz Stefanowicz, *Ład międzynarodowy. Doświadczenie i przyszłość*. Instytut Studiów Politycznych PAN. Warszawa 1996;
3. Jerzy Stańczyk, *Przeobrażenia międzynarodowego układu sił w Europie na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Analiza uwarunkowań i mechanizmów w kontekście bezpieczeństwa międzynarodowego*. Instytut Studiów Politycznych PAN. Fundacja im. Friedricha Eberta. Warszawa 1999;
4. Jerzy Stańczyk, *Kres „zimnej wojny”. Bezpieczeństwo europejskie w procesie zmiany międzynarodowego układu sił na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych*. Wydawnictwo Adam Marszałek. Toruń 2004.

TEMAT 4: Nowe wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa politycznego.

CEL: kształcenie umiejętności rozróżniania między zagrożeniami a wyzwaniami dla bezpieczeństwa, diagnoza współczesnego stanu bezpieczeństwa międzynarodowego, wykazanie najbardziej charakterystycznych cech bezpieczeństwa po „zimnej wojnie”.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Bezpieczeństwo po „zimnej wojnie”.**
- 2. Transformacje geopolityczne i destabilizacja systemów politycznych.**
- 3. Dysproporcje ekonomiczne i migracje.**
- 4. Nacjonalizmy i konflikty etniczne.**
- 5. Transnarodowa przestępczość zorganizowana i terroryzm.**
- 6. Zagrożenia ekologiczne.**

LITERATURA:

1. Ryszard Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje, struktury, funkcjonowanie*. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1999;
2. Zbigniew Cesarz, Elżbieta Stadtmüller, *Problemy polityczne współczesnego świata*. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław 1996;
3. Erhard Cziomer, Lubomir W. Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa – Kraków 2001;
4. *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*. Redakcja naukowa Davis B. Bobrow, Edward Halizak, Ryszard Zięba. Uniwersytet Warszawski. Instytut Stosunków Międzynarodowych. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Warszawa 1997.

TEMAT 5: Demokracja a pokój i bezpieczeństwo w stosunkach międzynarodowych.

CEL: wykazanie powiązań między demokracją a pokojem i bezpieczeństwem międzynarodowym, przedstawienie podstawowych mechanizmów regulacji demokratycznych w stosunkach międzynarodowych i odróżnienie ich od metod niedemokratycznych, pokazanie uwarunkowań procesów demokratyzacji, określenie warunków pokoju demokratycznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Zasady pokojowego porządku międzynarodowego. Tworzenie norm demokracji i umacnianie jej mechanizmów. Demokratyzacja instytucji międzynarodowych.**
- 2. Rozstrzyganie różnic interesów przez państwa demokratyczne.**
- 3. Wpływ demokracji na rozwój społeczny.**
- 4. Procesy demokratyzacji.**
- 5. Pokój demokratyczny.**

LITERATURA:

- Demokracja w stosunkach międzynarodowych.* Praca zbiorowa pod redakcją Edwarda Haliżaka i Dariusza Popławskiego. Uniwersytet Warszawski. Instytut Stosunków Międzynarodowych. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1997;
- Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku.* Redakcja naukowa Davis B. Bobrow, Edward Haliżak, Ryszard Zięba. Uniwersytet Warszawski. Instytut Stosunków Międzynarodowych. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Warszawa 1997;
- „Sprawy Międzynarodowe”, 2000 z. 2.

TEMAT 6: Rola organizacji europejskich w zakresie bezpieczeństwa politycznego: ocena efektywności i perspektyw.

CEL: zdefiniowanie ról najważniejszych organizacji bezpieczeństwa europejskiego, określenie uwarunkowań w „grze interesów” międzynarodowych, przewidywanie perspektyw zmian; kształcenie umiejętności posługiwania się samodzielnie zdobytą wiedzą.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. UE/UZE – wspólna europejska obrona?**
- 2. NATO – osłabienie funkcji sojuszu wojskowego?**
- 3. OBWE – przeżytek przeszłości?**

LITERATURA:

1. Ryszard Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje, struktury, funkcjonowanie*. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1999;
2. *Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika*. Pod redakcją naukową Edwarda Halizaka i Romana Kuźniara. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa 2000;
3. Wojciech Multan, *Wizje bezpieczeństwa europejskiego*. Dom Wydawniczy Elipsa. Warszawa 1997.

**TEMAT 7: Instytucjonalne podstawy stosunków międzynarodowych.
Organizacje międzynarodowe we współczesnym świecie.**

CEL: przedstawienie podstaw działania organizacji międzynarodowych, ich funkcji i znaczenia, sprecyzowanie najważniejszych terminów, dokonanie przeglądu współczesnych organizacji międzynarodowych, porównanie głównych typologii

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Szerokie rozumienie instytucji.
2. Rola instytucji w stosunkach międzynarodowych.
3. Organizacje międzynarodowe – terminologia.
4. Funkcje organizacji międzynarodowych.
5. Systematyka organizacji międzynarodowych.
6. Organizacje międzynarodowe we współczesnym świecie.

LITERATURA:

1. *Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika*. Pod redakcją naukową Edwarda Haliżaka i Romana Kuźniara. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa 2000;
2. Teresa Łoś-Nowak, *Stosunki międzynarodowe: teorie – systemy – uczestnicy*. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław 2000;
3. Erhard Cziomer, Lubomir W. Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa – Kraków 2001;
4. *Organizacje w stosunkach międzynarodowych: istota – mechanizmy działania – zasięg*. Pod redakcją Teresy Łoś-Nowak. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław 1999.

TEMAT 8: Europejskie struktury współpracy regionalnej i subregionalnej – „nowy regionalizm”.

CEL: określenie istoty, cech i korzyści współpracy regionalnej, dokonanie przeglądu najważniejszych organizacji regionalnych w Europie Środkowej po 1989 r.; rozpatrzenie procesów regionalizacyjnych w kontekstach integracji, globalizacji, współzależności z określeniem wpływu na kwestie bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Grupa Wyszehradzka – zanik czy odpowiednik Beneluksu w UE?**
- 2. Inicjatywa Środkowoeuropejska – czy Europa Środkowa nie odchodzi w przeszłość?**
- 3. Rada Państw Morza Bałtyckiego – wewnętrzne morze UE i Rosja?**

LITERATURA:

- 1. Europejskie struktury współpracy. Informator.* Pod redakcją Stanisława Parzymiesa. Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Warszawa 2000;
- 2. Urszula Burda, Jacek Gajewski, Krzysztof Szczepanik, Vedemecum organizacji europejskich (angielsko-polskie).* Wydawnictwo Askon. Warszawa 1998;
- 3. Ryszard Zięba, Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje, struktury, funkcjonowanie.* Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1999.

TEMAT 9: Perspektywy rozwoju systemu bezpieczeństwa europejskiego.

CEL: sprecyzowanie pojęć związanych z typologią systemów międzynarodowych, określenie roli tzw. trójkąta bezpieczeństwa; kształcenie umiejętności samodzielnego wyciągania wniosków i argumentacji.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Kryteria systemu bezpieczeństwa europejskiego – *sprecyzuj niezbędne warunki.*
2. Bezpieczeństwo kooperacyjne – *perspektywy trwałości i zmian.*
3. „Architektura bezpieczeństwa europejskiego” – *fakty „za” i „przeciw” adekwatności tego terminu.*

LITERATURA:

1. Ryszard Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje, struktury, funkcjonowanie*. Fundacja Studiów Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe Scholar. Warszawa 1999;
2. Wojciech Multan, *Wizje bezpieczeństwa europejskiego*. Dom Wydawniczy Elipsa. Warszawa 1997;
3. Jacek Czaputowicz, *System czy nieład? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku*. Centrum Stosunków Międzynarodowych. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 1998.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

4. MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE

WYKŁADOWCA: dr hab. Zenon STACHOWIAK

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Teoria i praktyka międzynarodowych stosunków gospodarczych
2	Wykład	2	System gospodarki światowej
3	Wykład	2	Zagraniczna i międzynarodowa polityka ekonomiczna
4	Wykład	2	Międzynarodowy obrót gospodarczy
5	Sem.	2	Międzynarodowy podział pracy
6	Sem.	2	Międzynarodowa integracja gospodarcza
7.	Wykład	2	Rynek międzynarodowy
8.	Wykład	2	Finanse międzynarodowe
9.	Sem.	2	Główne problemy rozwojowe współczesnego świata
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		6	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		22	

TEMAT 1: Teoria i praktyka międzynarodowych stosunków gospodarczych

CEL: - określić istotę i charakter międzynarodowych stosunków gospodarczych, zapoznać z podstawowymi teoriami międzynarodowych stosunków gospodarczych i międzynarodowego podziału pracy.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Pojęcie i charakterystyka istoty międzynarodowych stosunków gospodarczych**
- 2. Rys historyczny kształtowania się teorii międzynarodowego podziału pracy**
- 3. Charakterystyka podstawowych teorii międzynarodowych stosunków gospodarczych okresu preklasycznego, klasycznego, neoklasycznego i poklasycznego**
 - 3.1. Teorie preklasyczne**
 - 3.1.1. Teorie gospodarki starożytności**
 - 3.1.2. Teorie gospodarki feudalnej**
 - 3.1.3. Teorie merkantylizmu**
 - 3.1.4. Teorie fizjokratyzmu**
 - 3.2. Teorie klasyczne**
 - 3.2.1. Zręby teorii klasycznych**
 - 3.2.2. Teoria kosztów absolutnych**
 - 3.2.3. Teorie kosztów względnych**
 - 3.2.4. Teorie neoklasyczne i poklasyczne**
 - 3.2.5. Teorie protekcjonistyczne**
- 4. Współczesne teorie międzynarodowego podziału pracy**
 - 4.1. Teorie integracyjne**
 - 4.1.1. Teoria unii celnej**
 - 4.1.2. Teoria integracji ekonomicznej**
 - 4.2. Teorie rynkowe**
 - 4.2.1. Teorie podażowe**
 - 4.2.2. Teorie popytowe**
 - 4.2.3. Teorie popytowo-podażowe**
 - 4.3. Teorie współzależnościowe**

LITERATURA:

- **Z.Stachowiak, Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych, AON, Warszawa 2004, rozdz.1 i 4.**
- **S.Flejterski, P.T.Wahl, Ekonomia globalna. Synteza, Difin, Warszawa 2003, rozdz.3.**
- **P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, Międzynarodowe stosunki ekonomiczne, PWE, Warszawa 1999, rozdz.1 i 3.**

TEMAT 2: System gospodarki światowej

CEL: - określić istotę, zakres i charakter systemu gospodarki światowej, wskazać i scharakteryzować podstawowe podmioty gospodarki światowej, dokonać podziału współczesnej gospodarki światowej.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Pojęcie gospodarki światowej i rys historyczny jej kształtowania**
- 2. Podmioty gospodarki światowej**
 - 2.1. Gospodarstwa krajowe (narodowe)**
 - 2.2. Ugrupowania regionalne**
 - 2.2.1. Europejskie ugrupowania regionalne**
 - 2.2.2. Amerykańskie ugrupowania regionalne**
 - 2.2.3. Azjatyckie ugrupowania regionalne**
 - 2.2.4. Ugrupowania regionalne regionu Pacyfiku**
 - 2.2.5. Afrykańskie ugrupowania regionalne**
 - 2.3. Korporacje międzynarodowe**
 - 2.4. Międzynarodowe organizacje gospodarcze**
- 3. Współczesna gospodarka światowa – cechy i podział**

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.2.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, rozdz. 2.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.2.

TEMAT 3: Zagraniczna i międzynarodowa polityka ekonomiczna

CEL: - określić istotę i charakter zagranicznej i międzynarodowej polityki ekonomicznej wskazać i omówić instrumenty zagranicznej i międzynarodowej polityki ekonomicznej, przedstawić opcje zagranicznej polityki ekonomicznej.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Istota zagranicznej polityki ekonomicznej**
 - 1.1. Cele zagranicznej polityki ekonomicznej**
 - 1.2. Funkcje zagranicznej polityki ekonomicznej**
 - 1.2.1. Funkcje zagranicznej polityki ekonomicznej w gospodarce liberalnej**
 - 1.2.2. Funkcje zagranicznej polityki ekonomicznej w gospodarce protekcyjnej**
 - 1.3. Narzędzia i środki zagranicznej polityki ekonomicznej**
 - 1.3.1. Narzędzia oddziaływania na krajowe podmioty gospodarcze**
 - 1.3.2. Narzędzia oddziaływania na krajowe podmioty gospodarcze bezpośrednio uczestniczące w międzynarodowym podziale pracy**
 - 1.3.2.1. Narzędzia taryfowe**
 - 1.3.2.2. Narzędzia parataryfowe**
 - 1.3.2.3. Narzędzia pozataryfowe**
 - 1.3.2.3.1. Klasyczne narzędzia pozataryfowe**
 - 1.3.2.3.2. Współczesne narzędzia pozataryfowe**
- 2. Istota międzynarodowej polityki ekonomicznej**
 - 2.1. Pojęcie międzynarodowej polityki ekonomicznej i instrumenty jej realizacji**
 - 2.2. Podmioty międzynarodowej polityki ekonomicznej**
- 3. Opcje zagranicznej i międzynarodowej polityki ekonomicznej**

LITERATURA:

1. Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.5.
2. P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.10 i 11.

TEMAT 4: Międzynarodowy obrót gospodarczy

CEL: - zapoznać z istotą, zakresem i charakterem międzynarodowego obrotu gospodarczego, - dokonać charakterystyki podstawowych elementów składowych międzynarodowego obrotu gospodarczego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie, zakres i charakter międzynarodowego obrotu gospodarczego
2. Międzynarodowy handel towarami - istota, przyczyny, rodzaje i charakter
3. Międzynarodowy handel usługami - istota, przyczyny, rodzaje i charakter
4. Dochód z międzynarodowego handlu towarami i usługami
5. Istota międzynarodowych przepływów kapitału
 - 5.1. Pojęcie, podmioty i obszary międzynarodowych przepływów kapitału
 - 5.2. Charakterystyka międzynarodowych przepływów kapitału
 - 5.3. Egzemplifikacja międzynarodowych przepływów kapitału
6. Istota, przyczyny i charakter międzynarodowych przepływów zasobów pracy
 - 6.1. Teoria międzynarodowych przepływów siły roboczej
 - 6.2. Praktyka przepływów zasobów pracy
7. Międzynarodowe przepływy technologii
 - 7.1. Pojęcie technologii jako czynnika produkcji w przepływach międzynarodowych
 - 7.2. Teorie międzynarodowych przepływów technologii
8. Międzynarodowe przepływy czynników przyrodniczych i ekologicznych
 - 8.1. Środowisko naturalne jako czynnik produkcji
 - 8.2. Transfery środowiska naturalnego
 - 8.3. Polityka ochrony środowiska naturalnego

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.7,8,9 i 10.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, rozdz.2.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.2,4 i 5.

TEMAT 5: Międzynarodowy podział pracy

CEL: - omówić kwestię istoty i czynników kształtowania międzynarodowego podziału pracy, - określić istotę relacji i związków międzynarodowego podziału pracy a konkurencyjnością gospodarek.

FORMA ZAJĘĆ: ćwiczenie

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Istota i czynniki międzynarodowego podziału pracy**
- 2. Międzynarodowy podział pracy a konkurencyjność gospodarek narodowych na arenie międzynarodowej**
- 3. Udział Polski w światowym międzynarodowym podziale pracy**

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.4.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, rozdz.2.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.2.

TEMAT 6: Międzynarodowa integracja gospodarcza

CEL: - omówić problem integracji gospodarczej, zidentyfikować i scharakteryzować modele i mechanizmy integracji gospodarczej, zidentyfikować i omówić formy międzynarodowej integracji gospodarczej.

FORMA ZAJĘĆ: ćwiczenie

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Istota integracji gospodarczej**
 - 1.1. Rodowód integracji gospodarczej**
 - 1.2. Teorie integracji gospodarczej**
 - 1.3. Definicje, podziały i charakter międzynarodowej integracji ekonomicznej**
- 2. Cele, przesłanki i przyczyny oraz warunki międzynarodowej integracji gospodarczej**
 - 2.1. Cele integracji**
 - 2.2. Przyczyny i przesłanki integracji gospodarczej**
 - 2.3. Warunki integracji gospodarczej**
- 3. Mechanizmy międzynarodowej integracji gospodarczej**
- 4. Modele międzynarodowej i ponadnarodowej integracji gospodarczej**
 - 4.1. Model międzynarodowej integracji gospodarczej**
 - 4.2. Model integracji ponadnarodowej**
- 5. Formy międzynarodowej integracji gospodarczej**
 - 5.1. Strefa wolnego handlu**
 - 5.2. Unia celna**
 - 5.3. Wspólny rynek**
 - 5.4. Unia walutowa**
 - 5.5. Unia ekonomiczna**
 - 5.6. Unia polityczna**
- 6. Unia Europejska jako ugrupowanie integracyjne**
 - 6.1. Powstanie, rodowód i podstawy funkcjonowania Unii Europejskiej**
 - 6.2. System organizacyjny i instytucjonalny Unii Europejskiej**
 - 6.3. Polityka Unii Europejskiej**
 - 6.3.1. Wspólna polityka budżetowa**
 - 6.3.2. Wspólna polityka rolna**
 - 6.3.3. Wspólna polityka strukturalna (regionalna polityka strukturalna)**
 - 6.3.4. Wspólna polityka socjalna**

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.16.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, rozdz.2.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.13.

TEMAT 7: Rynek międzynarodowy

CEL: - przedstawić pojęcie oraz dokonać charakterystyki rynku międzynarodowego, omówić kwestię cen na rynku międzynarodowym, wskazać i omówić zależności występujące na rynku międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Pojęcie, rodzaje i ogólna charakterystyka rynku międzynarodowego**
 - 1.1. Podział rynków według kryterium przedmiotowego**
 - 1.2. Podział rynków według kryterium geograficznego**
 - 1.3. Podział rynków według kryterium zorganizowania**
 - 1.3.1. Podział rynków według cech i liczby uczestników**
 - 1.3.2. Podział rynków ze względu na mechanizm cenowy**
 - 1.3.3. Rynki według stopnia zorganizowania**
 - 1.3.4. Rynki według kryterium swobody dokonywania transakcji przez podmioty gospodarcze**
- 2. Pojęcie cen na rynku międzynarodowym**
- 3. Zależności występujące na doskonałym rynku międzynarodowym**
 - 3.1. Wzajemne zależności cen oraz popytu i podaży na doskonałym rynku dóbr i usług**
 - 3.2. Kształtowanie się dochodu oraz popytu i podaży na doskonałym rynku towarów (dóbr i usług)**
 - 3.3. Mechanizmy kształtowania się międzynarodowych cen towarów**
 - 3.3.1. Mechanizmy kształtowania się międzynarodowych cen towarów w krótkim okresie**
 - 3.3.2. Mechanizmy kształtowania się międzynarodowych cen towarów oraz warunków ich wymiany w długim okresie**
 - 3.3.3. Mechanizmy kształtowania się międzynarodowych cen towarów w warunkach konkurencji niedoskonalej**

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.11 i 15.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz. 6 i 7.

TEMAT 8: Finanse międzynarodowe

CEL: - określić istotę, zakres i charakter finansów międzynarodowych, przedstawić istotę i pojęcie pieniądza międzynarodowego, wskazać i omówić międzynarodowe systemy walutowe, - przedstawić istotę bilansu płatniczego i kwestie kształtowania jego równowagi.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie, zakres i charakter finansów międzynarodowych
2. Pieniądz międzynarodowy – istota i pojęcie
 - 2.1. Pieniądz jako waluta
 - 2.2. Rynek walutowy – istota, rodzaje, uczestnicy, transakcje
 - 2.3. Kursy walutowe i ich rodzaje oraz polityka kursów walutowych
- 3.3. Polityka kursu walutowego elastycznego
4. Międzynarodowe systemy walutowe
 - 4.1. Istota i rodzaje międzynarodowego systemu walutowego
 - 4.2. Regionalne systemy walutowe
5. Bilans płatniczy państwa
6. Istota i pojęcie bilansu płatniczego
 - 6.1. Równowaga bilansu płatniczego
 - 6.2. Nierównowaga bilansu płatniczego
 - 6.3. Sposoby i instrumenty przywracania równowagi
7. Rozliczenia międzynarodowych obrotów z zagranicą
 - 7.1. Istota, zakres i warunki międzynarodowych rozliczeń finansowych
 - 7.2. Mechanizmy międzynarodowych rozliczeń finansowych

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych, AON, Warszawa 2004, rozdz.12,13 i 14.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, Ekonomia globalna. Synteza, Difin, Warszawa 2003, rozdz. 2 i 5.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, Międzynarodowe stosunki ekonomiczne, PWE, Warszawa 1999, rozdz. 7,8 i 9.

TEMAT 9: Główne problemy rozwojowe współczesnego świata

CEL: - przedstawić i omówić główne problemy rozwojowe współczesnego świata, dokonać charakterystyki gospodarki światowej na przełomie XX i XXI wieku, przedstawić istotę Nowego Ładu Ekonomicznego, jego kształtowanie oraz oceny.

FORMA ZAJĘĆ: ćwiczenie

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Główne problemy rozwojowe współczesnego świata**
 - 1.1. Sytuacja demograficzna świata**
 - 1.2. Stan zasobów naturalnych**
 - 1.3. Zagrożenia środowiska przyrodniczego**
 - 1.4. Sytuacja żywnościowa świata**
 - 1.5. Światowe zadłużenie**
 - 1.6. Postęp naukowo-techniczny**
 - 1.7. Globalizacja – jej istota, charakterystyka, efekty i oceny**
- 2. Gospodarka światowa końca XX i początku XXI wieku**
 - 2.1. Makroekonomiczne problemy krajów wiodących w rozwoju gospodarczym**
 - 2.2. Makroekonomiczne problemy krajów przebudowujących gospodarkę narodową**
 - 2.3. Makroekonomiczne problemy krajów niestabilnego rozwoju i zacofania gospodarczego**
- 4. Dylematy rozwojowe Polski na tle współczesnej gospodarki światowej**
- 5. Nowy międzynarodowy ład ekonomiczny**
 - 5.1. Istota i przesłanki koncepcji Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego**
 - 5.2. Założenia Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego**
 - 5.3. Rzeczywistość gospodarcza współczesnego świata a realizacja założeń Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego**

LITERATURA:

- Z.Stachowiak, *Ekonomia międzynarodowa wobec wyzwań cywilizacyjnych*, AON, Warszawa 2004, rozdz.18,19 i 20.
- S.Flejterski, P.T.Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, rozdz. 2,5 i 6.
- P.Bożyk, J.Misala, M.Puławski, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1999, rozdz.13.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

5. ZARZĄDZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA

WYKŁADOWCA: dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ZARZĄDZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Podstawy zarządzania. Ewolucja sprawnego zarządzania – rys historyczny. Szkoły, podejścia, ujęcia.
2	Wykład	2	Centralne pojęcia i problemy zarządzania. Organizacja a Całość Zorganizowanego Działania Zbiorowego. Kierowanie a Zarządzanie.
3	Wykład	2	Zarządzanie bezpieczeństwem państwa. Koncepcja systemu bezpieczeństwa państwa: - polityka, - strategia, - narzędzia wykonawcze (system lub organizacja bezpieczeństwa).
4	Wykład	2	Zarządzanie bezpieczeństwem państwa - procesy racjonalnego decydowania. Główne elementy (etapy) procesu decyzyjnego. Sytuacje i problemy decyzyjne. Model decyzyjny.
5	Semin.	4	Rozpoznawanie sytuacji i problemów decyzyjnych. Określenie ogólnego zamiaru oraz wybór głównego celu działania.
6	Wykład	2	Strategie organizacyjne. Kryteria wyboru i oceny strategii organizacyjnej.
7.	Semin.	4	Wybór sposobu działania. Formułowanie strategii oraz kryteriów wyboru i oceny strategii działania.
8.	Wykład	2	Sposoby i formy wdrażania decyzji. Planowanie i organizowanie działań pojedynczych i zespołowych.
9.	Semin.	4	Precyzowanie zadań; planowanie i organizowanie działań.
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		12	
ZALICZ.		4	
OCENIANE			
RAZEM		28	

TEMAT 1: Podstawy zarządzania organizacjami. Ewolucja sprawnego zarządzania – rys historyczny. Szkoły, podejścia, ujęcia.

CELE:

1. Zapoznać ze strukturą i zasadniczymi funkcjami (celami) przedmiotu „Zarządzanie bezpieczeństwem państwa” oraz jego bezpośrednich powiązaniach z tematyką innych, wybranych przedmiotów studiów ZUMS BN.
2. Przedstawić efekty kumulacji wiedzy o pracy oraz ludzkich działaniach zorganizowanych – jako zarys powstawania nauk o organizacji i zarządzaniu.
3. Przedstawić wpływ naukowych badań pracy i sposobów jej organizowania, prowadzonych przez klasyków myśli organizatorskiej na kształtowanie się Światowej Nauki Organizacji i Kierowania.
4. Scharakteryzować zasadnicze szkoły (nurty), podejścia i ujęcia powstałe w obszarze światowej teorii organizacji.

FORMA ZAJĘĆ: wykład wprowadzający

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Wewnątrzprzedmiotowe cykle tematyczne przedmiotu „Zarządzanie bezpieczeństwem państwa”, ich struktura, funkcje, cele, tematyka oraz bezpośrednie powiązania z tematyką innych, wybranych przedmiotów studiów ZUMS BN.
2. Procesy poznania tworzące wiedzę potoczną oraz wiedzę naukową – światopoglądy a paradygmaty. Praca i sposoby jej organizowania jako obiekt poznania naukowego.
3. Badania pracy indywidualnej i zespołowej oraz ludzkich działań zorganizowanych – Naukowa Organizacja Pracy (prekursorzy i klasycy myśli organizatorskiej).
4. Powstawanie nauk o organizacji i kierowaniu (zarządzaniu) – szkoły (nurty), podejścia i ujęcia (rys historyczny).

LITERATURA:

- Kotarbiński T., Traktat o dobrej robocie,
- Znamierowski Cz., Rozważania o państwie,
- Encyklopedia organizacji i zarządzania,
- Pszczolowski T., Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji,
- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej,
- Koźmiński A.K. (i inni), Zarządzanie. Teoria i praktyka,
- Martyniak Zb., Organizacja I Zarządzanie, 60 problemów teorii i praktyki,
- Czermiński A. Czaplewski M., Organizacja procesów decyzyjnych,
- Zawadzki W. (i inni), Informacyjne uwarunkowania procesu decyzyjnego.

TEMAT 2: Centralne pojęcia i problemy zarządzania. Organizacja a Całość Zorganizowanego Działania Zbiorowego. Kierowanie a Zarządzanie.

CELE:

1. Nawiązać do zajęć przedstawiających ewolucję sprawnego zarządzania organizacjami; Przypomnieć główne podejścia, ujęcia i szkoły powstałe w obszarze światowej teorii organizacji w XX wieku.
2. Przedstawić zasadnicze problemy zarządzania wymuszające przejście od wąsko pojętej „mikroorganizacji” do szeroko pojmowanej „makroorganizacji” (CZDzZ) i jej relacji z otoczeniem.
3. Omówić różnicę pomiędzy „kierowaniem” a „zarządzaniem”.
4. Przedstawić ujęcie stylów (metod) i technik kierowania oraz zarządzania na tle problemów zarządzania w specyficznych warunkach XXI wieku.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Główne szkoły (kierunki, ujęcia) Nauk O Organizacji I Zarządzaniu. Klasyfikacje - Wyróżniki.
2. Od „mikroorganizacji” początku XX wieku do „makroorganizacji” lat 80-tych.
3. Organizacja (Instytucja) a Całość Zorganizowanego Działania Zbiorowego.
4. Kierowanie: formy, style i techniki.
5. Zarządzanie jako forma kierowania – style i sposoby.
6. Badanie relacji organizacji z otoczeniem najważniejszym problemem XXI wieku – algorytmy lub metody heurystyczne.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Encyklopedia organizacji i zarządzania,
- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej (s. 223, 231-236, 245-248, 260-261, 265, 268-269, 276-280, 291-292, 303, 306, 315);
- Martyniak Zb., Organizacja I Zarządzanie, 60 problemów teorii i praktyki,
- Koźmiński A.K. (i inni), Zarządzanie. Teoria i praktyka (rozdz. XIV, s. 615-754);

LITERATURA ZALECANA

- Drucker P.F., Zarządzanie w XXI wieku;
- Stonehouse G., Globalizacja;
- Wawrzyniak B., Szkoła zarządzania;

TEMAT 3: Zarządzanie bezpieczeństwem państwa. Koncepcja systemu bezpieczeństwa państwa: - polityka, - strategia, - narzędzia wykonawcze (system lub organizacja bezpieczeństwa).

CELE:

1. Przedstawić aktualne poglądy na treść i zakres pojęcia „system”.
2. Zapoznać z tendencjami oraz koncepcjami systemowego organizowania bezpieczeństwa i obronności państwa.
3. Zainspirować studentów do podjęcia własnych rozważań na temat najważniejszych sposobów i metod organizowania bezpieczeństwa narodowego, w tym: form i sposobów zarządzania.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

4. Tradycyjne oraz współczesne pojmowanie „systemu” - „system społeczno-techniczny”.
5. XX-wieczne próby konceptualizacji systemowego organizowania (kierowania) bezpieczeństwa (obronności) państwa – System Obronny Państwa.
6. Problemy zarządzania bezpieczeństwem państwa (narodowym) w XXI wieku: - polityka; - strategia; - narzędzia wykonawcze.
7. Autorskie koncepcje Systemu Bezpieczeństwa Państwa.
8. „System” czy kreatywna „Całość Zorganizowanego Działania Zbiorowego Na Rzecz Bezpieczeństwa Narodowego”?

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Encyklopedia organizacji i zarządzania,
- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej,
- Strategie bezpieczeństwa RP oraz Strategie obronności RP – opracowania rządowe wydane w latach 2000 – 2004;

LITERATURA ZALECANA

- opracowania AON dotyczące Systemu Obronnego Państwa,
- Bojarski W.W., Podstawy analizy i inżynierii systemów,
- Planowanie strategiczne, pod red. A.Klasika,
- Górecki H., Synteza struktur hierarchicznych wielkich systemów,

TEMAT 4: Zarządzanie bezpieczeństwem państwa - procesy racjonalnego decydowania. Główne elementy (etapy) procesu decyzyjnego. Sytuacje i problemy decyzyjne. Model decyzyjny. Zamiary i cele działania.

CELE:

1. Zapoznać ze strukturą i zasadniczymi celami cyklu „Metodologiczne podstawy podejmowania decyzji”.
2. Zapoznać z tradycyjnym oraz współczesnym ujęciem istoty decyzji na tle cyklu działań zorganizowanych oraz na tle procesu zarządzania organizacją.
3. Przedstawić główne elementy (etapy) procesu decyzyjnego, szczególnie w ujęciu praktycznym, przygotowującym studentów ZUMS BN do wzięcia udziału w grze kierowniczej „Tajfun-1”.
4. Zapoznać z pojęciem i istotą sytuacji problemowej (sytuacji decyzyjnej), problemu (problemu decyzyjnego) oraz informacji decyzyjnej. Zapoznać z modelami procesu decyzyjnego.
5. Wyjaśnić zagadnienie określania wstępnego zamiaru oraz głównego celu działania. Przedstawić zasady wariantowania zamiaru działania.
6. Zapoznać z zadaniami do samodzielnego wykonania w ramach przygotowania się do udziału w zajęciach praktycznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie i istota decyzji oraz procesu decyzyjnego.
2. Decyzja oraz proces decyzyjny na tle cyklu działań zorganizowanych oraz na tle procesu zarządzania. Decyzja w ujęciu naukowym. Badania operacyjne. Teoria decyzji.
3. Główne elementy procesu decyzyjnego. Podział procesu decyzyjnego w aspekcie przygotowania do wzięcia udziału w grze kierowniczej „Tajfun-1”.
4. Pojęcie i istota sytuacji problemowej (sytuacji decyzyjnej), problemu (problemu decyzyjnego) oraz informacji decyzyjnej. Istota i znaczenie informacji w procesie decyzyjnym. Techniki zbierania informacji oraz tworzenia zbiorów informacji decyzyjnych. Modele w procesie decyzyjnym.
5. Określanie wstępnego zamiaru oraz głównego celu działania. Zasady wariantowania zamiaru działania.
6. Struktura, treść i tok zajęć praktycznych w module dotyczącym analizy sytuacji problemowych i określania wstępnego zamiaru działania - zadania do samodzielnego wykonania.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Czermiński A. Czaplewski M., Organizacja procesów decyzyjnych,
- Zawadzki W. (i inni), Informacyjne uwarunkowania procesu decyzyjnego,
- Penc J., Decyzje w zarządzaniu,
- Karwacki Z., Konarzewska I., Elementy teorii podejmowania decyzji,
- O'Shaughnessy, Metodologia decyzji,

TEMAT 5: Rozpoznawanie sytuacji i problemów decyzyjnych.
Określenie ogólnego zamiaru oraz wybór głównego celu działania.

CELE: praktyczne przeciwieństwo określania ogólnego zamiaru oraz wyboru głównego celu działania na podstawie danych ze zbioru informacji decyzyjnych opracowanego dla wybranych problemów bezpieczeństwa

FORMA ZAJĘĆ: seminarium (z elementami ćwiczenia praktycznego)

CZAS: 4 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Rozpoznawanie sytuacji i problemów decyzyjnych. Budowa zbioru informacji decyzyjnych - zajęcia praktyczne.

1 godzina zajęć: sprawdzenie i omówienie indywidualnych zbiorów informacji decyzyjnych oraz wyników rozpoznania sytuacji i problemów decyzyjnych (po jednym przykładzie opracowania z każdego zespołu);

2 godzina zajęć: samodzielna praca w grupach bezpieczeństwa miejscowości pod kierunkiem szefów grup – ustalenie toku i zakresu pracy zespołowej, Opracowanie i przekazanie członkom zespołów – ekspertom zadań dotyczących tworzenia zbiorów informacji decyzyjnych oraz wstępnych zamiarów (celów) rozwiązania problemów i zagrożeń, których ewentualne wystąpienie jest przewidywane w obszarach działania przypisanego do funkcji pełnionej w określonej grupie bezpieczeństwa;

2. Określanie ogólnego zamiaru oraz wybór głównego celu działania - zajęcia praktyczne.

3 godzina zajęć: samodzielna praca w grupach bezpieczeństwa miejscowości pod kierunkiem szefów grup – zespolenie zbiorów informacji decyzyjnych przygotowanych przez członków zespołów – ekspertów; przygotowanie całościowej prezentacji zasadniczych problemów i zagrożeń mogących wystąpić w danej miejscowości oraz wstępnego zamiaru rozwiązania tych problemów;

4 godzina zajęć: prezentacja rozwiązań przez wybrane grupy - sprawdzenie i omówienie opracowań dotyczących kompleksowego oceniania sytuacji decyzyjnych pod kątem ustalania głównych problemów i zagrożeń bezpieczeństwa miejscowości oraz wstępnego projektowania najogólniejszych zamiarów rozwiązania ustalonych problemów.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Czermiński A. Czaplewski M., Organizacja procesów decyzyjnych,
- Zawadzki W. (i inni), Informacyjne uwarunkowania procesu decyzyjnego,
- Penc J., Decyzje w zarządzaniu,

TEMAT 6: Strategie organizacyjne. Kryteria wyboru i oceny strategii organizacyjnej.

CELE:

1. Zapoznać z pojęciem i istotą strategii organizacyjnej – ujęcie prakseologiczne. Przedstawić strategię jako kategorię polityczną i społeczną.
2. Omówić wariantowanie projektów strategii osiągnięcia celu – opcje strategiczne (projektowanie strategii - scenariusze strategiczne / decyzyjne).
3. Wyjaśnić techniki ustalania kryteriów oceny i kryteriów wyboru opcji strategicznych – analiza ograniczeń decyzyjnych.
4. Konstruowanie strategii jako koncepcji działania zorganizowanego.
5. Zapoznać z zadaniami do samodzielnego wykonania w ramach przygotowania się do udziału w zajęciach praktycznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Rekapitulacja wykładów dotyczących procesu decyzyjnego.
Decydowanie: problemy, zamierzenia, cele – koncepcje działania (osiągania celu).
2. Pojęcie i istota strategii organizacyjnej (kategoria prakseologiczna).
Strategia jako koncepcja działania zorganizowanego
3. Wariantowanie koncepcji osiągnięcia celu organizacyjnego.
Projektowanie opcji strategicznych.
4. Techniki ustalania kryteriów oceny i kryteriów wyboru opcji strategicznych – analiza ograniczeń decyzyjnych.
5. Strategia jako kategoria polityczna i społeczna.
6. Struktura, treść i tok zajęć praktycznych w module dotyczącym projektowania strategii i konstruowania - zadania do samodzielnego wykonania.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Oblój K., Strategia organizacji,
- Zarządzanie firmą: Strategie, Struktury, Decyzje, Tożsamość, PWE, Warszawa 1995, część I: Strategie,
- Kieżun W., Sprawne zarządzanie organizacją, część IV, rozdz.10,
- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej, rozdz. 9.3.1. – 9.3.3. oraz 10.2,
- Marchesnay M., Zarządzanie strategiczne, Geneza i rozwój,
- Penc J., Decyzje w zarządzaniu, rozdz.1.2,
- Penc J., Strategie zarządzania, rozdz. 3,
- Penc J., Zarządzanie dla przyszłości, rozdz. 5,

TEMAT 7: Wybór sposobu działania. Formułowanie strategii oraz kryteriów wyboru i oceny strategii działania.

CELE: praktyczne przećwiczenie tworzenia koncepcji sposobu działania dla osiągnięcia określonego celu; Formułowanie strategii oraz kryteriów wyboru i oceny strategii działania dla wybranych problemów bezpieczeństwa

FORMA ZAJĘĆ: seminarium (z elementami ćwiczenia praktycznego)

CZAS: 4 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Wybór sposobu działania. Formułowanie strategii działań indywidualnych. Określanie kryteriów oceny i wyboru.

1 godz. zajęć: sprawdzenie i omówienie indywidualnych opracowań szefów oraz ekspertów grup bezpieczeństwa określonej miejscowości ujmujących projekty opcji wyboru strategicznego (warianty decyzyjne, scenariusze) wynikające z przyjętego wcześniej ogólnego zamiaru rozwiązania zasadniczego problemu (zagrożenia) ustalonego dla danej miejscowości przez szefa zespołu bezpieczeństwa tejże miejscowości;

2 godz. zajęć: analiza i ocena zbiorów kryteriów ocen oraz kryteriów wyboru w stosunku do przygotowanych opcji (wariantów) wyboru strategii działania;

2. Formułowanie strategii działań zespołowych. Określanie kryteriów oceny i wyboru. Analiza ograniczeń decyzyjnych.

3 godz. zajęć: samodzielna praca w grupach bezpieczeństwa miejscowości pod kierunkiem szefów grup – zespolenie zbiorów informacji decyzyjnych dla potrzeb dokonanego wyboru strategii działania zespołowego w świetle wcześniej przygotowanych kryteriów oceny i wyboru opcji;

4 godz. zajęć: dokonanie prezentacji obrazującej całościową pracę zespołu przygotowującego wybór strategii działania w stosunku do przyjętego ogólnego zamiaru działania oraz ustalonych celów działania.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Oblój K., Strategia organizacji,
- Zarządzanie firmą: Strategie, Struktury, Decyzje, Tożsamość, PWE, Warszawa 1995, część I: Strategie,
- Kieżun W., Sprawne zarządzanie organizacją, część IV, rozdz.10,
- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej, rozdz. 9.3.1. – 9.3.3. oraz 10.2,
- Marchesnay M., Zarządzanie strategiczne, Geneza i rozwój,
- Penc J., Decyzje w zarządzaniu, rozdz.1.2,
- Penc J., Strategie zarządzania, rozdz. 3,
- Penc J., Zarządzanie dla przyszłości, rozdz. 5,

TEMAT 8: Sposoby i formy wdrażania decyzji. Planowanie i organizowanie działań pojedynczych i zespołowych.

CELE:

1. Dokonać rekapitulacji wykładów dotyczących konceptualizacji: - Zamierzenia (wstępnego zamiaru działania); - Głównego celu działania; - Strategii jako rzeczowo-czasowo-przestrzennej struktury działania ukierunkowanego na osiągnięcie celu (misji) organizacji.
2. Zapoznać z pojęciem i istotą planowania w cyklu działań zorganizowanych i na różnych szczeblach organizacji.
3. Wyjaśnić planowanie rozumiane jako funkcja kierowania.
4. Przedstawić związki planowania z pozostałymi funkcjami kierowania: organizowaniem, motywowaniem oraz kontrolowaniem.
5. Przedstawić cechy dobrego planu.
6. Zapoznać z zadaniami do samodzielnego wykonania w ramach przygotowania się do udziału w zajęciach praktycznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Rekapitulacja wykładów. Zamierzenie (wstępny zamiar) a główny cel działania. Strategia jako rzeczowo-czasowo-przestrzenna struktura działania ukierunkowanego na osiągnięcie celu (misji) organizacji.**
2. **Pojęcie i istota planowania w cyklu działań zorganizowanych i na różnych szczeblach organizacji.**
3. **Planowanie rozumiane jako jedna z funkcji kierowania. Związki planowania z pozostałymi funkcjami kierowania: organizowaniem, motywowaniem oraz kontrolowaniem.**
4. **Cechy dobrego planu.**
5. **Struktura, treść i tok zajęć praktycznych w module dotyczącym projektowania strategii i konstruowania - zadania do samodzielnego wykonania.**

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej, rozdz. 9;
- Krzyżanowski L., Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu, wyd. II, rozdz. 8;
- Nicholas Jack D.; Amerykański oficer sztabu, Załączniki – Wzory Standardowe
- Dynak R., System Reagowania Kryzysowego w Powiecie Pułtuskim – praca studyjna, materiał pomocniczy do gry decyzyjnej „Tajfun-1”;
- Kieżun W., Sprawne zarządzanie organizacją,
- Penc J., Zarządzanie dla przyszłości,

TEMAT 9: Precyzowanie zadań; planowanie i organizowanie działań.

CELE: praktyczne przećwiczenie opracowania zadań, etapów i głównych kierunków działania indywidualnego. Planowanie działań indywidualnych. Organizacja i zaplanowanie zadań, etapów i głównych kierunków działania zespołowego.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium (z elementami ćwiczenia praktycznego)

CZAS: 4 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Opracowanie zadań, etapów i głównych kierunków działania indywidualnego. Planowanie działań.

1 godz. zajęć: praca samodzielna – podział zadań zespołowych na komórki eksperckie;

2 godz. zajęć: praca samodzielna – przygotowanie zarysów planów działań indywidualnych;

2. Opracowanie zadań, etapów i głównych kierunków działania zespołowego. Planowanie działań zespołowych.

3 godz. zajęć: praca samodzielna – zespolenie planów cząstkowych (indywidualnych) w plan zespołu;

4 godz. zajęć: Prezentacje zarysów planów zespołowych – ocena zespołów

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Krzyżanowski L., O podstawach kierowania organizacjami inaczej, rozdz. 9;
- Krzyżanowski L., Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu, wyd. II, rozdz. 8;
- Nicholas Jack D.; Amerykański oficer sztabu, Załączniki – Wzory Standardowe
- Dynak R., System Reagowania Kryzysowego w Powiecie Pułuskim – praca studyjna, materiał pomocniczy do gry decyzyjnej „Tajfun-1”;
- Kieżun W., Sprawne zarządzanie organizacją,
- Penc J., Zarządzanie dla przyszłości,

B. PRZEDMIOTY PODSTAWOWE

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

1. POLITYKA I STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. Stanisław KOZIEJ

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
POLITYKA I STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Podstawy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego
2	Wykład	2	Polityka i strategię bezpieczeństwa mocarstw globalnych
3	Wykład	2	Polityka i strategia bezpieczeństwa międzynarodowego ONZ
4	Sem.	2	Wybrane problemy bezpieczeństwa globalnego
5	Wykład	2	Polityka i strategia bezpieczeństwa NATO
6	Wykład	2	Polityka i strategia bezpieczeństwa UE
7.	Wykład	2	Ewolucja polskiej polityki i strategii bezpieczeństwa do końca XX wieku
8.	Sem.	2	Wybrane problemy bezpieczeństwa euroatlantyckiego
9.	Wykład	2	Polityka i strategia bezpieczeństwa narodowego RP na progu XXI wieku
10.	Sem.	2	Wybrane problemy bezpieczeństwa narodowego RP
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		6	
EGZAMIN		6	
RAZEM		26	

TEMAT 1: Podstawy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego

CEL: Zapoznać studentów z podstawowymi kategoriami oraz genezą i historyczną ewolucją bezpieczeństwa

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Podstawowe kategorie bezpieczeństwa
2. Geneza i ewolucja bezpieczeństwa
3. Współczesne środowisko bezpieczeństwa

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Teoria sztuki wojennej*. Warszawa 1993
3. B. Balcerowicz: *Pokój i „nie-pokój”*. Warszawa 2002
4. A. i H. Toffler: *Wojna i antywojna*. Warszawa 1997

TEMAT 2: Polityka i strategia bezpieczeństwa mocarstw globalnych

CEL: Zapoznać studentów z podstawowymi założeniami strategii bezpieczeństwa USA, Rosji i Chin

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Strategia bezpieczeństwa USA**
- 2. Strategia bezpieczeństwa Rosji**
- 3. Strategia bezpieczeństwa Chin**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Globalne i euroatlantyckie uwarunkowania bezpieczeństwa międzynarodowego*. AON, Warszawa 2003
3. Z. Brzeziński: *Wielka szachownica*. Warszawa 1998

TEMAT 3: Praktyka strategiczna w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego

CEL: Zapoznać studentów z celami, przebiegiem i rezultatami kampanii w Afganistanie i Iraku

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Kampania w Afganistanie**
- 2. Kampania w Iraku**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Globalne i euroatlantyckie uwarunkowania bezpieczeństwa międzynarodowego*. AON, Warszawa 2003
3. *Operacja „Iracka Wolność”*. AON, Warszawa 2004

TEMAT 4: Wybrane problemy bezpieczeństwa globalnego

CEL: Przedyskutować podstawowe uwarunkowania współczesnych koncepcji strategicznych USA i Rosji

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Dylematy amerykańskiej koncepcji działań prewencyjnych i uderzeń uprzedzających w kontekście doświadczeń irackich**
- 2. Wpływ kryzysu czeczeńskiego na bezpieczeństwo Rosji**

LITERATURA:

1. Pozycje zalecane do tematów 1 - 3
2. Bieżące publikacje prasowe oraz doniesienia mediów elektronicznych

TEMAT 5: Polityka i strategia bezpieczeństwa NATO

CEL: Zapoznać studentów z genezą, ewolucją i współczesnymi problemami polityki i strategii NATO

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Geneza i dotychczasowa ewolucja NATO**
- 2. Podstawowe założenia koncepcji strategicznej NATO**
- 3. Perspektywiczne wyzwania wobec NATO**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Globalne i euroatlantyckie uwarunkowania bezpieczeństwa międzynarodowego*. AON, Warszawa 2003
3. *Vademecum NATO*. Warszawa 1999
4. R. Kupiecki: *NATO u progu XXI wieku*. Warszawa 2000

TEMAT 6: Polityka i strategia bezpieczeństwa UE

CEL: Zapoznać studentów z genezą, ewolucją i współczesnymi problemami bezpieczeństwa europejskiego

Forma: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Geneza i ewolucja ESDP**
- 2. Podstawowe założenia strategii bezpieczeństwa UE**
- 3. Perspektywiczne wyzwania wobec bezpieczeństwa europejskiego**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Globalne i euroatlantyckie uwarunkowania bezpieczeństwa międzynarodowego*. AON, Warszawa 2003
3. J. Kaczmarek: *Unia Europejska. Rozwój i zagrożenia*. Wrocław 2001
4. O. Osica: *Wspólna europejska polityka bezpieczeństwa i obrony (CESDP) w perspektywie Polski*. CSM, Warszawa 2001

TEMAT 7: Ewolucja polskiej polityki i strategii bezpieczeństwa do końca XX wieku

CEL: Zapoznać studentów z historią polskiej polityki i strategii bezpieczeństwa

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Historyczne kształtowanie się bezpieczeństwa Polski do czasu II wojny światowej**
- 2. Bezpieczeństwo Polski w okresie zimnej wojny**
- 3. Bezpieczeństwo Polski w warunkach samodzielności strategicznej lat dziewięćdziesiątych**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Podstawowe problemy strategii i systemu obronności na przełomie XX i XXI wieku*. AON, Warszawa 2001
3. *Polska polityka bezpieczeństwa 1989 – 2000 (pod red. R. Kuźniara)*. Warszawa 2001

TEMAT 8: Wybrane problemy bezpieczeństwa euroatlantyckiego

CEL: Przedyskutować podstawowe wyzwania bezpieczeństwa euroatlantyckiego

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Podstawowe dylematy stosunków transatlantyckich w ramach NATO
2. Przyszłość ESDP w świetle postanowień Konstytucji europejskiej

LITERATURA:

1. Pozycje zalecane do tematów 5 i 6
2. Bieżące publikacje prasowe oraz doniesienia mediów elektronicznych

TEMAT 9: Polityka i strategia bezpieczeństwa narodowego RP na progu XXI wieku

CEL: Zapoznać studentów z podstawowymi problemami polskiej polityki i strategii bezpieczeństwa narodowego w warunkach członkostwa w NATO i UE

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Interesy narodowe i cele strategiczne Polski w dziedzinie bezpieczeństwa**
- 2. Warunki bezpieczeństwa RP na progu XXI wieku**
- 3. Strategiczna koncepcja bezpieczeństwa RP w warunkach członkostwa w NATO i UE**

LITERATURA:

1. S. Koziej: *Współczesne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*. PWSBiA, Warszawa 2003
2. S. Koziej: *Podstawowe problemy strategii i systemu obronności na przełomie XX i XXI wieku*. AON, Warszawa 2001
3. *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa 2003

TEMAT 10: Wybrane problemy bezpieczeństwa narodowego RP

CEL: Przedyskutować podstawowe dylematy bezpieczeństwa Polski na progu XXI wieku

Forma: Seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Udział Polski w międzynarodowych operacjach bezpieczeństwa**
2. **Wschodnie aspekty polskiej polityki i strategii bezpieczeństwa**

LITERATURA:

1. **Pozycje zalecane do tematów 7 i 9**
2. **Bieżące publikacje prasowe oraz doniesienia mediów elektronicznych**

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

2. SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA RP

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Zakres podmiotowy i przedmiotowy bezpieczeństwa – źródła oraz rodzaje zagrożeń RP
2	Wykład	2	System bezpieczeństwa RP
3	Wykład	2	Wojewódzki system bezpieczeństwa
4	Wykład	2	Powiatowy system bezpieczeństwa
5	Sem.	2	Podstawy prawne systemu bezpieczeństwa państwa
6	Wykład	2	Gminny system bezpieczeństwa
7.	Sem.	2	Prawo terytorialnych systemów bezpieczeństwa
8.	Wykład	2	System prawny bezpieczeństwa RP – interpretacja ustaw o stanach nadzwyczajnych państwa
9	Wykład	2	System prawny bezpieczeństwa RP – interpretacja ustawy o powszechnym obowiązku obronnym państwa
10	Sem.	2	System prawny bezpieczeństwa RP – interpretacja wybranych ustaw
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		6	
EGZAMIN		6	
RAZEM		26	

**TEMAT 1: Zakres Podmiotowy I Przedmiotowy Bezpieczeństwa.
Źródła Oraz Rodzaje Zagrożeń RP**

CEL:

1. Zapoznać ze źródłami zagrożeń bezpieczeństwa RP
2. Przedstawić zakres podmiotowy i przedmiotowy SBN RP

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Podmioty bezpieczeństwa
2. Źródła zagrożeń bezpieczeństwa
3. Zakres podmiotowy i przedmiotowy SBN RP
4. Siły i środki SBN RP

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

TEMAT 2: System Bezpieczeństwa RP

CEL:

1. Zapoznać z pojęciem systemu bezpieczeństwa RP.
2. Zidentyfikować podstawowe elementy systemu bezpieczeństwa RP.
3. Zapoznać z podstawowymi zadaniami wybranych elementów systemu bezpieczeństwa RP.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie systemu bezpieczeństwa RP.
2. Podstawowe elementy systemu bezpieczeństwa RP.
3. Zadania wybranych elementów systemu bezpieczeństwa RP.

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

TEMAT 3: Wojewódzki System Bezpieczeństwa**CEL:**

1. Zapoznać z władzami rządowymi i samorządowymi województwa oraz ich zadaniami.
2. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego
3. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS: 2 godziny****ZAGADNIENIA:**

1. Władze rządowe i samorządowe województwa oraz ich zadania.
2. Wojewódzki Zespół Reagowania Kryzysowego. Organizacja i funkcjonowanie.
3. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Organizacja i funkcjonowanie.

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

TEMAT 4: Powiatowy System Bezpieczeństwa**CEL:**

1. Zapoznać z władzami samorządowymi powiatu oraz ich zadaniami.
2. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem. Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego
3. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem. Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS: 2 godziny****ZAGADNIENIA:**

1. Władze samorządowe powiatu oraz ich zadania.
2. Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego. Organizacja i funkcjonowanie.
3. Powiatowy Centrum Zarządzania Kryzysowego. Organizacja i funkcjonowanie.

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

TEMAT 5: Podstawy Prawne Systemu Bezpieczeństwa RP**CEL:**

Zapoznać z podstawowymi ustawami dotyczącymi systemu bezpieczeństwa RP.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Konstytucja RP.
2. Ustawy normujące organizację i funkcjonowanie urzędu Prezydenta RP.
3. Ustawy normujące organizację i funkcjonowanie Rady Ministrów RP

LITERATURA:

1. Konstytucja RP.
2. Wybrane akty prawne wg wskazań wykładowcy.

TEMAT 6: Gminny System Bezpieczeństwa**CEL:**

1. Zapoznać z władzami samorządowymi gminy oraz ich zadaniami.
2. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem Gminnego Zespołu Reagowania
3. Zapoznać z organizacją i funkcjonowaniem Gminnego Centrum Zarządzania

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS: 2 godziny****ZAGADNIENIA:**

1. Władze samorządowe gminy oraz ich zadania.
2. Gminny Zespół Reagowania. Organizacja i funkcjonowanie.
3. Gminne Centrum Zarządzania. Organizacja i funkcjonowanie.

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

TEMAT 7: Prawo Terytorialnych Systemów Bezpieczeństwa

CEL:

Nauczyć podstawowych aktów prawnych dotyczących terytorialnych systemów bezpieczeństwa: województwo, powiat, gmina.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Ustawy o samorządzie terytorialnym RP.
2. Statuty oraz regulaminy: gminy, powiatu, województwa.
3. Akty prawne regulujące organizację i funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa: gmin, powiatów i województw

LITERATURA:

1. **OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie terytorialnym**
2. **USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym**
3. **USTAWA z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym**
4. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania**
5. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin**
6. **Zarządzenie Nr 6 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2002 r. w sprawie Zespołu do Spraw Kryzysowych**

**TEMAT 8: System Prawny Bezpieczeństwa RP – Interpretacja Ustaw
O Stanach Nadzwyczajnych Państwa**

CEL:

Zapoznać z ustawami regulującymi funkcjonowanie państwa w stanach nadzwyczajnych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Ustawa o stanie klęski żywiołowej.**
- 2. Ustawa o stanie wyjątkowym.**
- 3. Ustaw o stanie wojennym.**
- 4. Ustawa o usuwaniu skutków stanów nadzwyczajnych.**

LITERATURA:

1. Ustawa o stanie klęski żywiołowej.
2. Ustawa o stanie wyjątkowym.
3. Ustaw o stanie wojennym.
4. Ustawa o usuwaniu skutków stanów nadzwyczajnych.

TEMAT 9: System Prawny Bezpieczeństwa RP – Interpretacja Ustawy O Powszechnym Obowiązku Obrony Państwa

CEL:

1. Zapoznać z zasadami administrowania rezerwami osobowymi.
2. Zapoznać z zasadami odbywania służby wojskowej.
3. Przedstawić zasady funkcjonowania obrony cywilnej.
4. Zapoznać z zasadami służby w jednostkach zmilitaryzowanych.
5. Zapoznać z zasadami służby w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej.
6. Przetawić zasady świadczeń na rzecz obrony.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Administrowanie rezerwami osobowymi.
2. Służba wojskowa.
3. Obrona cywilna.
4. Służba w jednostkach zmilitaryzowanych.
5. Służba w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej.
6. Świadczenia na rzecz obrony.

LITERATURA:

1. Biblioteka elektroniczna ZUMS BN 2004r.
2. GRYZ Jarosław „Zagrożenia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
3. KOZIEJ Stanisław „Polityka i strategia bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
4. KULCZYCKI Roman „System bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.
5. WOJNAROWSKI Jan „System prawny bezpieczeństwa RP XXI w”, wyd. AON. bibl. AON 2004r.

**TEMAT 10: System Prawny Bezpieczeństwa RP – Interpretacja
Wybranych Ustaw**

CEL:

1. Interpretacja ustawy o Państwowej Straży Pożarnej.
2. Interpretacja ustawy o Policji Państwowej.
3. Interpretacja ustawy o Straży Granicznej.
4. Interpretacja ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej.
2. Ustawa o Policji Państwowej.
3. Ustawa o Straży Granicznej.
4. Ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.

LITERATURA:

1. Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej.
2. Ustawa o Policji Państwowej.
3. Ustawa o Straży Granicznej.
4. Ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

3. GLOBALIZACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Tadeusz JEMIOŁO

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
GLOBALIZACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Pojęcie i istota problemów globalnych współczesnego świata
2	Wykład	2	Kształtowanie się nowego ładu światowego jako efekt globalizacji
3	Wykład	2	Gospodarka globalna w świecie XX wieku
4	Sem.	2	Znaczenie cywilizacji w procesie kształtowania się ładu światowego w XX wieku
5	Sem.	2	Strategie globalnej działalności korporacji transnarodowych KTN jako forma współpracy
6	Wykład	2	Globalizacja polityczna i jej znaczenie dla procesu integracji europejskiej
7.	Wykład	2	Globalizacja zagrożeń asymetrycznych
8.	Wykład	2	Szanse i zagrożenia dla społeczeństwa gospodarki globalnej
9.	Sem.	2	Problemy dysproporcji rozwojowych współczesnego świata
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		12	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		6	
EGZAMIN		6	
RAZEM		24	

TEMAT 1: Pojęcie i istota problemów globalnych**FORMA ZAJĘĆ:** wykład**CZAS:** 2 godz.**ZAGADNIENIA:**

- 1. Określenie problemów globalnych i czynników warunkujących ich powstanie**
- 2. Cechy procesu globalizacji. Megatrendy pozytywne i negatywne.**
- 3. Regionalizacja a globalizacja.**
- 4. Globalizacja i metropolizacja polskiej przestrzeni.**

LITERATURA:

1. Włodzimierz Anioł. Geneza i rozwój procesu globalizacji. UW, Warszawa 1989
2. Komitet Prognoz PAN. Globalizacja gospodarki światowej a integracja regionalna, Warszawa 1998
3. Zygmunt Gwiazda. Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej. Wyd. MARSZAŁEK, Toruń 1998
4. R.B. Reich. Praca narodów. Przygotowanie się do kapitalizmu XXI wieku. Wyd. MARSZAŁEK. Toruń 1996

TEMAT 2: Kształtowanie się nowego ładu światowego jako efekt globalizacji

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Znaczenie upadku bipolarnego podziału świata dla stosunków międzynarodowych**
- 2. Nielinearność rozwoju współczesnego świata**
- 3. Rola globalizacji i regionalizmu w stosunkach międzynarodowych**
- 4. Realność powstania globalnej organizacji demokratycznej w końcu XXI w.**

LITERATURA:

1. Zygmunt Bauman. Globalizacja. PIW. Warszawa 2000r.
2. E.Cziomer, L.W. Zyblikiewicz. Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych. PIW. Warszawa 2001
3. George Stonehouse. Globalizacja, strategia i zarządzanie. FELBERG. Warszawa 2001
4. J.Kukułka. Internacjonalizacja życia narodów i państw. Warszawa 1991
5. Z.Brzeziński. Bezład. Polityka światowa na progu XXI wieku. Warszawa 1994

TEMAT 3: Gospodarka globalna w świecie XXI wieku**FORMA ZAJĘĆ: wykład****CZAS: 2 godz.****ZAGADNIENIA:**

1. Człowiek i praca w świecie przełomu XX i XXI wieku.
2. Menedżerowie i ich rola w zarządzaniu globalnym.
3. Zarządzanie dynamiczne w gospodarce globalnej.
4. Organizacje przyszłości.

LITERATURA:

1. Adam Bednarski. Pułapy i pułapki globalizacji. TNOiK. Toruń 1998
2. Anna Żarska. Ku globalizacji ? Przemiany w korporacjach transnarodowych i gospodarce światowej. PWN. Warszawa 1998
3. Aniela Dylus. Globalny rynek i jego granice. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Warszawa 2001

TEMAT 4: Znaczenie cywilizacji w procesie kształtowania się ładu światowego w XXI wieku.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie i istota cywilizacji. Kultura a cywilizacja.**
2. **Najważniejsze cywilizacje współczesnego świata.**
3. **Wpływ procesów cywilizacyjnych na globalne środowisko bezpieczeństwa.**
4. **Zmiany cywilizacyjne a bezpieczeństwo kulturowe państwa.**

LITERATURA:

1. Samuel P.Huntington. Zderzenie cywilizacji, MUZA, Warszawa 2000
2. Jerzy Zdanowski. Kultury pozaeuropejskie i globalizacja.
Elipsa, Warszawa 2000
3. Hans-peter Martin, Harold Schumann. Pułapka globalizacji.
Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1999
4. E.Haliżak, R.Kuźniar, J.Symonides. Globalizacja a stosunki międzynarodowe.
Wyd.Branta. Warszawa 2003

TEMAT 5: Strategie globalnej działalności Korporacji Transnarodowych (KTN) jako forma współpracy przedsiębiorstw w warunkach rosnącej konkurencji globalnej

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Podstawy i globalizacja strategii KTN
2. Strategie a struktury organizacyjne KTN
3. Strategie wchodzenia KTN na rynki zagraniczne
4. Konfiguracja i koordynacja działań KTN

LITERATURA:

1. A. Zaorska. Ku globalizacji ? Przemiany w korporacjach transnarodowych i w gospodarce światowej. PWN Warszawa 1998
2. E.Cziomer. Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych. PWN, Warszawa 2001
3. A.Gwiazda. Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej. PWN, Warszawa 1998
4. M.Romanowska. Alianse strategiczne przedsiębiorstw. PWE, Warszawa 1997
5. H.Chwistecka-Dudek., W.Sroka. Alianse strategiczne. Wyd.Profesjonalnej Szkoły Biznesu. Kraków 2000

TEMAT 6: Globalizacja polityczna i jej znaczenie dla procesu integracji europejskiej

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Przesłanki i główne koncepcje tendencji integracyjnych w Europie Zachodniej po II wojnie światowej
2. Inicjatywy polityczne w Europie Zachodniej w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych
3. Instytucje Europejskiej Współpracy Politycznej Wspólnot Europejskich
4. Perspektywy integracji politycznej

LITERATURA:

1. Krystyna Wiaderny-Bidzińska. Polityczna integracja Europy Zachodniej. Wyd. Marszałek. Toruń 1999
2. Komitet Prognoz PAN "Polska w XXI wieku". Jaka przyszłość Europy, ELIPSA, Warszawa 1999
3. Ewa Maziarz. Kontyngent Potęgi. Wyd. LIBER, Warszawa 1999
4. K.Fiedor. Niemieckie plany integracji Europy na tle zachodnioeuropejskich doktryn zjednoczeniowych 1918-1945. Wrocław 1991
5. P.Landau. Spór o jedność polityczną Europy Zachodniej. Warszawa 1976
6. A.Marszałek. Z historii europejskiej idei integracji międzynarodowej. Łódź 1996

TEMAT 7: Globalizacja zagrożeń asymetrycznych**FORMA ZAJĘĆ:** wykład**CZAS:** 2 godz.**ZAGADNIENIA:**

1. Istota zagrożeń asymetrycznych
2. Środowisko zagrożeń asymetrycznych w warunkach globalizacji
3. Procesy globalizacyjne a techniczno-organizacyjny wymiar zagrożeń asymetrycznych
4. Procesy globalizacyjne a charakter i skala oddziaływania zagrożeń asymetrycznych

LITERATURA:

1. E.Haliżak, R.Kuźniar, J.Symonides. Globalizacja a stosunki międzynarodowe. Oficyna wyd. "Branta", Warszawa 2004r.
2. A.Ciupiński, K.Malak. bezpieczeństwo polityczne i wojskowe, AON, Warszawa 2004
3. J.Świniarski, J.Tymanowski. Problemy polityki bezpieczeństwa wobec procesów globalizacji. Wyd.Marszałek, Toruń 2003
4. T.Jemioło. Globalizacja szanse i zagrożenia, AON Warszawa 2000r.

TEMAT 8: Szanse i zagrożenia dla gospodarki globalnej**FORMA ZAJĘĆ: wykład****CZAS: 2 godz.****ZAGADNIENIA:**

1. **Megakapitalizm i jego implikacje dla życia społeczno-gospodarczego krajów i społeczeństw.**
2. **Wpływ gospodarki globalnej na życie społeczno-gospodarcze świata.**
3. **Globalne zagrożenia świata jako wyzwania dla edukacji.**
4. **Pozaeconomiczne konsekwencje procesu globalizacji.**

LITERATURA:

1. Adam Bednarski. Pułapy i pułapki globalizacji. TNOiK. Toruń 1998
2. Lech W. Zacher. Społeczeństwo informacyjne. "Transformacje". Warszawa 1999
3. Tadeusz Jemioło. Globalizacja, szanse i zagrożenia. AON. Warszawa 2000
4. Zygmunt Łanny. Człowiek i edukacja wobec przemian globalnych. Uniwersytet Opolski 1996
5. Komitet Prognoz przy PAN. Globalizacja gospodarki światowej a integracja regionalna. Warszawa 1998

TEMAT 9: Problemy dysproporcji rozwojowych współczesnego świata.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Problem surowcowo-energetyczny.
2. Problem żywnościowy.
3. Zadłużenie międzynarodowe.
4. Problem ekologiczny.
5. Problemy demograficzne.

LITERATURA:

1. J.Kukułka, I.Popiuk-Rysińska. Wkład ONZ w rozwój współżycia narodów. UW. Warszawa 1997
2. E.Haliżak, R.Kuźniar. Stosunki międzynarodowe. UW. Warszawa 1996
3. E.Cziomer, L.W.Zybliekiewicz. Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych. PWN. Warszawa 2001
4. W.Dobrzycki, Ameryka Łacińska we współczesnym świecie. Warszawa 1989
5. B.Kamiński, M.Okólski. System gospodarki światowej. Problemy rozwoju. Warszawa 1978
6. E.Haliżak, R.Kuźniar. Prawo, instytucje i polityka w procesie globalizacji. Wyd. Scholar. Warszawa 2003

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

4. ADMINISTRACJA PUBLICZNA RP

WYKŁADOWCA: prof. AON dr hab. Stefan KORYCKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ADMINISTRACJA PUBLICZNA RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Pojęcie państwa, organu państwowego, systemu organów państwa i aparatu państwowego
2	Wykład	2	Administracja publiczna i prawo administracyjne. Źródła prawa administracyjnego
3	Wykład	2	Stosunek administracyjno-prawny. Prawne formy działania administracji
4	Wykład	2	Naczelne i centralne organy administracji
5	Wykład	2	Zagadnienia podziału terytorialnego. Terenowe organy administracji rządowej
6	Wykład	2	Samorząd gminny
7.	Wykład	2	Samorząd powiatowy
8.	Wykład	2	Samorząd województwa
9	Sem.	2	Postępowanie administracyjne ogólne
10	Sem.	2	Kontrola administracji publicznej
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		16	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		4	
EGZAMIN		6	
RAZEM		26	

TEMAT 1: Pojęcie państwa, organu państwowego, systemu organów państwowych i aparatu państwowego

CEL: wyjaśnienie kwestii pojęciowych dotyczących państwa, organu państwowego, systemów organów państwowych i aparatu państwowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: - 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie państwa
2. Pojęcie organu państwowego i systemu organów państwowych
3. Pojęcie aparatu państwowego
4. System organów w RP

LITERATURA:

1. S.Korycki (red.): Podstawy teorii państwa, Warszawa 1999
2. S.Korycki (red.): Podstawowe instytucje państwa, Warszawa 1999
3. J.Kuciński, S.Korycki (red.): Zarys prawa, Warszawa 2004, wyd.PWN

TEMAT 2: Administracja publiczna i prawo administracyjne. Źródła prawa administracyjnego

CEL: wyjaśnienie zagadnień dotyczących pojęć: administracji publicznej, prawa administracyjnego i źródeł prawa oraz przedstawienie.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie administracji publicznej**
2. **Postacie administracji publicznej**
3. **Pojęcie prawa administracyjnego**
4. **Pojęcie źródeł prawa**
5. **Źródła prawa stanowione przez organy administracji publicznej**
6. **Ogłaszanie aktów normatywnych**

LITERATURA:

1. E.Ochendowski: Prawo administracyjne. Część ogólna, Toruń 2000r.
2. J.Kuciński, S.Korycki (red.): Zarys prawa, Warszawa 2004, Wyd.PWN

TEMAT 3: Stosunek administracyjnoprawny. Prawne formy działania administracji

CEL: Wyjaśnienie pojęcia i przedstawienie cech stosunku administracyjnoprawnego oraz analiza prawnych form działania

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie i cechy stosunku administracyjno-prawnego**
2. **Pojęcie prawnych form działania administracji**
3. **Akt normatywny**
4. **Akt administracyjny**
5. **Porozumienie administracyjne**
6. **Umowa cywilnoprawna**
7. **Uгода**
8. **Inne formy działania administracji publicznej**

LITERATURA:

1. E.Ura, E.Ura: Prawo administracyjne, Warszawa 1999

TEMAT 4: Naczelne i centralne organy administracji

CEL: Przedstawienie struktury i kompetencji Rady Ministrów RP oraz centralnych organów administracji rządowej.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Rada Ministrów
2. Prezes Rady Ministrów
3. Ministrowie
4. Centralne organy administracji rządowej

LITERATURA:

1. E.Ura, E.Ura: Prawo administracyjne, Warszawa 1999

TEMAT 5: Zagadnienia podziału terytorialnego. Terenowe organy administracji rządowej

CEL: Ukazanie istoty podziału terytorialnego państwa oraz przedstawienie struktury i kompetencji terenowej administracji rządowej.

FORMA ZAJĘĆ : wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Istota podziału terytorialnego i czynniki kształtujące podział terytorialny.
2. Rodzaje podziałów terytorialnych.
3. Reformy podziału terytorialnego państwa - rys historyczny
4. Kompetencje wojewody
5. Terenowe organy administracji zespolonej
6. Terenowe organy administracji niezespolonej

LITERATURA:

1. E.Ura, E.Ura: Prawo administracyjne, Warszawa 1999

TEMAT 6: Samorząd gminny

CEL: Wyjaśnienie istoty samorządu terytorialnego oraz omówienie kwestii strukturalnych i kompetencyjnych samorządu gminnego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Istota samorządu terytorialnego.
2. Gmina w strukturze samorządu terytorialnego.
3. Zakres działania i zadania gminy.
4. Organ stanowiący gminy - rada gminy.
5. Organ wykonawczy gminy - wójt, burmistrz, prezydent miasta.
6. Gminna gospodarka finansowa.
7. Nadzór nad samorządem terytorialnym.

LITERATURA:

1. W.Kisiel. Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce, Warszawa 2001r.
2. Samorząd w Polsce. Istota, formy, zadania. Praca zbiorowa pod red. S.Wykrętowicza, Poznań 2004
3. E.Ochendowski: Prawo administracyjne. Część ogólna, Toruń 2000r.

TEMAT 7: Samorząd powiatowy

CEL: Przedstawienie regulacji prawnych dotyczących zakresu działania i zadań powiatu, omówienie kompetencji organów powiatu- rady powiatu i zarządu powiatu, dokonanie analizy gospodarki finansowej powiatu.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Powiat w strukturze samorządu terytorialnego.
2. Zakres działania i zadania powiatu.
3. Organ stanowiący powiatu.
4. Organ wykonawczy powiatu - zarząd powiatu.
5. Finanse powiatu.
6. Nadzór nad działalnością powiatu.

LITERATURA:

1. W.Kisiel. Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce, Warszawa 2001r.
3. Samorząd w Polsce. Istota, formy, zadania. Praca zbiorowa pod red. S.Wykrętowicza, Poznań 2004
3. E.Ochendowski: Prawo administracyjne. Część ogólna, Toruń 2000r.

TEMAT 8: Samorząd województwa

CEL: Ukazanie unormowań prawnych dotyczących zakresu działalności samorządu województwa, przedstawienie kompetencji organów samorządu województwa - sejmiku województwa i zarządu województwa, analiza gospodarki finansowej samorządu województwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Województwo w strukturze samorządu terytorialnego.**
2. **Zakres działalności samorządu województwa.**
3. **Władze samorządu województwa.**
4. **Finanse samorządu województwa.**
5. **Nadzór nad działalnością samorządu województwa.**

LITERATURA:

1. W.Kisiel. Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce, Warszawa 2001
2. Samorząd w Polsce. Istota, formy, zadania. Praca zbiorowa pod red. S.Wykrętowicza, Poznań 2004
3. E.Ochendowski: Prawo administracyjne. Część ogólna, Toruń 2000r.

TEMAT 9: Postępowanie administracyjne ogólne

CEL: analiza regulacji prawnych dotyczących postępowania administracyjnego ogólnego, nabycie umiejętności posługiwania się Kodeksem postępowania administracyjnego.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Zasady postępowania administracyjnego.**
- 2. Organy prowadzące postępowanie.**
- 3. Strony i uczestnicy postępowania.**
- 4. Przebieg postępowania .**
- 5. Kontrola rozstrzygnięć w postępowaniu administracyjnym.**

LITERATURA:

1. E.Ura, E.Ura: Prawo administracyjne, Warszawa 1999
2. J.Kuciński, S.Korycki (red.): Zarys prawa, Warszawa 2001
3. Kodeks postępowania administracyjnego.

TEMAT 10: Kontrola administracji publicznej

CEL: Przedstawienie różnych form kontroli administracji zapewniających prawidłowe jej funkcjonowanie.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Kontrola wewnętrzna administracji**
- 2. Społeczna kontrola administracji**
- 3. Kontrola administracji sprawowana przez NIK**
- 4. Sądowa kontrola administracji**
- 5. Prokuratorska kontrola administracji**
- 6. Kontrola organów samorządu terytorialnego przez regionalne izby obrachunkowe**

LITERATURA:

- 1. Z.Leoński: Zarys prawa administracyjnego, Warszawa 2000**

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

5. OBRONA CYWILNA I TERYTORIALNA

WYKŁADOWCA: dr inż. Hieronim SZAFRAN

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
OBRONA CYWILNA I TERYTORIALNA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Cywilna organizacja obrony narodowej RP.
2	Wykład	2	Planowanie cywilne – istota, miejsce i zadania w obronie narodowej RP.
3	Wykład	2	Obrona cywilna RP – współczesny cel, rola i zadania w obronie narodowej RP.
4	Sem.	2	Samoobrona powszechna. Organizacje pozarządowe w obronie narodowej RP.
5	Wykład	2	System ratownictwa w RP.
6	Sem.	2	Ochrona ludności w RP.
7.	Wykład	2	Obrona terytorialna RP.
8.	Wykład	2	Współpraca cywilno – wojskowa w obronie narodowej i NATO.
9.	Sem.	2	Obrona terytorialna w obronie RP.
10.	Wykład	2	Rola cywilnego potencjału obronnego w realizacji zadań państwa gospodarza (HNS).
11.	Sem.	2	Wojskowe wsparcie władz cywilnych i społeczeństwa.
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		8	
EGZAMIN		6	
RAZEM		28	

TEMAT 1: Cywilna organizacja obrony narodowej RP.

CEL: Zapoznać ze składem i ogólnymi zadaniami głównych elementów cywilnej organizacji obrony narodowej RP

FORMA ZAJĘĆ: wykład.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie obrony narodowej.
2. Ognia podsystemu militarnego systemu obronności RP (organizacja na CZAS „W”).
3. Cywilna organizacja obrony narodowej RP (na CZAS „P” i „K”).
 - ochrona ludności (edukacja dla bezpieczeństwa),
 - ratownictwo,
 - bezpieczeństwo i porządek publiczny,
 - ochrona granicy państwowej,
 - ochrona dóbr kultury oraz ważnych obiektów,
 - ochrona porządku konstytucyjnego,
 - zarządzanie kryzysowe (w sytuacjach kryzysowych).
4. Organizacje pozarządowe w obronie narodowej RP.

LITERATURA:

1. Zbiorowe, Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP, Warszawa 2003.
2. Zbiorowe, Obrona cywilna (niemilitarna), Warszawa 2001.
3. J. Konieczny, Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, wypadkach i katastrofach, Poznań – Warszawa 2001.
4. Aktualne akty prawne.

TEMAT 2: Planowanie cywilne – istota, miejsce i zadania w obronie narodowej RP

CEL: Zapoznać studentów z celem i zakresem planowania cywilnego w ujęciu narodowym i NATO.

FORMA ZAJĘĆ: wykład.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie planowania cywilnego na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń.
2. Cel i obszary planowania cywilnego w ujęciu narodowym i NATO.
3. Zakres zadań narodowego planowania cywilnego.

LITERATURA:

1. Vademecum NATO, Warszawa 1999.
2. The International CEP Handbook, 2000.
3. Wytoczne ministerialne NATO do planowania cywilnego w sytuacjach nadzwyczajnych (opracowywane co 2 lata).
4. Aktualne regulacje prawne.

TEMAT 3: Obrona cywilna RP – współczesny cel, rola i zadania w obronie cywilnej RP

CEL: Zapoznać studentów ze współczesną rolą i miejscem w obronie narodowej organizacji Obrony Cywilnej w Polsce

FORMA ZAJĘĆ: wykład.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Charakter współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego RP.**
2. **Pojęcie i zadania obrony cywilnej.**
3. **Podstawy prawne realizacji zadań obrony cywilnej.**
4. **Kompetencje i obowiązki w realizacji zadań obrony cywilnej.**
5. **Zasady realizacji zadań obrony cywilnej.**

LITERATURA:

1. Strategia bezpieczeństwa narodowego RP.
2. J. Suwart, Zarys Obrony Cywilnej, AON, Warszawa 2003.
3. Międzynarodowe prawo wojenne. Zbiór dokumentów, Warszawa 1985.
4. Miesięcznik „Przegląd OC”
5. Aktualne regulacje prawne.

TEMAT 4: Samoobrona powszechna. Organizacje pozarządowe w obronie narodowej RP.

CEL: Sprawdzić zakres wiedzy (opartej na samokształceniu) studentów ze znajomości problematyki samoobrony powszechnej, jej roli i znaczenia w obronie narodowej oraz znaczenia organizacji pozarządowych w obronie narodowej.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie, cele i formy organizacji samoobrony powszechnej w RP.
2. Miejsce i znaczenie samoobrony powszechnej w obronie narodowej RP.
3. Doświadczenia wojenne i pokojowe samoobrony ludności RP.
4. Organizacje pozarządowe – podstawy prawne funkcjonowania i ich rola w państwie demokratycznym.

LITERATURA:

1. Zbiorowe, Samoorganizacja społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa powszechnego. Samoobrona powszechna III RP, AON, Warszawa 2000.
2. A. Skrabacz, Kobiety w obronie narodowej, Warszawa 2001.
3. A. i H. Toffler, Budowa nowej cywilizacji. Polityka III fali, Poznań 1996.
4. Aktualne akty prawne.
5. Strony internetowe organizacji pozarządowych.

TEMAT 5: System ratownictwa w RP

CEL: Zapoznać studentów z ogólną budową systemu ratownictwa oraz z zadaniami i zasadami funkcjonowania podsystemów szczegółowych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Podstawy funkcjonowania ratownictwa w Polsce.
 - typologia ratownictwa;
 - ustawodawstwo;
 - kompetencje organów administracji publicznej;
 - siły i środki ratownicze.
2. Rodzaje, struktura organizacyjna i zasady funkcjonowania ratownictwa w Polsce.
3. Kierowanie ratownictwem.
4. Międzynarodowa współpraca w dziedzinie ratownictwa.
5. Zasady udziału wojska w ratownictwie.

LITERATURA:

1. Skrabacz A., Ratownictwo W RP., Warszawa 2004.
2. Grosset R., Marczyński D., Organizacja ratownictwa w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym[w:] Ratownictwo medyczne w Polsce, Kraków 2002.
3. Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa narodowego III RP. Warszawa 2003.
4. Pędzik J., Woskowa Służba Przeciwpożarowa w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym. SGŚLPOŻ Warszawa 2001.
5. Pietras M., Wojska Obrony Terytorialnej w działaniach ratowniczych.. Warszawa 2001.

TEMAT 6: Ochrona ludności w RP.

CEL: Sprawdzić zakres wiedzy (opartej na samokształceniu) studentów ze znajomości problematyki ochrony ludności w Polsce, jej organizacji i odpowiedzialności organów i instytucji.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Zagrożenia ludności.
2. Metody ochrony ludności i jej organizacja w Polsce.
3. Zakres planowania i koordynacji ochrony ludności.
4. SZ RP w ochronie ludności.

LITERATURA:

1. Zbiorowe, Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa narodowego III RP, Warszawa 2003.
2. M. Flemming i inni, Ochrona ludności. Wybrane ZAGADNIENIA, FIREX, Warszawa 1997.
3. T. Berliński, Ochrona ludności w państwach NATO, AON, Warszawa 1999.
4. Periodyki: Przegląd OC, Zeszyty Problemowe TWO, Zeszyty Naukowe AON.
5. Aktualne akty prawne.
6. Strony internetowe wydziałów zarządzania kryzysowego.

TEMAT 7: Obrona terytorialna RP.

CEL: Zapoznać studentów z misjami, funkcjami, zadaniami i strukturą obrony terytorialnej w obronie narodowej RP.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie, cel i rola OT w obronie RP.
2. Misje, funkcje i zadania OT.
3. Struktura OT.
4. Ogólne zasady funkcjonowania OT.
5. Powiązanie OT z działaniami wojsk operacyjnych – własnymi i sojuszniczymi.
6. Kierowanie OT i dowodzenie siłami OT.

LITERATURA:

1. Marczak J., Pawłowski J., O obronie militarnej Polski przełomu XX – XXI wieku. Warszawa 1995.
2. System obrony terytorialnej III Rzeczypospolitej Polskiej. Zeszyty Naukowe AON. Numer specjalny nr 1(130)A/1988.
3. Jakubczak J., Marczak J., Obrona terytorialna Polski na progu XXI wieku, Warszawa 1998.
4. Jakubczak R., Wojska Obrony Terytorialnej. Militarne bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej u progu trzeciego tysiąclecia. Warszawa 2002.

TEMAT 8: Współpraca cywilno – wojskowa w obronie narodowej i NATO.

CEL: Wzbudzić przekonanie o konieczności współpracy struktur cywilnych z wojskowymi, zapoznać z zasadami i formami współpracy

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Cywilne uwarunkowania współczesnego środowiska operacji wojskowych.**
2. **Pojęcie i istota współpracy cywilno-wojskowej.**
3. **Dokumenty regulujące działania CIMIC w NATO i w Polsce.**
4. **Formy, tryb i przedsięwzięcia współpracy cywilno-wojskowej:**
 - w obronie narodowej (w działaniach krajowych);
 - w operacjach sojuszniczych NATO.
5. **Wnioski CIMIC z doświadczeń udziału jednostek WP w operacjach w Iraku.**

LITERATURA:

1. Zbiorowe, Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP, Warszawa 2003.
2. Cieślarczyk M., Chojnacki M., Radomyski A., Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC) w siłach zbrojnych (SP) RP, Warszawa 2003.
3. Koziej S., Współpraca cywilno-wojskowa. Aspekty sojusznicze i narodowe, Myśl Wojskowa 1999, nr 6.
4. Kozłowska K., Współpraca cywilno-wojskowa jako nowa struktura w siłach zbrojnych NATO, Przegląd Obrony Cywilnej 1999, nr 7-8.
5. Kozłowska K., Podstawowe cele i zadania współpracy cywilno-wojskowej. Przegląd Obrony Cywilnej 1999, nr 9.
6. Rozbicki A., Pierwsze spostrzeżenia ze współpracy cywilno-wojskowej, Przegląd Wojsk Lądowych 2001, nr 2.
7. Naumczyk F., Współpraca cywilno-wojskowa w sytuacji klęski żywiołowej, Przegląd Obrony Cywilnej 1999, nr 1.
8. Strony internetowe:

<http://www.3coscom.army.mil/3coscom/staff/g5/polish.asp>
www.army.mil.pl/strona_pl/publicystyka/pwl/pwl_spec/s37-39.pdf
www.polska-zbrojna.pl/artvku.html?id_artvku=610

TEMAT 9: Obrona terytorialna w obronie RP.

CEL: Pogłębić wiedzę studentów z zakresu podstaw strategicznych obrony terytorialnej, jej organizacji i funkcjonowania w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:**1. Strategia obrony powszechnej.**

- historyczne zastosowanie powszechności obronnej;
- istota powszechności obronnej;
- współczesne rozumienie powszechności obronnej.

2. Siła obronna RP.

- pojęcie i elementy współczesnej siły obronnej państwa;
- przygotowanie obronne narodu;
- wiarygodna strategia obrony;
- siły zbrojne;
- sojusze i systemy bezpieczeństwa zbiorowego.

3. Misje, funkcje i zadania systemu OT.**4. Działania zbrojne i niezbrojne wojsk OT.**

- obrona i ochrona miast;
- działania nieregularne;
- działania humanitarne;
- zwalczanie dywersji i terroryzmu;
- działania ratowniczo-ochronne.

LITERATURA:

1. Marczak J., Pawłowski J., O obronie militarnej Polski przełomu XX – XXI wieku. Warszawa 1995.
2. System obrony terytorialnej III Rzeczypospolitej Polskiej. Zeszyty Naukowe AON. Numer specjalny nr 1(130)A/1988.
3. Jakubczak J., Marczak J., Obrona terytorialna Polski na progu XXI wieku, Warszawa 1998.
4. Jakubczak R., Wojska Obrony Terytorialnej. Militarne bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej u progu trzeciego tysiąclecia. Warszawa 2002.
5. Jakubczak R., Marczak J., Obrona terytorialna – nowy element systemu militarnego RP.
6. Marczak J., Jakubczak R., Obrona powszechna Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 1995.

TEMAT 10: Rola cywilnego potencjału obronnego w realizacji zadań państwa - gospodarza (HNS).

CEL: ukazać znaczenie i wyjaśnić istotę narodowego obowiązku przyjęcia i wsparcia sił wzmocnienia z NATO, zapoznać z podstawami prawnymi oraz zadaniami HNS polskich organów administracji publicznej i wykonawców wsparcia

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie HNS, cel oraz zakres udzielanego wsparcia wg doktryny NATO.**
2. **Przewidywane okoliczności i warunki realizacji wsparcia w Polsce.**
3. **Planowanie i przygotowanie wsparcia w Polsce.**
4. **Organizacja wsparcia z udziałem podmiotów pozamilitarnych:**
 - **zapewnienie swobody operacyjnej (bezpieczeństwa i ruchu wojsk);**
 - **wsparcie logistyczne.**
5. **Poziomy i zasady koordynowania współpracy cywilno-wojskowej w HNS i wymiana informacji.**

LITERATURA:

1. Chojnacki M., Fornal M., Procedury przygotowania i realizacji wsparcia przez państwo-gospodarza, Warszawa 2002.
2. Juszczak M., Wsparcie działań przez państwo-gospodarza. Podstawowe problemy teorii, Warszawa 2003.
3. Jakubczak R., Obrona terytorialna III RP: strategia, sztuka operacyjna, taktyka. Militarne bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej u progu trzeciego tysiąclecia, Warszawa 2004.
4. Szafran H., Relacje cywilno-wojskowe wynikające z obowiązków państwa gospodarza, Wiedza Obronna 2001, nr 3.
5. Zbiorowe (pod red. nauk. J. Płaczka), Gospodarka obronna Polski w koncu lat dziewięćdziesiątych. Szanse i zagrożenia, Warszawa 2001.
6. Aktualne normy prawne.
7. Strony internetowe:
[http:// www.gw.opole.uw.gov.pl/kolegia/pozamilitarne.doc](http://www.gw.opole.uw.gov.pl/kolegia/pozamilitarne.doc)

TEMAT 11: Wojskowe wsparcie władz cywilnych i społeczeństwa

CEL: sprawdzić wiedzę studentów (opartą na samokształceniu) o pojęciu, celach, okolicznościach i zakresie wsparcia wojskowego, uporządkować wiedzę o zasadach pozyskiwania wsparcia, kompetencjach organów kierujących, zadaniach i sposobach działania sił wojskowych

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie wojskowego wsparcia władz cywilnych i społeczeństwa. Rodzaje wsparcia.**
2. **Zasady pozyskiwania wsparcia i kompetencje organów kierujących.**
3. **Zadania i sposoby działania sił wojskowych:**
 - **w obronie przed zagrożeniem terrorystycznym;**
 - **w usuwaniu następstw klęsk żywiołowych oraz katastrof technicznych;**
 - **wobec niekorzystnych zjawisk społecznych i politycznych.**
4. **Zasady oczyszczania terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych.**

LITERATURA:

1. Zbiorowe, Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP, Warszawa 2003
2. Zbiorowe (pod red. W. Kitlera i A. Skrabacz), Wojskowe wsparcie władz cywilnych i społeczeństwa, Warszawa 2003.
3. Jakubczak R., Obrona terytorialna III RP: strategia, sztuka operacyjna, taktyka. Militarne bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej u progu trzeciego tysiąclecia, Warszawa 2004.
4. Aktualne normy prawne.
5. Strony internetowe.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

**6. ZARZĄDZANIE SYSTEMEM BEZPIECZEŃSTWA RP
– GRA KIEROWNICZA**

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI

SZEF SZTABU GRY: dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI

RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ZARZĄDZANIE SYSTEMEM BEZPIECZEŃSTWA RP – GRA KIEROWNICZA

„Organizacja i funkcjonowanie systemu SB RP w sytuacjach kryzysowych - TAJFUN-1”

Lp.	Semestry	Liczba godzin				
		sem. 7	sem. 8	sem. 9	sem. 10	razem
przedmiot: „Zarządzanie SB RP- gra kierownicza”						
1	Wykłady	18	12	24	4	58
2	Gry decyzyjne	-	6	12	24	42
3	Strzelanie	-	-	-	8	8
4	Zaliczenia	-	4	4	-	8
5.	Egzamin	-	-	-	6	6
OGÓŁEM		18	22	40	42	122
przedmioty uzupełniające do gry kierowniczej						
1	Instruktaże do gry kierowniczej	-	2	4	4	10
2	Wykłady uzupeł. kierowników grup	2	2	4	4	12
OGÓŁEM		2	4	8	8	22
1.	Samokształcenie kierowane	(30)	(30)	(30)	(30)	(120)

UWAGA:

- na przygotowanie i samodzielne wykonanie stosownych opracowań po każdym etapie gry kierowniczej, kończącym się grą decyzyjną przeznaczonych jest ogółem 120 godzin *samokształcenia kierowanego*;
- każdy etap gry kierowniczej jest *zaliczany* przez uczestnictwo w danym etapie; natomiast każda gra decyzyjna będąca częścią składową danego etapu jest *zaliczana na ocenę* z przedmiotu (gry kierowniczej); *ocenę ogólną za przedmiot* student uzyskuje na podstawie 5. pisemnych opracowań dokumentujących pracę indywidualną i zespołową w etapach: 1-4 oraz 6 a także oceny z gry decyzyjnej całości systemu bezpieczeństwa RP (etap 6. gry);
- na potrzeby gry kierowniczej prowadzone są w odrębnym trybie *wykłady uzupełniające* prowadzone przez kierowników grup dydaktycznych w toku zjazdów dotyczących gry kierowniczej „Tajfun-1” tj. w każdą niedzielę w godz. 15.35. – 17.15.; wykłady prowadzone w toku cytowanych zjazdów dotyczyć będą głównie problemów poruszanych w grze kierowniczej; wykłady te są organizowane dla studentów wymagających uzupełnienia wiedzy z problematyki gry (prowadzone są wg oddzielnych planów kierowników grup); dodatkowo prowadzone są osobne *instruktaże* – przed tymi etapami gry kierowniczej, których głównym elementem są *etapowe gry decyzyjne*;
- **kierownicy grup dydaktycznych biorą obowiązkowo udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu** (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów);

ROZWINIĘTY PLAN
Przygotowania I Przeprowadzenia Gry Kierowniczej
na temat:
Organizacja i funkcjonowanie systemu SB RP w sytuacjach kryzysowych
„TAJFUN-1”

ZESPÓŁ AUTORSKI

prof. dr hab. Roman KULCZYCKI

dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI

dr Krzysztof PRZEWORSKI

I. WPROWADZENIE

Wypracowana przez naukę teoria i praktyka gier od wielu już lat przynosi ludzkości korzyści. Zapoczątkowana głównie przez nauki ścisłe, uczyniła z niej bardzo przydatne narzędzia do rozwiązywania problemów z różnych dziedzin życia ludzi. Wykorzystanie w grach osiągnięć informatyki jeszcze bardziej uczyniło tę wiedzę naukową przydatną w praktyce, ponieważ została stworzona możliwość weryfikowania podjętych decyzji w toku gier przez specjalistyczne algorytmy. Zastosowanie w nich generatorów losowych sytuacji oraz możliwość ich analizy względem przyjętej funkcji kryterium pozwala w krótkim czasie otrzymać propozycje ograniczonej liczby wariantów decyzji, z których człowiek jako decydent w łańcuchu decyzyjnym może wybrać tę decyzję, która jego zdaniem jest najkorzystniejsza. Gry wspomagane komputerowo to przyszłość ludzkości i bardzo mocne narzędzia wspomagające proces decyzyjny nie tylko ludzi, ale również maszyn. To jest jednak przyszłość, do której należy dążyć.

W praktyce nie mamy, jak na razie uniwersalnych, wyspecjalizowanych algorytmów decyzyjnych ani generatorów losowych sytuacji kryzysowych. Dysponujemy natomiast teorią i praktyką metod mniej dokładnych, ale bardziej uniwersalnych. Możemy do nich zaliczyć metody eksperckie, w tym bardzo często stosowane w grach kierowniczych „burzy mózgów”. Wykorzystywany jest w nich do poszukiwania racjonalnych rozwiązań intelekt ćwiczących funkcyjnych, kierownictwa gry oraz ekspertów z różnych dyscyplin i specjalności naukowych. Wiarygodność

podejmowanych decyzji w metodach eksperckich jest tym większa im lepsze będzie merytoryczne przygotowanie ekspertów, uczestników gry oraz jej kierownictwa. Rozwiązywanie tych samych problemów powierza się kilku różnym zespołom ćwiczącym. W grze TAJFUN – 1 ich liczba w zależności od liczby grup dydaktycznych może być 5-6 zespołów.

Istota zastosowania metody eksperckiej w grze kierowniczej TAJFUN – 1 do diagnozowania bezpieczeństwa RP sprowadza się do doświadczenia jej systemu bezpieczeństwa różnymi rodzajami zagrożeń, oceniania przez ekspertów ich skutków oraz wypracowywania propozycji jego doskonalenia. Jest to podstawą przyjęcia odpowiednich ograniczeń, uwarunkowań oraz założeń:

1. Bezpieczeństwo RP będzie mierzone wartością potencjału SB.
2. Stan SB będzie diagnozowany poprzez jego doświadczenie w różnych sytuacjach kryzysowych wynikających ze scenariusza gry kierowniczej TAJFUN – 1.
3. W scenariuszu gry kierowniczej będzie ograniczana liczba rodzajów podsystemów bezpieczeństwa oraz zagrożeń (metoda wybiórczego diagnozowania podmiotów z całości).
4. Ekspertami oceniającymi reakcję podsystemów SB RP na poszczególne rodzaje zagrożeń będą funkcyjni z ćwiczących sztabów – pierwszy etap badań eksperckich, oraz kierownicy grup dydaktycznych i eksperci – specjaliści – drugi etap badań eksperckich.
5. Liczebność grup dydaktycznych oraz ich merytoryczne przygotowanie warunkuje wiarygodność diagnozy wg zasady im więcej niezależnych, dobrze przygotowanych grup eksperckich, tym bardziej wiarygodny wynik badań.

Przyjęta w grze kierowniczej TAJFUN – 1 metoda ekspercka do weryfikacji decyzji w obszarze bezpieczeństwa RP umożliwia realizację przedsięwzięcia dydaktycznego wobec studentów oraz przedsięwzięcia badawczego na rzecz WSO i AON.

Poszczególne gry decyzyjne zespołów kryzysowych prowadzone w kolejnych etapach gry kierowniczej stanowią nową ważną formę zdobywania i utrwalania wiedzy z zakresu teorii i praktyki bezpieczeństwa. Forma ta umożliwi studentom stosowanie zdobytej w toku studiów teoretycznej wiedzy w praktyce oraz wykazanie się w czasie zajęć grupowych i poszczególnych gier decyzyjnych umiejętnościami organizatorskimi oraz własnymi nowatorskimi pomysłami w zakresie rozwiązywania merytorycznych problemów decyzyjnych w obszarze bezpieczeństwa państwa.

Trwająca cztery semestry gra kierownicza stanowi „rdzeń” studiów, który merytorycznie obudowany jest przedmiotami kształcenia ogólnego, podstawowego, kierunkowego oraz przedmiotami uzupełniającymi, dzięki temu uzyskujemy w umysłach studentów efekt synergiczny w pozyskiwaniu wiedzy z zakresu bezpieczeństwa państwa co umożliwi w stosunkowo krótkim czasie osiągnięcie następujących celów dydaktycznych :

1. uzupełnienie wiedzy ogólnej studentów z dyplomem I stopnia o wiedzę ogólną II ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa państwa w tym opanowanie wiedzy teoretycznej w zakresie:

- Organizacji i funkcjonowania systemu bezpieczeństwa RP w sytuacji kryzysowej.
- Metodyki analizy i oceny sytuacji kryzysowych na potrzeby opracowania decyzji.
- Metodyki podejmowania decyzji w sytuacjach kryzysowych.
- Planowania i organizacji działań w sytuacjach kryzysowych.
- Metodyki analizy i oceny skutków kryzysu i opracowania planu ich likwidacji.
- Obieg informacji w systemie bezpieczeństwa RP.
- Współpracy sztabów kryzysowych RP ze sztabami kryzysowymi państw sąsiednich objętych kryzysem.
- Organizacji i funkcjonowania operacyjnego SRK na obszarze objętym stanem nadzwyczajnym oraz taktycznych operacyjnych SRK funkcjonujących w bezpośredniej styczności ze źródłami zagrożeń i ich skutkami.

2. Organizacji zajęć szkoleniowych dla pracowników administracji publicznej zajmujących się bezpieczeństwem państwa.

II. OGÓLNE ZAŁOŻENIA DO GRY KIEROWNICZEJ „TAJFUN-1”

1. **RODZAJ GRY:** Gra kierownicza, wieloetapowa – etapy 1-4 i 6 kończące się osobnymi grami decyzyjnymi, wieloszczeblowa, jednostronna z podgrywką (założenia nr1-4, 6)

2. **MIEJSCE TRWANIA GRY:** AON - blok 25: aula 320, wyznaczone sale grupowe;

3. CZAS TRWANIA GRY

- rzeczywisty: 108 godzin dydaktycznych w ciągu 4. semestrów;
- dydaktyczny:
 - zjazd 1: etap wprowadzający / 1 – 18g.;
 - zjazd 2: etap 1 / 2 – 18g.;
 - zjazd 3: etap 2 / 3 – 18g.;
 - zjazd 4: etap 3 / 4 – 18g.;
 - zjazd 5: etap 4 / 5 / strzelanie – 18g.;
 - zjazd 6: etap 6 – 18g.;
- operacyjny : 12 dni

4. ĆWICZĄCY – Studenci Zaocznych Uzupełniających Magisterskich Studiów Bezpieczeństwa Narodowego

5. KIEROWNICTWO GRY

KIEROWNIK GRY	Dziekan WSO - dr hab. J. Pawłowski
ZASTĘPCA KIEROWNIKA GRY	Prodziekan ZUMS BN - prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI
SZEF SZTABU KIEROWNICTWA GRY	Adiunkt ZUMS BN - dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI
KIEROWNICY GRUP: G-1	dr hab. Jacek PAWŁOWSKI
G-2	prof. dr hab. Jan WOJNAROWSKI
G-3	dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI
G-4	dr Krzysztof PRZEWORSKI
G-5	prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI
G-6	dr Józef WRÓBEL
KONSULTANCI GRY	Kierownicy grup i eksperci
GŁÓWNY UCZESTNIK GRY-GOŚĆ	Zaproszeni goście
LOGISTYK GRY	szef Wydz. Szkolenia WS-O

UWAGA:

- na przygotowanie i samodzielne wykonanie stosownych opracowań po każdym etapie gry kierowniczej, kończącym się grą decyzyjną przeznaczonych jest ogółem 120 godzin **samokształcenia kierowanego**;
- każdy etap gry kierowniczej jest **zaliczany** przez uczestnictwo w danym etapie; natomiast każda gra decyzyjna będąca częścią składową danego etapu jest **zaliczana na ocenę** z przedmiotu (gry kierowniczej); **ocenę ogólną za przedmiot** student uzyskuje na podstawie 5. pisemnych opracowań dokumentujących pracę indywidualną i zespołową w etapach: 1-4 oraz 6 a także oceny z gry decyzyjnej całości systemu bezpieczeństwa RP (etap 6. gry);
- na potrzeby gry kierowniczej prowadzone są w odrębnym trybie **wykłady uzupełniające** prowadzone przez kierowników grup dydaktycznych w toku zjazdów dotyczących gry kierowniczej „Tajfun-1” tj. w każdą niedzielę w godz. 15.35. – 17.15.; wykłady prowadzone w toku cytowanych zjazdów dotyczyć będą głównie problemów poruszanych w grze kierowniczej; wykłady te są organizowane dla studentów wymagających uzupełnienia wiedzy z problematyki gry (prowadzone są wg oddzielnych planów kierowników grup); dodatkowo prowadzone są osobne **instruktaże** – przed tymi etapami gry kierowniczej, których głównym elementem są **etapowe gry decyzyjne**.

HARMONOGRAM ORAZ PROGRAM GRY KIEROWNICZEJ „TAJFUN-1”

zjazd nr 1

ILOŚĆ GODZIN DZIEŃ ZJAZDU	FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
		<u>ETAP WPROWADZAJĄCY DO GRY KIEROWNICZEJ „TAJFUN-1”:</u>
	2h	Zaj. met., T 1/C
		Gry kierownicze – rola i miejsce w doskonaleniu procesów podejmowania decyzji w sytuacjach kryzysowych - dr hab. KITLER
1 dzień zjazdu	2h	Zaj. met., T2/C
		System prawny bezpieczeństwa RP- prof. dr hab. J. WOJNAROWSKI,
10 godzin	2h	Zaj. met., T 3/C
		Krajowy System Ratownictwa i Ochrony Ludności – wyznaczony specjalista PSP
	2h	Zaj. met., T4/C
		Podstawy prawne organizacji i funkcjonowania Systemu Bezpieczeństwa RP - dr K. PRZEWORSKI
	2h	Zaj. met. T5/C
		Systemy bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz NATO – dr hab. M.WIATR
		<u>ETAP 1: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU GMINY I POWIATU W CZASIE OPERACJI POWODZIOWEJ</u>
2 dzień zjazdu	2h	Zaj. met. T6/C. (panel)
		<ul style="list-style-type: none"> Ogólne tło operacyjne gry Tajfun-1 oraz założenie sytuacyjne do pierwszego etapu gry – operacja powodziowa. - dr hab. J. PAWŁOWSKI ; Analiza geograficzna sytuacji kryzysowej. Powódź Nysa – Otmuchów . - mgr A. ŁASZCZUK
11 godzin	2h	Zaj. met. T7/C. (panel)
		<ul style="list-style-type: none"> Organizacja oraz funkcjonowanie powiatowego i gminnego systemu bezpieczeństwa w czasie operacji powodziowej - dr K. PRZEWORSKI Zasady prowadzenia operacji powodziowych – specjalista z PSP
	2h	Zaj. met. T8/C.
		Metodyka procesu podejmowania decyzji przez gminne zespoły reagowania oraz powiatowe zespoły reagowania kryzysowego w czasie operacji powodziowej - dr A. KASPRZEWSKI,
	2h	Zajęcia grup. T9/C
		Wyjaśnienie sytuacji kryzysowej w pierwszym etapie gry decyzyjnej, sprecyzowanie zadań do wykonania w ramach pracy, przydział funkcji i zadań dla uczestników gry decyzyjnej - KIEROWNICY GRUP
g. 16.30.- 18.05.	2h	Wykład uzupełn.
		Wykłady uzupełniające do 1. etapu gry decyzyjnej – wg odrębnego planu kierowników grup dydaktycznych – KIEROWNICY GRUP.

UWAGA: kierownicy grup dydaktycznych biorą udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów).

Zajęcia met. (wykłady)	-	16 godzin,
Zajęcia grupowe	-	2 godziny,
Wykład uzupełniający	-	2 godziny,
Samokształcenie kier.	-	30 godzin,
RAZEM	-	50 godzin

zjazd nr 2

ILOSC GODZIN DZIEŃ ZJAZDU		FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
1 dzień zjazdu 10 godzin	6h	Gra decyzyjna T10/GD	<u>ETAP 1: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU GMINY I POWIATU W CZASIE OPERACJI POWODZIOWEJ</u> Organizacja oraz funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa gminy i powiatu (gminny SB / powiatowy SB) w czasie operacji powodziowej - KIEROWNICY GRUP DYDAKTYCZNYCH
	2h	Zajęcia met T11/C panel	<u>ETAP 2: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU POWIATU I WOJEWÓDZTWA W CZASIE OPERACJI POŻAROWEJ</u> • Tło operacyjne gry – założenie nr 2. Pożar - Bory Dolnośląskie. dr hab. J. PAWŁOWSKI, • Analiza geograficzna sytuacji kryzysowej - mgr A. ŁASZCZUK
	2h	Zajęcia met T12/C	Organizacja oraz funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa powiatu i województwa (SBP / SBW) w czasie operacji pożarowej - dr K. PRZEWORSKI
2 dzień zjazdu 10 godzin	4h	Zajęcia met T13/C panel	Planowanie, organizacja działań antykryzysowych w sytuacjach kryzysowych na szczeblu województwa na przykładzie gaszenia wielopunktowych, przestrzennych pożarów masywów leśnych z zagrożeniem terenów zurbanizowanych - dr A. KASPRZEWSKI, dr J. ZARZYCKI
	4h	Zajęcia grup. T14/C	1. Wyjaśnienie sytuacji kryzysowej w drugim etapie gry decyzyjnej, sprecyzowanie zadań do wykonania w ramach pracy, przydział funkcji i zadań dla uczestników gry decyzyjnej. 2. Analiza sytuacji problemowej. Określenie problemów decyzyjnych. Podjęcie i ogłoszenie wstępnego zamiaru działania przez wójta i starostę - KIEROWNICY GRUP
g.16.30.- 18.05.	2h	Wykład uzupełn.	Wykłady uzupełniające do 2. etapu gry kierowniczej – wg odrębnego planu kierowników grup dydaktycznych (zajęcia nieobligatoryjne).

UWAGA: kierownicy grup dydaktycznych biorą udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów).

Zajęcia met. (wykłady)	-	8 godzin
Gra decyzyjna	-	6 godzin
Zajęcia grupowe	-	4 godzin
Wykład uzupełniający	-	2 godziny,
Samokształcenie kier.	-	30 godzin
RAZEM	-	50 godzin

zjazd nr 3

ILOŚĆ GODZIN DZIEŃ ZJAZDU		FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
1 dzień zjazdu	6 godz.	Gra decyzyjna T15/GD	ETAP 2: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU POWIATU I WOJEWÓDZTWA W CZASIE OPERACJI POŻAROWEJ Organizacja i funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa województwa (wojewódzkiego SB) w sytuacji wielopunktowych i przestrzennych pożarów kompleksów leśnych przy równoczesnym zagrożeniu rejonów zurbanizowanych - KIEROWNICY GRUP
	10 godzin		ETAP 3: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA ORAZ CENTRALNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W CZASIE OPERACJI USUWANIA SKUTKÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH, CHEMICZNYCH I BIOLOGICZNYCH
	1 godz.	Zajęcia met T16 A /C	Tło operacyjne gry – założenie nr 3. Zniszczenie reaktora jądrowego – Temelin – dr inż A. KASPRZEWSKI, dr K. PRZEWORSKI
	3 godz.	Zajęcia met T16 B /C	Podstawy metodyki prognozowania skażeń i zakażeń – płk L. Słomka
2 dzień zjazdu	2 godz	Zajęcia met T17/C	Org. i funkcj. centralnych i terenowych organów administracji publicznej w warunkach skażeń promieniotwórczych na części obszaru państwa z uwzględnieniem założeń do gry decyzyjnej Tajfun-1 – specjalista z PAA
	2 godz.	Zajęcia met T18/C	Org. i funkcj. centralnych i terenowych organów administracji publicznej w warunkach skażeń chemicznych na części obszaru państwa z uwzględnieniem założeń do gry decyzyjnej Tajfun-1 – specjalista z Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska
	2 godz.	Zajęcia met T19/C	Org. i funkcj. centralnych i terenowych organów administracji publicznej w warunkach zakażeń biologicznych na części obszaru państwa z uwzględnieniem założeń do gry decyzyjnej Tajfun-1 – specjalista z Depart. Przeciwepidemiologicznego Głównego Inspektoratu Sanitarnego
	2 godz.	Zajęcia grup. T20/C	Wyjaśnienie sytuacji kryzysowej w trzecim etapie gry decyzyjnej, sprecyzowanie zadań do wykonania w ramach pracy, przydział funkcji i zadań dla uczestników gry decyzyjnej - KIEROWNICY GRUP
g.15.35.- 17.15.	2 godz.	Wykład uzupełn.	Wykłady uzupełniające do 3. etapu gry kierowniczej – wg odrębnego planu kierowników grup dydaktycznych (zajęcia nieobligatoryjne).

UWAGA: kierownicy grup dydaktycznych biorą udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów).

Zajęcia metodyczne	-	10 godzin
Gra decyzyjna	-	6 godzin
Zajęcia grupowe	-	2 godzin
Wykład uzupełniający	-	2 godziny,
Samokształcenie kier.	-	15 godzin
RAZEM -		35 godzin

zjazd nr 4

ILOŚĆ GODZIN DZIEŃ ZJAZDU	FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
1 dzień zjazdu	6h	Gra decyzyjna T21/GD
	10 godzin	
	1h	Zajęcia met T22/C
	3h	Zajęcia met T23/C
2 dzień zjazdu	3h	Zajęcia met T24/C
	3h	Zajęcia met T25/C panel
	2h	Zajęcia grup. T26/C
	g. 16.30.- 18.05.	Wykład uzupełn.
		<p>ETAP 3: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA ORAZ CENTRALNYCH I TERENOWYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W CZASIE OPERACJI USUWANIA SKUTKÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH, CHEMICZNYCH I BIOLOGICZNYCH</p> <p>Planowanie i organizacja pracy sztabów kryzysowych w sytuacji zagrożenia skutkami skażeń promieniotwórczych, chemicznych oraz biologicznych KIEROWNICY GRUP</p> <hr/> <p>ETAP 4: ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTW ORAZ CENTRALNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W CZASIE OPERACJI USUWANIA SKUTKÓW CYBERUDERZENIA</p> <p>Tło operacyjne gry – założenie nr 4. Cyberuderzenie (Praga, Berlin, Opole, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Wrocław, Poznań – sieci cywilne i wojskowe) – specjalista prowadzący problematykę cyberuderzenia</p> <p>Organizacja oraz funkcjonowanie systemów łączności na poziomie centralnych i terytorialnych organów administracji publicznej w warunkach zwyczajnych oraz kryzysowych - <u>wyznaczony specjalista</u></p> <p>Przeciwdziałanie skutkom cyberuderzenia na szczeblu gminy, powiatu, województwa (sieci telekomunikacyjne, komputerowe, specjalne, ratownicze) – <u>wyznaczony specjalista</u></p> <p>Działania prewencyjne oraz przeciwdziałanie skutkom cyberuderzenia na sieci wojskowe oraz sieci cywilne administracji rządowej – <u>przedstawiciele administracji państwowej</u></p> <p>Wyjaśnienie sytuacji kryzysowej w czwartym etapie gry decyzyjnej, sprecyzowanie zadań do wykonania w ramach pracy, przydział funkcji i zadań dla uczestników gry decyzyjnej - KIEROWNICY GRUP</p> <hr/> <p>Wykłady uzupełniające do 4. etapu gry decyzyjnej – wg odrębnego planu kierowników grup dydaktycznych.</p>

UWAGA: kierownicy grup dydaktycznych biorą udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów).

Zajęcia met. - 10 godzin
Gra decyzyjna - 6 godzin
Zajęcia grupowe - 2 godziny
Wykład - 2 godziny,
Samokształcenie kier. - 15 godzin

Razem - 35 godzin

zjazd nr 5

ILOŚĆ GODZIN DZIEŃ ZJAZDU		FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
1 dzień zjazdu 10 godzin	6h	Gra decyzyjna T27/C	<u>ETAP 4: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP NA SZCZEBLU CENTRALNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W CZASIE OPERACJI USUWANIA SKUTKÓW CYBERUDERZENIA</u> Planowanie i organizacja pracy oraz funkcjonowanie SB RP w toku usuwania skutków cyberuderzenia - KIEROWNICY GRUP
	1h	Zajęcia met T28/C	Tło operacyjne gry – założenie nr 5. - przygotowanie SB RP do działania w Stanie Klęski Żywiolowej i Wyjątkowym spowodowanych aktami terroru na części obszaru państwa - wprowadzenie do gry decyzyjnej SB RP – prof. dr hab. inż. R. KULCZYCKI,
	3h	Zajęcia grup. T29/C	Wyjaśnienie sytuacji kryzysowej w piątym etapie gry decyzyjnej, sprecyzowanie zadań do wykonania w ramach pracy, - przydział funkcji i zadań dla uczestników 6. etapu gry kierowniczej- gry decyzyjnej SB RP - KIEROWNICY GRUP
2 dzień zjazdu 11 godzin	8 h	strzelanie. T30/C	Zasady, formy i sposoby zachowania się ludności w różnych sytuacjach kryzysowych. Sposoby postępowania i współdziałania z organami władzy w działaniach antyterrorystycznych, w tym: praktyczne zajęcia ogniowe (strzelanie z broni długiej i krótkiej);
g. 16.30. – 18.05.	2 h	Wykład uzupełn.	Wykłady uzupełniające do 5. etapu gry decyzyjnej - wg odrębnego planu kierowników grup dydaktycznych.

UWAGA: kierownicy grup dydaktycznych biorą udział we wszystkich zajęciach w toku zjazdu (w tym w zajęciach metodycznych prowadzonych przez specjalistów).

Zajęcia met.	- 1 godzin
Gra decyzyjna	- 6 godzin
Zajęcia grupowe -	- 3 godziny
Strzelanie	- 8 godzin
Wykład uzupełn.	- 2 godziny,
Praca samodzielna	- 15 godzin

Razem – 35 godzin

zjazd nr 6

ILOSC GODZIN DZIEŃ ZJAZDU		FORMA ZAJĘĆ NR TEMATU	TEMAT ZAJĘCIA
1 dzień zjazdu			ETAP 6: ORGANIZACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE SB RP W STANACH NADZWYCZAJNYCH NA CZĘŚCI OBSZARU PAŃSTWA – GRA DECYZYJNASB RP
10 godzin	10h	Gra decyzyjna T31/GD	Otwarcie gry decyzyjnej – KOMENDANT AON oraz DZIEKAN WYDZIAŁU STRATEGICZNO – OBRONNEGO (15-20 minut wg odrębnego planu). Samodzielna praca zespołów kryzysowych SB RP: Analiza, ocena sytuacji kryzysowej, opracowanie decyzji, planu i organizacji działań antykryzysowych przez biorące udział w grze zespoły kryzysowe: <ul style="list-style-type: none"> • Naczelných organów władzy RP; • Centralnych organów administracji publicznej; • Terenowych organów administracji publicznej; ĆWICZĄCE ZESPOŁY
2 dzień zjazdu	6h	Gra decyzyjna T32/C	Prezentacja wyników pracy zespołów . Meldowanie przez zespoły biorące udział w grze: wniosków z analizy i oceny sytuacji kryzysowej, treści podjętej decyzji, planu i organizacji jej wdrożenia w działaniu antykryzysowym, oczekiwanych efektów i skutków podjętej decyzji - KIEROWNICY ZESPOŁÓW
11 godzin	1h	Zaj. grupowe T33/C	Podsumowanie gry. Ocena wyników pracy zespołów przez kierownictwo gry decyzyjnej - KIEROWNICY GRUP, EKSPERCI, KIEROWNIK GRY
	1h	Zaj. grupowe T34/C	Omówienie i podsumowanie całości ćwiczenia w grupach dydaktycznych. Dokonanie formalnej oceny wszystkich ćwiczących.
g. 16.30. – 18.05.	2h	Wykład uzupełn.	

Gra decyzyjna - 16 godzin
Zaj. grupowe - 2 godziny
Wykłady uzupełn. - 2 godziny
Samokszt. kier. - 15 godzin

Razem za zjazd - 35 godzin

Razem za grę: - 6 zjazdów x 18 godz. = 108 godz. lekcyjnych
- 6 wykl. uzup. x 2 godz.= 12 godz. lekcyjnych
- 5 instruktaży x 2 godz.= 10 godz. lekcyjnych
- samokształcenie kier. = 120 godz. lekcyjnych

OPRACOWAŁ i WYKONAŁ:
dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI

C. PRZEDMIOTY KIERUNKOWE

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

1. BEZPIECZEŃSTWO POLITYCZNE RP

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. Bolesław BALCEROWICZ

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO POLITYCZNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Bezpieczeństwo polityczne w stosunkach międzynarodowych. Podstawowe pojęcia i uwarunkowania.
2	Wykład	2	Położenie geopolityczne i pozycja Polski w Europie.
3	Wykład	2	Formy i relacje zagrożeń politycznych. Scenariusze i prognozy do 2020 r.
4	Wykład	2	Współpraca polityczna Polski w ramach NATO.
5	Sem.	2	Problemy wojny i pokoju. Przeciwdziałanie konfliktom zbrojnym.
6	Wykład	2	Współczesna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE.
7.	Sem.	2	Rola NATO i OBWE w przeciwdziałaniu konfliktom zbrojnym.
8.	Wykład	2	Relacje transatlantyckie na przełomie XX i XXI wieku.
9.	Sem.	2	Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony.
10.	Sem.	2	Bezpieczeństwo polityczne w polityce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej.
11.	Wykład	2	Konsekwencje polityczne walki z terroryzmem międzynarodowym.
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		8	
EGZAMIN		6	
RAZEM		28	

TEMAT 1: Bezpieczeństwo polityczne w stosunkach międzynarodowych. Podstawowe pojęcia i uwarunkowania.

CEL: zapoznać studentów z podstawowymi pojęciami ze sfery bezpieczeństwa politycznego i scharakteryzować uwarunkowania międzynarodowe (zewnętrzne) tego bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Główne teorie i doktryny bezpieczeństwa politycznego.
2. Bezpieczeństwo polityczne w tzw. koncepcji „rozszerzonego bezpieczeństwa”.
3. Główne instytucje i organizacje odpowiedzialne za bezpieczeństwo polityczne.

LITERATURA:

1. Czaputowicz J., System czy nieład ? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku, Warszawa 1998.
2. Kukułka J., Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych, Warszawa 2003.
3. Kuźniar R., Lachowski Z. (red.) Bezpieczeństwo europejskie czasu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.
4. Łoś-Nowak T., Stosunki międzynarodowe. Teoria - systemy - uczestnicy, Wrocław

TEMAT 2: Położenie geopolityczne i pozycja Polski w Europie.

CEL: Przedstawić studentom geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa Polski w świetle współczesnych teorii stosunków międzynarodowych.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Charakterystyka otoczenia międzynarodowego Polski.
2. Stosunki z sąsiadami na przestrzeni dziejów.
3. Relacje stanu Rzeczypospolitej Polskiej we współczesnej geopolityce.

LITERATURA:

1. Kissinger H., Dyplomacja, Warszawa 1996, s.773-921.
2. Kukułka J., Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych, Warszawa 2003.
3. Kuźniar R., (red.). Polska polityka bezpieczeństwa 1989-2000, Warszawa 2001.
4. Moczulski L., Geopolityka, Warszawa 2001.

TEMAT 3: Formy i rodzaje zagrożeń politycznych. Scenariusze i prognozy do 2020

CEL: Przedstawić studentom analizę i ocenę współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa politycznego. Scharakteryzować zagrożenia asymetryczne.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Ewolucje zagrożeń i wyzwań w sferze bezpieczeństwa politycznego po zimnej wojnie.**
2. **Słabość państw jako przyczyna destabilizacji.**
3. **Rodzaje zagrożeń asymetrycznych.**

LITERATURA:

1. Ciupiński A., Umędzynarodowiony konflikt wewnętrzny. (red) J.Pawłowski, Warszawa 2001.
2. Cziomer E., Zyblikiewicz L.W., Wspólnota atlantycka (w:) Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000, s.267-279.
3. Kuźniar R. (red.), Polityka bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989-2000, Warszawa 2001.
4. Kuźniar R. Lachowski Z., (red.) Bezpieczeństwo europejskie CZASu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.
5. Zięba R., Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych, Warszawa 2003.

TEMAT 4: Współpraca polityczna Polski w ramach NATO.

CEL: Uzasadnić że NATO jest podstawowym gwarantem bezpieczeństwa regionu euroatlantyckiego oraz Polski.

FORMA: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Rola NATO w kształtowaniu bezpieczeństwa politycznego Europy Środkowej.
2. Rola Polski w Partnerstwie dla Pokoju.
3. Konsekwencje rozszerzenia NATO o kraje Europy Środkowej i Wschodniej.

LITERATURA:

1. Kuźniar R., Lachowski Z., (red.) Bezpieczeństwo europejskie CZASu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.
2. Kuźniar R., (red.). Polska polityka bezpieczeństwa 1989-2000, Warszawa 2001.
3. Waldenberg M., Rozbicie Jugosławii, od separacji Słowenii do wojny kosowskiej.
4. Zięba R., Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego, Warszawa 2001.

TEMAT 5: Problemy wojny i pokoju. Przeciwdziałanie konfliktom zbrojnym.

CEL: Przedyskutować ze studentami zasadnicze przyczyny wojen i konfliktów. Scharakteryzować instytucje odpowiedzialne za przeciwdziałanie konfliktom.

FORMA: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Charakterystyka punktów zapalnych współczesnego świata.
2. Instytucjonalizacja systemu zapobiegania konfliktom zbrojnym.

LITERATURA:

1. Ciupiński A., (red) Dyplomacja wielostronna, Warszawa 2002.
2. Jemioło T., Malak K., Bezpieczeństwo zewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2003.
3. Łukaszuk L., (red.), Dyplomacja współczesna a problemy prawa i bezpieczeństwa międzynarodowego. Warszawa 2002.
4. J.Kukułka J., Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych, Warszawa 2003.
5. Mojsiewicz Cz., Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych, Wrocław 1999.

TEMAT 6: Wspólna Polityka Zagraniczna i bezpieczeństwa UE.

CEL: Przedstawić studentom organizację i kompetencje politycznych instrumentów bezpieczeństwa wykorzystywanych przez Unię Europejską.

FORMA: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Ewolucja stanowisk poszczególnych państw członkowskich UE wobec bezpieczeństwa politycznego.
2. Podstawy traktatowe funkcjonowania WPZiB

LITERATURA:

1. Łastawski K., Od idei do integracji, Warszawa 2002.
2. Milczarek M., Pozycja i rola Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych, Warszawa 2003.
3. Starzyk J., Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, Warszawa 2001.
4. Zięba R., Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych, Warszawa 2003.

TEMAT 7: Rola NATO i OBWE w przeciwdziałaniu konfliktom zbrojnym.

CEL: Przedyskutować ze studentami rolę regionalnych organizacji bezpieczeństwa w przeciwdziałaniu konfliktom w Europie.

FORMA: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Ewolucja roli NATO w sferze bezpieczeństwa politycznego.
2. Instytucjonalizacja OBWE.

LITERATURA:

1. Cziomer E., Zyblikiewicz L.W., Wspólnota atlantycka (w:) Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000.
2. Kuźniar R., Lachowski Z., (red.) Bezpieczeństwo europejskie CZASu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.
3. Waldenberg M., Narody zależne i mniejszości narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej, Warszawa 2000.
4. Zięba R., Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego, Warszawa 2001.

TEMAT 8: Relacje transatlantyckie na przełomie XX i XXI wieku.

CEL: Przedstawić studentom amerykańską i europejską wizję bezpieczeństwa globalnego i europejskiego; wskazać wspólne wartości i rozbieżności w tzw. „rodzinie euroatlantyckiej”

FORMA: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Stanowisko USA wobec Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony.**
2. **Rozbieżności między Europą i USA na TEMAT bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie.**

LITERATURA:

1. Kagan R., Potęga i raj. Europa i USA, Warszawa 2003.
2. Kissinger H., Dyplomacja, warszawa 1996, s.773-921.
3. Kuźniar R., Lachowski Z., (red.) Bezpieczeństwo europejskie CZASu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.

TEMAT 9: Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony.

CEL: Omówić ze studentami założenia i instrumenty ESDP jako nowej formy integracji politycznej.

FORMA: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Rola Francji i RFN w kształtowaniu politycznego oblicza UE.
2. Europejski cel operacyjny 2003 oraz EHG 2010.

LITERATURA:

1. Ciupiński A., (red), Dyplomacja wielostronna, Warszawa 2003.
2. Milczarek M., Pozycja i rola Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych, Warszawa 2003.
3. Zięba R., Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych, Warszawa 2003.
4. Starzyk J. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, Warszawa 2001.
5. Łastawski K., Od idei do integracji, Warszawa 2002.

TEMAT 10: Bezpieczeństwo polityczne w polityce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej.

CEL: Przedyskutować ze studentami zagadnienia bezpieczeństwa politycznego w polskiej polityce zagranicznej ze szczególnym uwzględnieniem orientacji euroatlantyckiej.

FORMA: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Wybór modelu bezpieczeństwa dla Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Charakterystyka orientacji euroatlantyckiej.

LITERATURA:

1. Bezpieczeństwo w stosunkach międzynarodowych. Warszawa 2003.
2. Kuźniar R., Lachowski Z. (red.) Bezpieczeństwo europejskie CZASu przemian. Zagrożenia. Koncepcje. Instytucje, Warszawa 2003.
3. Kuźniar R., (red.). Polska polityka bezpieczeństwa 1989-2000, Warszawa 2001.
4. Łastawski K., Racja stanu Rzeczypospolitej Polskiej, Kielce 2002.

TEMAT 11: Konsekwencje polityczne walki z terroryzmem międzynarodowym.

CEL: Scharakteryzować podstawowe tendencje w rozwoju zagrożeń związanych z rozwojem terroryzmu międzynarodowego.

FORMA: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Problemy z definicją terroryzmu międzynarodowego.
2. Główne organizacje terrorystyczne we współczesnym świecie.
3. Konsekwencje zamachów terrorystycznych.
4. Współpraca państw i organizacje w walce z terroryzmem międzynarodowym.

LITERATURA:

1. Jemioło T. Globalny i międzynarodowy terroryzm (w :) Bezpieczeństwo zewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 2002, s.151-171.
2. Pawłowski J. (red.). Walka z terroryzmem we współczesnym świecie, Warszawa 2002.
3. Pawłowski J. (red.). Terroryzm we współczesnym świecie, Warszawa 2001.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

2. BEZPIECZEŃSTWO GOSPODARCZE RP

WYKŁADOWCA: dr Lech KOŚCIELECKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO GOSPODARCZE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Pojęcie i specyfika bezpieczeństwa ekonomicznego państwa
2	Wykład	2	Bezpieczeństwo finansowe państwa
3	Wykład	2	Bezpieczeństwo energetyczne państwa
4	Sem.	2	Bezpieczeństwo surowcowe państwa
5	Wykład	2	Bezpieczeństwo żywnościowe państwa
6	Wykład	2	Bezpieczeństwo transportowe (komunikacyjne) państwa
7.	Sem.	2	Wartościowanie bezpieczeństwa gospodarczego
8.	Wykład	2	Pozytywne i negatywne bezpieczeństwo ekonomiczne
9.	Wykład	2	Zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne bezpieczeństwa ekonomicznego państwa
10.	Sem.	4	Gospodarka w systemie bezpieczeństwa państwa. Strategie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa gospodarczego państwa.
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		8	
EGZAMIN		6	
RAZEM		28	

TEMAT 1: Pojęcie i specyfika bezpieczeństwa gospodarczego państwa

CEL: Zapoznanie z zakresem pojęcia bezpieczeństwa gospodarczego państwa według kryterium pojęciowego, płaszczyzn, form, podmiotów, cech wyróżniających oraz relacji z otoczeniem.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Identyfikacja pojęcia bezpieczeństwo gospodarcze.
2. Potrzeba jako podstawa określania treści bezpieczeństwa gospodarczego.
3. Bezpieczeństwo gospodarcze jako dobro publiczne.
4. Płaszczyzny bezpieczeństwa gospodarczego państwa.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Gospodarka obronna Polski w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szansa i zagrożenia*, AON, Warszawa 2001.
4. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.
5. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 2: Bezpieczeństwo finansowe państwa

CEL: Zapoznanie z istotą bezpieczeństwa finansowego państwa, metodologią i narzędziami badań poziomu bezpieczeństwa finansowego, wskazanie zagrożeń dla bezpieczeństwa finansowego państwa.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Identyfikacja pojęcia bezpieczeństwo finansowe.
2. Zagrożenie bezpieczeństwa finansowego wynikające z deficytu budżetu państwa
3. Zagrożenie bezpieczeństwa finansowego wynikające z deficytu bilansu płatniczego w wymianie gospodarczej z zagranicą.
4. Zagrożenia bezpieczeństwa finansowego i perspektywy wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Gospodarka obronna Polski w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szansa i zagrożenia*, AON, Warszawa 2001.
4. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.
5. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 3: Bezpieczeństwo energetyczne państwa.

CEL: Zapoznanie z istotą bezpieczeństwa energetycznego państwa, określenie głównych priorytetów zgodnie z ustawą Prawo energetyczne, skonkretyzowanie założeń polityki energetycznej państwa.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Definicje i zakres pojęciowy bezpieczeństwa energetycznego państwa.
2. Czynniki wpływające na poziom bezpieczeństwa energetycznego państwa
3. Metody szacowania i oceny bezpieczeństwa energetycznego oraz jego wskaźniki oceny.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.

TEMAT 4: Bezpieczeństwo surowcowe państwa.

CEL: Zapoznanie z zakresem pojęcia bezpieczeństwa surowcowego państwa, waga problemu w skali globalnej i kraju, technicznymi i technologicznymi aspektami przejścia na nowe surowce produkcyjne i energetyczne, wskazanie na znaczenie kryzysów surowcowych i energetycznych.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Identyfikacja pojęcia bezpieczeństwa surowcowego.
2. Podział zasobów na odtwarzalne i nieodtwarzalne.
3. Surowce a bezpieczeństwo państwa.
4. Znaczenie surowców dla bezpieczeństwa globalnego.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej -wielkości*, AON, Warszawa 2000.
4. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 5: Bezpieczeństwo żywnościowe państwa.

CEL: Zapoznanie z zakresem pojęcia bezpieczeństwa żywnościowego państwa, sytuacją żywnościową na świecie i w kraju, wskazanie na żywnościowe bariery i zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Definicje, podział i klasyfikacja bezpieczeństwa żywnościowego..
2. Bezpieczeństwo żywnościowe a samowystarczalność żywnościowa kraju.
3. Gospodarczo - obronne rozumienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju.
4. Wyznaczniki bezpieczeństwa żywnościowego państwa.
5. Żywnościowe bariery i zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, *Bezpieczeństwo żywnościowe Rzeczypospolitej Polskiej na przełomie XX i XXI wieku*, AON, Warszawa 1995.
2. Z. Stachowiak, StKurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
3. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
4. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.
5. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 6: Bezpieczeństwo transportowe (komunikacyjne) państwa.

CEL: Zapoznanie z zakresem pojęcia bezpieczeństwa transportowego (komunikacyjnego) państwa, umiejscowienie transportu w systemie infrastruktury bezpieczeństwa państwa. Przedstawienie podstawowych i pomocniczych grup składników infrastruktury bezpieczeństwa transportowego.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Identyfikacja pojęcia bezpieczeństwa transportowego (komunikacyjnego) państwa.
2. Umiejscowienie transportu w systemie infrastruktury bezpieczeństwa państwa..
3. Charakterystyka podstawowych składników infrastruktury bezpieczeństwa transportowego.
4. Charakterystyka pomocniczych składników infrastruktury bezpieczeństwa transportowego.
5. Cel i znaczenie zintegrowanego systemu transportowego dla bezpieczeństwa państwa.

LITERATURA:

1. T. Kamiński, Transport jako element infrastruktury obronnej, w: Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.
2. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
3. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
4. Praca zbiorowa, *Gospodarka obronna Polski w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szansa i zagrożenia*, AON, Warszawa 2001.

TEMAT 7: Wartościowanie bezpieczeństwa gospodarczego.

CEL: Przedstawienie i charakterystyka wskaźników służących do oceny bezpieczeństwa gospodarczego i kondycji gospodarczo - obronnej państwa.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Wskaźniki gospodarcze (ekonomiczne):**
 - a) wskaźniki poziomu rozwoju gospodarczego;
 - b) wskaźniki znaczenia gospodarczego kraju;
 - c) wskaźniki uwarunkowań wzrostu gospodarczego.
- 2. Wskaźniki obronne:**
 - a) wskaźniki służące do oceny znaczenia militarnego państwa na tle innych krajów;
 - b) wskaźniki oceny poziomu obciążenia militarnego społeczeństwa..
- 3. Wskaźniki gospodarczo - obronne.**
- 4. Inne ekonomiczne wskaźniki bezpieczeństwa państwa.**

LITERATURA:

1. Praca zbiorowa, Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa, AON, Warszawa 2002.
2. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
3. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej wielkości*, AON, Warszawa 2000.
4. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 8: pozytywne i negatywne bezpieczeństwo gospodarcze.

CEL: Określenie definicji i płaszczyzn bezpieczeństwa gospodarczego państwa.
Omówienie ewolucji pojęcia bezpieczeństwa gospodarczego państwa

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Klasyczne pojmowanie pozytywnego i negatywnego bezpieczeństwa ekonomicznego.**
2. **Wymiary postrzegania pozytywnego bezpieczeństwa państwa.**
3. **Identyfikacja opcji pozytywnej bezpieczeństwa gospodarczego państwa.**
4. **Identyfikacja opcji negatywnej bezpieczeństwa gospodarczego państwa.**

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI -wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 9: Zagrożenie zewnętrzne i wewnętrzne bezpieczeństwa gospodarczego państwa

CEL: Określenie obszarów zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych bezpieczeństwa gospodarczego państwa i wyszczególnienie tych zagrożeń.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład.

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Identyfikacja zagrożeń zewnętrznych bezpieczeństwa gospodarczego państwa.**
- 2. Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych bezpieczeństwa gospodarczego państwa.**
- 3. Źródła i struktura zagrożeń bezpieczeństwa gospodarczego państwa.**

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Gospodarka obronna Polski w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szansa i zagrożenia*, AON, Warszawa 2001.
4. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

TEMAT 10: Gospodarka w systemie bezpieczeństwa państwa. Strategie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa gospodarczego państwa.

CEL: Umieszczenie gospodarki w systemie bezpieczeństwa państwa. Omówienie strategii przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa gospodarczego państwa.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium.

CZAS: 4 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Zagrożenia bezpieczeństwa gospodarczego państwa.
2. Kryteria identyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa gospodarczego państwa.
3. Systematyzacja zagrożeń gospodarczego państwa.
4. Gospodarka jako podstawa kształtowania bezpieczeństwa państwa.

LITERATURA:

1. Z. Stachowiak, St.Kurek, S.Kurek, *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa. Zarys teorii*, AON, Warszawa 2003.
2. Praca zbiorowa, *Wybrane problemy ekonomiki bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2002.
3. Praca zbiorowa, *Gospodarka obronna Polski w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szansa i zagrożenia*, AON, Warszawa 2001.
4. Praca zbiorowa, *Ekonomika bezpieczeństwa państwa średniej -wielkości*, AON, Warszawa 2000.
5. R. Kulczycki, S. Koziej, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zagrożenie, polityka i strategia oraz system bezpieczeństwa RP XXI wieku*, AON, Warszawa 2003.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

3. BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE RP

WYKŁADOWCA: dr inż. Bernard WIŚNIEWSKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1.	Wykład	2	Pojęcie i istota bezpieczeństwa wewnętrznego. Zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego.
2.	Wykład	2	Miejsce i rola Ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego RP.
3.	Wykład	2	Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Policji.
4.	Semin.	2	Policja w sytuacjach kryzysowych.
5.	Wykład	2	Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Straży Granicznej.
6.	Semin.	2	Straż Graniczna w sytuacjach kryzysowych.
7.	Wykład	2	Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej.
8.	Semin.	2	Państwowa Straż Pożarna w sytuacjach kryzysowych.
9.	Wykład	2	Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Biura Ochrony Rządu.
10.	Wykład	2	Służby specjalne – pojęcie, istota i funkcje.
11.	Wykład	2	Zadania służb specjalnych w sytuacjach kryzysowych.
12.	Wykład	2	Wymiar sprawiedliwości a bezpieczeństwo wewnętrzne.
13.	Wykład	2	Współdziałanie zasadniczych podmiotów systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP z Siłami Zbrojnymi oraz wykorzystanie tych podmiotów w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.
14.	Semin.	2	Bezpieczeństwo wewnętrzne wybranych państw.
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		20	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		8	
EGZAMIN		6	
RAZEM		34	

TEMAT 1: Pojęcie i istota bezpieczeństwa wewnętrznego. Zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego.

CEL:

Zapoznanie z podstawowymi pojęciami dotyczącymi przedmiotu kształcenia, miejscem i rolą bezpieczeństwa wewnętrznego RP w systemie bezpieczeństwa narodowego oraz zasadniczymi zagrożeniami tego bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Pojęcie i istota bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.**
- 2. Rola oraz miejsce bezpieczeństwa wewnętrznego w systemie bezpieczeństwa narodowego.**
- 3. Typologia zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego.**
- 4. Charakterystyka głównych zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.**

LITERATURA:

- 1. Kitler W., Wiśniewski B., Prońko J., Problemy zarządzania kryzysowego w państwie, AON, Warszawa 2000*
- 2. Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie narodowej III RP, AON, Warszawa 2001*
- 3. Pokruszyński W., Straszewski K., Terlikowski T., System bezpieczeństwa publicznego Polski, AON, Warszawa 1996*
- 4. Sabak Z., Zagrożenia bezpieczeństwa RP, AON, Warszawa 1999*
- 5. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*

TEMAT 2: Miejsce i rola Ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego RP.

CEL:

Zapoznanie z determinantami miejsca i roli Ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego RP.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Zadania i funkcje ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.
2. Charakterystyka urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz resortu.
3. Udział Ministra właściwego do spraw wewnętrznych w programach oraz pracach struktur pozaetatowych i instytucji pozarządowych realizujących przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego RP.

LITERATURA:

1. Izdebski H., Kulesza M., *Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne*, wydanie 2, Warszawa 1999
2. Skrabacz A., *Organizacje pozarządowe w bezpieczeństwie narodowym w Polsce i na świecie*, AON, Warszawa 2003
3. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., *Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej*, AON, Warszawa 2004
4. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Ministra właściwego do spraw wewnętrznych*

TEMAT 3: Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Policji.

CEL:

Zapoznanie z przeznaczeniem, zadaniami, strukturą organizacyjną, zasadami funkcjonowania Policji oraz zakresem współdziałania tej formacji w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Przeznaczenie i zadania Policji.**
- 2. Struktura organizacyjna Policji.**
- 3. Zasady funkcjonowania Policji na szczeblu centralnym i terenowym.**
- 4. Organizacja działań Policji.**
- 5. Współpraca Policji z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.**

LITERATURA:

- 1. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
- 2. Czapska J., Wójcikiewicz J., Policja w społeczeństwie obywatelskim, Kantor Wydawniczy, Zakamycze 1999*
- 3. Kulikowska L. M., Policja jako element systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP, praca magisterska, AON, Warszawa 2004*
- 4. Policja w systemie bezpieczeństwa państwa, materiały z konferencji, KGP, Legionowo 2003*
- 5. Romanek Z., Współpraca Policji ze społeczeństwem na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2002*
- 6. Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*
- 7. Wiśniewski B., Prońko J., Ogniwa ochrony państwa, AON, Warszawa 2004*
- 8. Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Policji*

TEMAT 4: Policja w sytuacjach kryzysowych.**CEL:**

Kształcenie umiejętności analizy i oceny organizacyjno-prawnych aspektów funkcjonowania Policji w sytuacjach kryzysowych oraz wykorzystania norm prawnych w zakresie odnoszącym się do zadań realizowanych przez Policję, a także kształcenie kompetencji w zakresie przestrzegania norm prawnych w wyżej wymienionym zakresie.

FORMA ZAJĘĆ:

seminarium

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Policyjne sytuacje kryzysowe.**
2. **Analiza przepisów prawa w świetle wykorzystania Policji w sytuacjach kryzysowych oraz w stanach nadzwyczajnych.**
3. **Współdziałanie Policji z elementami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w sytuacjach kryzysowych.**

LITERATURA:

1. *Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
2. *Czapska J., Wójcikiewicz J., Policja w społeczeństwie obywatelskim, Kantor Wydawniczy, Zakamycze 1999*
3. *Bezpieczeństwo i porządek publiczny, wyd. C.H. BECK, Warszawa 1995*
4. *Pokruszyński W., Straszewski K., Terlikowski T., System bezpieczeństwa publicznego Polski, Warszawa 1996*
5. *Policja w systemie bezpieczeństwa państwa, materiały z konferencji, KGP, Legionowo 2003*
6. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Policji*

TEMAT 5: Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Straży Granicznej.

CEL:

Zapoznanie z przeznaczeniem, zadaniami, strukturą organizacyjną, zasadami funkcjonowania Straży Granicznej oraz zakresem współdziałania tej formacji w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Przeznaczenie i zadania Straży Granicznej.**
- 2. Struktura organizacyjna Straży Granicznej.**
- 3. Zasady funkcjonowania Straży Granicznej na szczeblu centralnym i terenowym.**
- 4. Organizacja działań Straży Granicznej.**
- 5. Współpraca Straży Granicznej z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.**

LITERATURA:

- 1. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
- 2. Lisiecki M., Obrona i ochrona granicy państwowej Polski jako element bezpieczeństwa państwa. Studia i Materiały, PISM, Warszawa 1993*
- 3. Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie III RP, AON, Warszawa 2001*
- 4. Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*
- 5. Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Straży Granicznej*

TEMAT 6: Straż Graniczna w sytuacjach kryzysowych.

CEL:

Kształcenie umiejętności analizy i oceny organizacyjno-prawnych aspektów funkcjonowania Straży Granicznej w sytuacjach kryzysowych oraz wykorzystania norm prawnych w zakresie odnoszącym się do zadań realizowanych przez Straż Graniczną, a także kształcenie kompetencji w zakresie przestrzegania norm prawnych w wyżej wymienionym zakresie.

FORMA ZAJĘĆ:

seminarium

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Sytuacje kryzysowe w aspekcie zadań Straży Granicznej.**
- 2. Analiza przepisów prawa w świetle wykorzystania Straży Granicznej w sytuacjach kryzysowych oraz w stanach nadzwyczajnych.**
- 3. Współdziałanie Straży Granicznej z elementami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w sytuacjach kryzysowych.**

LITERATURA:

- 1. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
- 2. Wiśniewski B., Prońko J., Ogniwa ochrony państwa, AON, Warszawa 2004*
- 3. Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie III RP, AON, Warszawa 2001*
- 4. Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Straży Granicznej*

TEMAT 7: Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej.

CEL:

Zapoznanie z przeznaczeniem, zadaniami, strukturą organizacyjną, zasadami funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej oraz zakresem współdziałania tej formacji w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Przeznaczenie i zadania Państwowej Straży Pożarnej.**
- 2. Struktura organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej.**
- 3. Zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej na szczeblu centralnym i terenowym.**
- 4. Organizacja działań Państwowej Straży Pożarnej.**
- 5. Współpraca Państwowej Straży Pożarnej z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.**

LITERATURA:

- Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
- Lisiecki M., Obrona i ochrona granicy państwowej Polski jako element bezpieczeństwa państwa. Studia i Materiały, PISM, Warszawa 1993*
- Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie III RP, AON, Warszawa 2001*
- Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*
- Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Państwowej Straży Pożarnej*

TEMAT 8: Państwowa Straż Pożarna w sytuacjach kryzysowych.**CEL:**

Kształcenie umiejętności analizy i oceny organizacyjno-prawnych aspektów funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej w sytuacjach kryzysowych oraz wykorzystania norm prawnych w zakresie odnoszącym się do zadań realizowanych przez Państwową Straż Pożarną, a także kształcenie kompetencji w zakresie przestrzegania norm prawnych w wyżej wymienionym zakresie.

FORMA ZAJĘĆ:

seminarium

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Sytuacje kryzysowe w aspekcie zadań Państwowej Straży Pożarnej.**
2. **Analiza przepisów prawa w świetle wykorzystania Państwowej Straży Pożarnej w sytuacjach kryzysowych oraz w stanach nadzwyczajnych.**
3. **Współdziałanie Państwowej Straży Pożarnej z elementami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w sytuacjach kryzysowych.**

LITERATURA:

1. *Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
2. *Prońko J., System reagowania kryzysowego w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń dla ludzi i środowiska, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2000*
3. *Wiśniewski B., Prońko J., Ogniwa ochrony państwa, AON, Warszawa 2004*
4. *Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie III RP, AON, Warszawa 2001*
5. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Państwowej Straży Pożarnej*

TEMAT 9: Przeznaczenie, zadania, struktura organizacyjna oraz zasady funkcjonowania Biura Ochrony Rządu.

CEL:

Zapoznanie z przeznaczeniem, zadaniami, strukturą organizacyjną, zasadami funkcjonowania Biura Ochrony Rządu oraz zakresem współdziałania tej formacji w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Przeznaczenie i zadania Biura Ochrony Rządu.**
2. **Struktura organizacyjna Biura Ochrony Rządu.**
3. **Zasady funkcjonowania Biura Ochrony Rządu.**
4. **Organizacja działań Biura Ochrony Rządu.**
5. **Współpraca Biura Ochrony Rządu z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.**

LITERATURA:

1. *Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*
2. *Wiśniewski B., Prońko J., Ogniwa ochrony państwa, AON, Warszawa 2004*
3. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie Biura Ochrony Rządu*

TEMAT 10: Służby specjalne – pojęcie, istota i funkcje.**CEL:**

Zapoznanie z podstawowymi pojęciami dotyczącymi służb specjalnych, organizacją oraz istotą ich działania w Rzeczypospolitej Polskiej.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Służby specjalne jako instrument bezpieczeństwa państwa.
2. Geneza tajnych służb
3. Funkcje służb specjalnych w państwie demokratycznym
4. Organizacja służb specjalnych w Rzeczypospolitej Polskiej
5. Cywilna kontrola służb specjalnych

LITERATURA:

1. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., *Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej*, AON, Warszawa 2004
2. Zalewski S., *Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 1998
3. Zalewski S., *Służby specjalne w państwie demokratycznym*, AON, Warszawa 2002
4. *Prawne aspekty cywilnego nadzoru nad służbami specjalnymi*, kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 1997
5. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie służb specjalnych*

TEMAT 11: Zadania służb specjalnych w sytuacjach kryzysowych.**CEL:**

Zapoznanie z organizacyjno-prawnymi aspektami funkcjonowania służb specjalnych w sytuacjach kryzysowych.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

- 1. Zależności między sytuacją kryzysową a funkcjami służb specjalnych**
- 2. Współdziałanie i koordynacja działań służb specjalnych oraz innych służb w systemie bezpieczeństwa narodowego**
- 3. Analiza działania służb specjalnych w wybranej sytuacji kryzysowej na przykładzie obcych państw**

LITERATURA:

- 1. Wiśniewski B., Zalewski S., Podleś D., Kozłowska K., Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004*
- 2. Zalewski S., Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 1998*
- 3. Zalewski S., Służby specjalne w państwie demokratycznym, AON, Warszawa 2002*
- 4. Prawne aspekty cywilnego nadzoru nad służbami specjalnymi, kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 1997*
- 5. Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie służb specjalnych*

TEMAT 12: Wymiar sprawiedliwości a bezpieczeństwo wewnętrzne.**CEL:**

Zapoznanie z organizacyjno-prawnymi aspektami funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz obowiązkami i zakresem funkcjonariuszy państwowych.

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Funkcje wymiaru sprawiedliwości.
2. Władza sądownicza i jej podział.
3. Proces stosowania i egzekwowania prawa oraz jego etapy.
4. Sposób egzekwowania prawa przez funkcjonariuszy państwowych.
5. Konsekwencje prawne działań negatywnych i zaniechania działań.
6. Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna funkcjonariuszy państwowych.

LITERATURA:

1. *Stawecki T., Winczorek P., Wstęp do prawoznawstwa, wyd. C.H.BECK, Warszawa 1999*
2. *Pikulski S., Karnomaterialne i kryminogenne aspekty bezpieczeństwa państwa, Urząd Ochrony Państwa, Warszawa 1996*
3. *Ochendowski E., Prawo administracyjne, wyd. Dom Organizatora, Toruń 1999*
4. *Izdebski H., Kulesza M., Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne, wydanie 2, Warszawa 1999*
5. *Akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości*

TEMAT 13: Współdziałanie zasadniczych podmiotów systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP z Siłami Zbrojnymi oraz wykorzystanie tych podmiotów w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

CEL:

Zapoznanie z organizacyjno-prawnymi aspektami współdziałania resortu spraw wewnętrznych z Siłami Zbrojnymi RP oraz zasadach jego wykorzystania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny

FORMA ZAJĘĆ:

wykład

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Obszary współdziałania elementów systemu bezpieczeństwa wewnętrznego z Siłami Zbrojnymi.**
2. **Możliwości wykorzystania Sił Zbrojnych w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych**
3. **Czynniki wpływające na wykorzystanie elementów podsystemu bezpieczeństwa i porządku publicznego w okresie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, kryzysu polityczno-militarnego i wojny**
4. **Warianty wykorzystania zasadniczych podmiotów zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, kryzysu polityczno-militarnego i wojny**

LITERATURA:

1. *Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie III RP, AON, Warszawa 2001*
2. *Drost M., Zmarzliński G., Obrona niemilitarna RP, AON, Warszawa 1999*
3. *Przygotowanie i prowadzenie wojny obronnej przez Polskę po 2000 roku. Wykorzystanie potencjału pozamilitarnego w czasie kryzysu i wojny, AON, Warszawa 1999*
4. *Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*

TEMAT 14: Bezpieczeństwo wewnętrzne wybranych państw.**CEL:**

Dokonanie analizy i oceny organizacyjno-prawnych aspektów funkcjonowania systemów bezpieczeństwa wybranych państw ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących z Polską.

FORMA ZAJĘĆ:

seminarium

CZAS:

2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Systemy bezpieczeństwa wewnętrznego wybranych państw
2. Charakterystyka jednostek organizacyjnych realizujących zadania na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego w wybranych krajach
3. Analiza porównawcza zasadniczych sił zapewniających bezpieczeństwo wewnętrzne w Polsce i wybranych państwach

LITERATURA:

1. *Wiśniewski B., Ogniwa ochrony państwa w systemie obronności RP, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001*
2. *Wiśniewski B., Prońko J., Ogniwa ochrony państwa, AON, Warszawa 2004*

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

4. BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE RP

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. Stanisław ŚLADKOWSKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Ekologia i sozologia ostoją bezpieczeństwa ekologicznego: przeszłość, terażniejszość, przyszłość
2	Wykład	2	Bezpieczeństwo ogólne a ekologiczne: składowe, kryteria, zadania
3	Wykład	2	Rodzaje zagrożeń „ekologicznych” (środowiskowych) - przekrój problemowy
4	Wykład	2	Bezpieczeństwo ekologiczne jako obszar wewnętrznych i zewnętrznych funkcji państwa
5	Sem.	2	Bezpieczeństwo ekologiczne - problemy motywacyjne jego utrzymania
6	Wykład	2	Ocena bezpieczeństwa ekologicznego – konsulting ekologiczny
7.	Sem.	2	Bezpieczeństwo ekologiczne – system wartości społecznych i publicznych
8.	Wykład	2	Działalność proekologiczna - problemy prawne, społeczne i środowiskowe w aspekcie bezpieczeństwa ekologicznego
9.	Wykład	2	Zarządzanie kryzysowe a działalność profilaktyczna i prewencyjna – systemy bezpieczeństwa ekologicznego
10.	Sem.	4	Świadomość środowiskowa - problemy postaw człowieka wobec zagrożeń jego otoczenia i zagadnień ochrony środowiska
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		14	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		8	
EGZAMIN		6	
RAZEM		28	

TEMAT 1: Ekologia i sozologia ostoją bezpieczeństwa ekologicznego:
przeszłość, terażniejszość, przyszłość

CEL ZAJĘĆ:

zapoznanie studentów z problemami teorii naukowej jako podstawy kształtowania bezpieczeństwa ekologicznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Przedmiot ekologii – geneza
2. Człowiek, gospodarka, przyroda – wzajemne związki i zależności
3. Składowe ekologii i ich wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa ekologicznego

LITERATURA:

1. Kalinowska E., Ekologia – wybór przyszłości, Editions-Spotkania, Warszawa 1993
2. Kozłowski S., Droga do ekorozwoju, PWN, Warszawa 1994
3. Mierzwiński A., 1000 słów o ekologii i ochronie środowiska, Bellona, Warszawa 1991
4. Śladkowski S., Wojsko i środowisko, MON Studia i Materiały nr 41, Warszawa 1996
5. Ustawa Prawo ochrony środowiska – (z 27.04.2001 r. Dz. U. nr 62, poz. 627

TEMAT 2: Bezpieczeństwo ogólne a ekologiczne: składowe, kryteria, zadania

CEL ZAJĘĆ:

zapoznanie studentów z zagadnieniami typologii i klasyfikacji zjawisk związanych z bezpieczeństwem ekologicznym, jego charakterystyka w świetle przepisów prawnych oraz zasady jego utrzymania w działalności na forum międzynarodowym.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie bezpieczeństwa ekologiczne na tle bezpieczeństwa ogólnego
2. Charakterystyka bezpieczeństwa ekologicznego
3. Zasady przeciwdziałania skutkom zagrożeń bezpieczeństwa ekologicznego

LITERATURA:

1. Konieczny J., Bezpieczeństwo publiczne w nagłych i nadzwyczajnych zagrożeniach, Panopticos, Poznań 1995
2. Kozłowski S.: Droga do ekorozwoju, PWN, Warszawa 1994
3. Ludwiczak J., Wilczkowiak S.: Nadzwyczajne zagrożenia środowiska. AON Warszawa 1994
4. Mierziński A., 1000 słów o ekologii i ochronie środowiska, Bellona, Warszawa 1991
5. Pietraś Z., Pietraś M.: Międzynarodowe bezpieczeństwo ekologiczne, UMCS, Lublin 1991

TEMAT 3: Rodzaje zagrożeń „ekologicznych” (środowiskowych) - przekrój problemowy

CEL:

zapoznanie z typologią i klasyfikacją rodzajowych zagrożeń naturalnych i antropogenicznych wywierających wpływ na kształtowanie i utrzymanie bezpieczeństwa ekologicznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

- 1. Zagrożenia typologia i klasyfikacja**
- 2. Wybrane przykłady zagrożeń naturalnych**
- 3. Wybrane przykłady zagrożeń antropogenicznych (cywilizacyjnych)**
- 4. Skażenia środkami radiacyjnymi**
- 5. Skażenia środkami chemicznymi**
- 6. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych**
- 7. Katastrofy przemysłowe i komunikacyjne**

LITERATURA:

1. Czerwiński A., Energia jądrowa i promieniotwórczość, Oficyna wydawnicza Krzysztof Pazdro, 1998
2. Siemiński M., Fizyka zagrożeń środowiska, PWN 1994
3. Obieg pierwiastków w przyrodzie – materiały z II Międzynarodowej Konferencji, Warszawa 27-29. 10. 1997., Instytut Ochrony Środowiska
4. Barnier M., Atlas wielkich zagrożeń, NOT Warszawa 1995
5. Bujak A., Środowisko a działania bojowe na terytorium Polski. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2000
6. Chociłowski J., Życie w cieniu katastrofy, Warszawa 1990
7. Deklaracja Amsterdamska o Zmianach Globalnych z dnia 12 lipca 2001 r (tłumaczenie M. Richards)
8. Interdyscyplinarne podstawy ochrony środowiska przyrodniczego, Ossolineum Wrocław 1993
9. Ustawa Prawo ochrony środowiska – z 27.04.2001 r. Dz. U. nr 62, poz. 627

TEMAT 4: Bezpieczeństwo ekologiczne jako obszar wewnętrznych i zewnętrznych funkcji państwa

CEL:

przekazanie studentom wiedzy o działalności państwa ukierunkowanej na utrzymanie i podtrzymanie bezpieczeństwa ekologicznego, jako funkcji politycznej i administracyjnej wynikającej z przyjęcia reguł II polityki ekologicznej.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Zagrożenia ekologiczne**
2. **Polityka ekologiczna państwa - wybrane problemy**
3. **Nowe wyzwania**

LITERATURA:

1. Bujak A., Środowisko a działania bojowe na terytorium Polski. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2000
2. Chociłowski J., Życie w cieniu katastrofy, Warszawa 1990
3. Nowak I., Łabędzki J., Skażenia promieniotwórcze środowiska, AON Warszawa 1996
4. Nowak I., Solarz. J., Skażenia chemiczne środowiska, AON Warszawa 1997
5. **Nowakowski R., Rodzaje zagrożeń na terenie Polski pochodzenia zewnętrznego i wewnętrznego, Ratownictwo polskie, nr 2, 1998 r.**
6. Kronika Sejmowa 59 (540) IV Kadencja
7. www.ekologia.pl, www.onet.pl (encyklopedia)

TEMAT 5: Bezpieczeństwo ekologiczne - problemy motywacyjne jego utrzymania

CEL:

utrwalenie i pogłębienie wiedzy studentów nad zagadnieniami utrzymania bezpieczeństwa ekologicznego w aspekcie społecznym i osobistym, w tym w odniesieniu do obszarów środowiska kulturowego.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. **Geneza problemów społecznych a działalność wojskowa**
2. **Istota i znaczenie motywacji środowiskowych społeczeństwa w kształtowaniu bezpieczeństwa ekologicznego**
3. **Potrzeby i możliwości kształtowania w środowisku wojskowym postaw społecznych ochrony środowiska**

LITERATURA:

Zostanie podana przed zajęciami

TEMAT 6: Ocena bezpieczeństwa ekologicznego – konsulting ekologiczny

CEL:

zapoznać studentów z podstawowymi sposobami oceny otoczenia w aspekcie zagrożeń bezpieczeństwa oraz z metodami pozyskiwania informacji o czynnikach kształtujących działalność formalno-prawną i administracyjną w obszarze przeciwdziałania i profilaktyki bezpieczeństwa społeczności i państwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

- 1. Bezpieczeństwo ekologiczne a zagrożenia naturalne i antropogeniczne**
- 2. Monitoring zagrożeń w sytuacjach kryzysowych**
- 3. Sposoby przeciwdziałania skutkom zagrożeń w wymiarze praktycznym i legislacyjnym**

LITERATURA:

1. Deklaracja Amsterdamska o Zmianach Globalnych z dnia 12 lipca 2001 r (tłumaczenie M. Richards)
2. Flemming M., Gołębiowski J., Olbryś S., Ochrona ludności wybrane zagadnienia, Urząd Szefa Obrony Cywilnej Kraju, Warszawa 1997
3. Herr W., Sadowski W., Zderzenia z barierami rozwoju, PWE Warszawa 1989
4. Ludwiczak J., Wilczkowiak S., Nadzwyczajne zagrożenia środowiska. AON Warszawa 1994
5. Nowakowski R., Rodzaje zagrożeń na terenie Polski pochodzenia zewnętrznego i wewnętrznego, *Ratownictwo polskie*, nr 2, 1998
6. Skażenia chemiczne środowiska, AON Warszawa 1997
7. Skażenia promieniotwórcze środowiska, AON Warszawa 1998
8. Ustawa o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 1991 Nr 77, poz. 335)

TEMAT 7: Bezpieczeństwo ekologiczne – system wartości społecznych i publicznych

CEL:

utrwalenie i pogłębienie wiedzy studentów o wpływie zagrożeń na społeczeństwo oraz dyskusja nad zagadnieniami utrzymania bezpieczeństwa ekologicznego w aspekcie społecznej świadomości kształtowanej przez środowisko w jakim człowiek przebywa.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS:, 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Wpływ zagrożeń na społeczeństwo
2. Świadomość ekologiczna jako element kształtowania bezpieczeństwa ekologicznego
3. Formy działalności organizacji proekologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa ekologicznego

LITERATURA:

1. Capra F., Punkt zwrotny - nauka, społeczeństwo, nowa kultura. PIW Biblioteka Myśli Współczesnej. Warszawa 1987
2. Famielec J., Straty i korzyści ekologiczne w gospodarce narodowej, PWN SA, Warszawa – Kraków 1999
3. Instytut Medycyny Pracy w Łodzi. KURS-Zasady szacowania ryzyka zdrowotnego u ludzi w następstwie środowiskowego narażenia na substancje chemiczne. Łódź 1993
4. Jurkowski M., Niewodniczański J., Nadzwyczajne zdarzenia radiacyjne 1998
5. Kalinowska E., Ekologia – wybór przyszłości, Editions-Spotkania, Warszawa 1993
6. Kęciek K., Ile kosztują katastrofy, „FOCUS”, 1996r., nr 10.
7. Machałowski A. Śniegowska S., Przygotowanie polskiego Czerwonego Krzyża do udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku klęsk i Katastrof. Warszawa 1998
8. Przemiany środowiska naturalnego a ekorozwój, pod. red. M .J. Kotarby, Kraków 2001

TEMAT 8: Działalność proekologiczna - problemy prawne, społeczne i środowiskowe w aspekcie bezpieczeństwa ekologicznego

CEL:

zapoznać studentów z podstawowymi zagadnieniami realizowania polityki ekologicznej państwa w aspekcie funkcjonalnym, formalno-prawnym i czynnościowym działalności elementów administracji państwowej

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Źródła zagrożeń obszaru kraju
2. Źródła zagrożeń obiektów wojskowych
3. Ocena stanu ochrony środowiska:
 - identyfikacja zagrożeń
 - monitoring czynników zagrożenia
 - procedur pomiarowe
4. Polityka ochrony środowiska – rola organizacji proekologicznych

LITERATURA:

1. Famielec J., Straty i korzyści ekologiczne w gospodarce narodowej, PWN SA, Warszawa – Kraków 1999
2. Przemiany środowiska naturalnego a ekorozwój, pod. red. M. J. Kotarby, Kraków 2001
3. Radecki W., Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska. Komentarz. Red. J. Sommer
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27.06.1997r. w sprawie zapobiegania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń ludzi i środowiska będących następstwem działania sił przyrody lub wypadkami i katastrofami spowodowanymi rozwojem cywilizacji. (Dz. U. Nr 75, poz. 474)
5. Rozporządzenie Rady Ministrów - Projekt wstępny w sprawie zadań, zasad organizacji i współdziałania Powszechnego Systemu Ochrony Cywilnej, Warszawa 1998
6. Ustawa Prawo ochrony środowiska – z 27.04.2001 r. Dz. U. nr 62, poz. 627
7. Ustawa z dnia 21.06.1996r. o urzędzie ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 106, poz. 491)

TEMAT 9: Zarządzanie kryzysowe a działalność profilaktyczna i prewencyjna – systemy bezpieczeństwa ekologicznego

CEL: zapoznanie studentów z istotą funkcjonowania elementów organizacji państwowej i samorządowej w ramach zarządzania kryzysowego

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Podstawy zarządzania
2. Zarządzanie kryzysowe a bezpieczeństwo
3. Typologia zagrożeń a cele zarządzania
4. Zarządzanie kryzysowe w zwalczaniu skutków zagrożeń
5. Składowe procesu zarządzania kryzysowego
6. Formy zarządzania i powinności elementów składowych
7. Systemy bezpieczeństwa ekologicznego

LITERATURA:

1. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy w systemie bezpieczeństwa państwa Czy jesteście bezpieczni. KG PSP, Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa, Warszawa 1994
2. Państwowa Straż Pożarna a ratownictwo chemiczno-ekologiczne. KG PSP i PIOŚ, Warszawa 1993
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27.06.1997r. w sprawie zapobiegania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń ludzi i środowiska będących następstwem działania sił przyrody lub wypadkami i katastrofami spowodowanymi rozwojem cywilizacji. (Dz. U. Nr 75, poz. 474)
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16.06.1992r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. N5288, poz. 244)
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4.07.1992r. W sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U. Nr 54, poz. 259)
6. Ustawa Prawo ochrony środowiska – z 27.04.2001 r. Dz. U. nr 62, poz. 627
7. Ustawa z dnia 17.07.1997r. stosownie szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 491 - 511)
8. Ustawa z dnia 21.06.1996r. o urzędzie ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 106, poz. 491)
9. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej Dz. U. nr 88 poz. 400 (z późn. zm.)
10. Zarządzenie Nr 3 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 12.05.1997 w sprawie szczegółowych zasad tworzenia, przekształcania lub likwidacji oraz działania jednostek ratowniczo-pożarniczych PSP

TEMAT 10: Świadomość środowiskowa - problemy postaw człowieka wobec zagrożeń jego otoczenia i zagadnień ochrony środowiska

CEL: utrwalenie znajomości problemów ryzyka zagrożeń, zapoznanie się z rodzajami postaw społecznych wobec zagrożeń rodzajowych i sposobami postrzegania zjawisk towarzyszących przez środowiska kulturowe.

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 4 godziny lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Ryzyko środowiskowe jako problem społeczny
2. Zagrożenie jako czynnik kształtowania świadomości ekologicznej
3. Wybrane przykłady zagrożeń w kraju
4. Świadomość ekologiczna problemy kształtowania

LITERATURA:

1. Goszczyńska M., *Człowiek wobec zagrożeń – uwarunkowania oceny i akceptacji ryzyka*, wyd. „Żak”. Warszawa 1997
2. Bohdanowicz J., *Ku cywilizacji ekorozwoju*, wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1998
3. Skrzypczak W., *Geografia ekonomiczna*, wyd. „Efekt”, Warszawa 1997
4. Kalinowska A., *Ekologia – wybór przyszłości*, Editions Spotkania, Warszawa 1991
5. Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej z 1998 roku

UWAGA!

Inne pozycje uzupełniającej literatury przedmiotowej zostaną podane Studentom w toku prowadzonych zajęć

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

5. BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE RP

WYKŁADOWCA: dr hab. Józef ZUBEK

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Teorie wojny i walki
2	Wykład	2	Siła militarna we współczesnym świecie
3	Wykład	2	Zagrożenia i wyzwania militarne i sposoby ich rozwiązywania
4	Wykład	2	Zasady i założenia projektowania i modernizacji armii
5.	Sem.	2	Współczesne poglądy na wykorzystanie sił zbrojnych w wojnach, konfliktach i kryzysach
6.	Sem.	2	Aktualne wyzwania i szanse w obszarze bezpieczeństwa militarnego
7.	Wykład	2	Siły Zbrojne RP – stan obecny i perspektywy rozwoju
8.	Wykład	2	Zarządzanie zasobami ludzkimi dla potrzeb sił zbrojnych
9.	Wykład	2	Gotowość obronna państwa i gotowość bojowa sił zbrojnych
10.	Wykład	2	Systemy mobilizacyjne sił zbrojnych
11.	Sem.	2	Prawidłowości i tendencje w projektowaniu i modernizacji nowoczesnych armii
	Egzamin	6	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY		16	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
SEMINARIA		6	
EGZAMIN		6	
RAZEM		28	

**TEMAT 1: Bezpieczeństwo militarne państwa w świecie przyszłości.
Nowe wyzwania, zagrożenia, szanse dla bezpieczeństwa
militarnego Polski w XXI wieku**

CEL: Zapoznanie studentów z wiodącymi teoriami przedstawiającymi ewolucję ładu międzynarodowego w XXI wieku. Przedstawienie i wyjaśnienie możliwych wyzwań, zagrożeń i szans dla bezpieczeństwa RP

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Bezpieczeństwo militarne państwa – istota, treść, współzależność z innymi wymiarami bezpieczeństwa**
- 2. Kierunki ewolucji ładu międzynarodowego w XXI wieku.
Prognozowane problem bezpieczeństwa globalnego, regionalnego, subregionalnego**
- 3. Wyzwania, zagrożenia, szanse dla bezpieczeństwa militarnego RP w XXI wieku. Projekcja i prospekcja**

LITERATURA:

- S. Huntington, Zderzenie cywilizacji, wyd. MUZA, Warszawa 1999;
- Z. Brzeziński, Wielka szachownica, Bertelsman Media. Warszawa 1998;
- Gałganek, Zmiana w globalnym systemie międzynarodowym. Supercykle i wojna hegemoniczna, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 1992;
- J. Czaputowicz, System czy nieład. Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku, ISP PAN, Warszawa 1997;
- Z. Sabak, J. Królikowski, Ocena zagrożeń bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2001

TEMAT 2: Wojna i konflikt zbrojny. Charakter wojny i konfliktu w erze postindustrialnej

CEL: Zapoznanie studentów z genezą oraz istotą wojny, rodzajami i formami wojen, charakterystyką prowadzenia działań wojennych.
Wyjaśnienie związków pomiędzy działaniami politycznymi państwa (organizacji) a ich kontynuacją w postaci działań wojennych.
Przedstawienie prognozy rozwoju wojen w XXI wieku

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Wojna – geneza, istota, formy, charakter rozwiązywanych problemów**
- 2. Wojna jako środek polityki państwa (organizacji). Polityka a wojna**
- 3. Charakter wojny i konfliktu zbrojnego w epoce postindustrialnej. Nowe formy, wymiary, aktorzy**

LITERATURA:

- C. Clausewitz, O wojnie, wyd. TEST, Warszawa 1997
- R. Aron, Pokój i wojna między narodami, Centrum im. Adama Smitha, Warszawa 1995
- Toffler, Wojna i antywojna, wyd. MUZA, Warszawa 1997;
- Weinberger, P. Schweizer, Następna wojna światowa, wyd. Albatros i Słówko, Warszawa 1999
- F. Ryszka, Polityka i wojna, PIW, Warszawa 1975
- P. Kennedy, Mocarstwa świata. Narodziny, rozkwit, upadek, Warszawa 1994

TEMAT 3: Siła w stosunkach międzynarodowych i wewnętrznych. SZ jako narzędzie polityki państwa w XXI wieku

CEL: Przedstawienie podstawowych zasad, form oraz rodzajów siły wykorzystywanej w praktyce politycznej przez państwo. Zapoznanie z klasycznymi sposobami rozwiązywania problemów w stosunkach międzynarodowych oraz istotą posługiwania się przez państwa ich narzędziami polityki. Dokonanie identyfikacji i charakterystyki sił zbrojnych jako narzędzia polityki państwa. Przedstawienie prognozy możliwości użycia sił zbrojnych w warunkach wyzwań XXI wieku

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Siła w stosunkach międzynarodowych. Geneza, istota, rodzaje oraz formy posługiwania się siłą**
- 2. Siły zbrojne jako narzędzie polityki państwa – istota, zasady, formy użycia sił zbrojnych**
- 3. Ewolucja roli i znaczenia sił zbrojnych w warunkach wyzwań XXI wieku**

LITERATURA:

- Beaufre, Wstęp do strategii. Odstraszanie i strategia, wyd. MON, Warszawa 1968
- Lidell – Hart, Strategia. Działania pośrednie, Warszawa 1971
- Rutkowski, A. Kasprzewski, A. Dawidczyk, SZ – Sojusz. Narodowe oraz sojusznicze aspekty kształtu i użycia sił zbrojnych, AON, Warszawa 1999
- Rutkowski, A. Dawidczyk, A. Kasprzewski, Adaptacja sił zbrojnych do nowych wyzwań i zagrożeń. W stronę armii XXI wieku, AON, Warszawa 1999 – 2000

TEMAT 4: Strategia obronności i wojskowa RP. Siły zbrojne i infrastruktura wojskowa państwa (RP)

CEL: Zapoznanie studentów z istotą, treścią i zakresem problemów rozwiązywanych w ramach strategii obronności państwa, w tym w szczególności strategii obronności RP. Nauczenie poprawnego posługiwania się terminologią i pojęciami w obszarze przedmiotowej strategii. Przedstawienie struktury i zakresu celów oraz zadań sił zbrojnych RP. Zapoznanie z infrastrukturą wojskową państwa

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Strategia obronności – istota, treść, zakres rozwiązywanych problemów
2. Siły zbrojne RP – struktura, cele, zadania
3. Infrastruktura wojskowa państwa (RP)

LITERATURA:

- B. Balcerowicz, *Obronność państwa średniego*, Bellona, Warszawa 1997
- B. Balcerowicz, *Sojusz a obrona narodowa*, Bellona, Warszawa 1999
- J. Jakubczak, J. Marczak, *Obrona terytorialna Polski na progu XXI wieku*, Bellona, Warszawa 1998

TEMAT 5: Prognozowane problemy bezpieczeństwa militarnego RP w XXI wieku

CEL: Sprawdzenie: wiedzy studentów w zakresie podstaw teorii wojny i walki zbrojnej, znaczenia i roli siły w polityce państwa, w tym w szczególności sił zbrojnych, znajomości strategii obronności państwa, struktury, celów i zadań sił zbrojnych RP oraz infrastruktury wojskowej państwa

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Siła w stosunkach międzynarodowych – przegląd teorii i praktyki
2. Wojna i walka zbrojna – geneza, istota, formy
3. Strategia obronności państwa – istota, treść, zakres rozwiązywanych problemów
4. Siły zbrojne RP – struktura, cele, zadania
5. Infrastruktura wojskowa państwa (RP) – cechy strukturalno - funkcjonalne

LITERATURA:

- M. Howard, Wojna w dziejach Europy, Wrocław 1990
- B. Lidell – Hart, Strategia. Działania pośrednie, Warszawa 1971
- C. Rutkowski, A. Kasprzewski, A. Dawidczyk, SZ – Sojusz. Narodowe oraz sojusznicze aspekty kształtu i użycia sił zbrojnych, AON, Warszawa 1999
- C. Rutkowski, A. Dawidczyk, A. Kasprzewski, Adaptacja sił zbrojnych do nowych wyzwań i zagrożeń. W stronę armii XXI wieku, AON, Warszawa 1999 – 2000

TEMAT 6: Podstawy projektowania kształtu strukturalno – funkcjonalnego sił zbrojnych. Aspekty teoretyczno - metodologiczne

CEL: Zapoznanie z ideą, koncepcją, metodami, technikami i narzędziami procesu projektowania kształtu strukturalno – funkcjonalnego sił zbrojnych, prowadzonego w zróżnicowanych warunkach otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Siły zbrojne jako podmiot i przedmiot projektowania
2. Przegląd wiodących nurtów, podejść, idei projektowania sił zbrojnych
3. Proces i metoda projektowania sił zbrojnych
4. Podstawowe metody, techniki, narzędzia procesu projektowania sił zbrojnych

LITERATURA:

- C. Rutkowski, A. Dawidczyk, A. Kasprzewski, SZ – Sojusz. Narodowe oraz sojusznicze aspekty kształtu i użycia sił zbrojnych, AON, Warszawa 1998 - 1999
- C. Rutkowski, R. Czarniecki, F. Kochanowski, Strategiczny poziom planowania i przygotowania kampanii / operacji, AON, Warszawa 2003
- Dawidczyk, Metodologiczne problemy planowania strategicznego sił zbrojnych, AON, Warszawa 2003
- J. Zubek, Zadania, skład i struktura SZ RP – stan obecny i perspektywy rozwoju, AON, Warszawa 2002

TEMAT 7: Współczesne i prognozowane problemy wykorzystania sił zbrojnych w wojnach, konfliktach i kryzysach przyszłości

CEL: Sprawdzenie umiejętności studentów w zakresie prowadzenia analizy i diagnozy strategicznej globalnego środowiska bezpieczeństwa, prognozowania możliwych konfliktów i wojen, konstruowania możliwych scenariuszy oraz zbiorów sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych w prognozowanych konfliktach i wojnach

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Analiza i diagnoza strategiczna globalnego środowiska bezpieczeństwa – możliwe ogniska i punkty zapalne wojen i konfliktów zbrojnych**
- 2. Charakter wojny i konfliktu zbrojnego przyszłości – możliwe opcje ich rozwiązywania**
- 3. Polityczne, ekonomiczne, społeczne i technologiczne aspekty użycia sił zbrojnych w wojnach i konfliktach przyszłości**

LITERATURA:

- Z. Sabak, J. Królikowski, Ocena zagrożeń bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2001
- S. Dworecki, T. Kęsoń, Współczesne konflikty zbrojne, AON, Warszawa 1998
- C. Rutkowski, A. Dawidczyk, Nowe cechy i zdolności SZ RP w kontekście wyzwań przyszłości, AON, Warszawa 2004

TEMAT 8: Strategia NATO a narodowa polityka i strategia wojskowa.
Problemy komplementarności, współzależności, synergii.

CEL: Zapoznanie z rozwiązaniami doktrynalnymi NATO w wymiarze historycznym i współczesnym, określenie związków pomiędzy polską polityką i strategią wojskową a strategią NATO, uporządkowanie nadrzędności i podrzędności projektowanych celów i koncepcji działania, a także zapoznanie z problemami wynikającymi z wzajemnej zależności przedmiotowych polityki i koncepcji

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Koncepcje strategiczne NATO – przegląd historycznych i współczesnych rozwiązań doktrynalnych**
- 2. Polityka i strategia wojskowa RP – istota, treść, zakres problemowy**
- 3. Strategia NATO a narodowa polityka i strategia wojskowa – hierarchia i współzależność celów, środków, zasobów, narzędzi**
- 4. Podstawowe problemy planowania i uzgadniania rozwiązań narodowych i sojuszniczych**

LITERATURA:

- Koncepcja strategiczna NATO
- C. Rutkowski, Przegląd strategiczny jako narzędzia projektowania obronności, AON, Warszawa 2001
- J. Kręcikij, Wybrane aspekty procesu planowania działań NATO, AON, Warszawa 2001

TEMAT 9: Gotowość obronna państwa oraz założenia jej podnoszenia w czasie kryzysu i wojny. Gotowość bojowa sił zbrojnych

CEL: Zapoznanie studentów z istotą, znaczeniem oraz podstawowymi wyznacznikami kształtu, celów, zadań i funkcji obrony narodowej. Przedstawienie rozwiązań stosowanych w innych krajach Świata. Omówienie zasad i założeń podnoszenia gotowości obronnej państwa w różnych stanach funkcjonowania. Przedstawienie istoty, założeń i rozwiązań mających wpływ na gotowość obronną sił zbrojnych

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Gotowość obronna państwa – istota, treść, funkcje, cele i zadania**
- 2. Proces podnoszenia gotowości obronnej państwa (RP) w stanach pokoju, kryzysu i wojny – przegląd globalny, regionalny i narodowy**
- 3. Gotowość bojowa sił zbrojnych – proces podnoszenia gotowości w warunkach pokoju, kryzysu i wojny**

LITERATURA:

- Z. Sorokopas, Obrona narodowa 2001, Warszawa 2001
- J. Wojnarowski, Gotowość obronna państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2000
- J. Wojnarowski, Utrzymanie i podnoszenie gotowości obronnej państwa w sytuacjach kryzysowych, AON, Warszawa 2001
- J. Wojnarowski, Mobilizacja sił zbrojnych, AON, Warszawa 2000

TEMAT 10: Systemy mobilizacyjne sił zbrojnych armii świata. System mobilizacyjny SZ RP

CEL: Przedstawienie systemów mobilizacyjnych wykorzystywanych w wybranych armiach świata, wyjaśnienie istoty, charakteru, funkcji spełnianych przez system mobilizacyjny SZ RP, wyjaśnienie zakresu celów i zadań stawianych przed systemem mobilizacyjnym SZ RP, wskazanie pożądanych kierunków ewolucji systemu w warunkach gwałtownych zmian zachodzących w otoczeniu państwa

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. System mobilizacyjny SZ – istota, funkcje, struktura, miejsce w systemie obronnym państwa, cele i zadania**
- 2. Systemy mobilizacyjne wybranych armii świata – przegląd globalny i regionalny**
- 3. Pożądane cechy strukturalno – funkcjonalne systemu mobilizacyjnego SZ RP w warunkach wyzwań XXI wieku**

LITERATURA:

- J. Wojnarowski, Mobilizacja sił zbrojnych, AON, Warszawa 2000
- J. Zubek, Zadania, skład i struktura SZ RP – stan obecny i perspektywy rozwoju, AON, Warszawa 2002
- J. Babuła, Systemy mobilizacyjne sił zbrojnych, Warszawa 1995

TEMAT 11: Prawidłowości i tendencje w projektowaniu nowoczesnych armii

CEL: Sprawdzenie wiedzy studentów w zakresie znajomości zasad, metod, technik i narzędzi projektowania sił zbrojnych – ujęcia klasyczne i nowoczesne

FORMA ZAJĘĆ: Seminarium

CZAS: 4x 45 min.

ZAGADNIENIA:

- 1. Projektowanie kształtu strukturalno – funkcjonalnego SZ – przegląd istniejących rozwiązań, idei i koncepcji**
- 2. Proces i metoda projektowania SZ. Metody szczegółowe, techniki i narzędzia projektowania**
- 3. Kierunki ewolucji działań projektowych sił zbrojnych w warunkach nieprzewidywalności otoczenia**

LITERATURA:

- Dawidczyk, Planowanie strategii bezpieczeństwa państwa w warunkach nieprzewidywalności otoczenia. Zarys metody – aspekty wojskowe, AON, Warszawa 2004
- Rutkowski, R. Czarnecki, F. Kochanowski, Strategiczny poziom planowania i przygotowania kampanii / operacji, AON, Warszawa 2003
- Dawidczyk, Metodologiczne problemy planowania strategicznego sił zbrojnych, AON, Warszawa 2003

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

6. BEZPIECZEŃSTWO INFORMACYJNE RP

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Piotr SIENKIEWICZ

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO INFORMACYJNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Bezpieczeństwo informacyjne w dobie globalizacji
2	Wykład	2	Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa informacyjnego państwa
3	Wykład	2	Prawne aspekty bezpieczeństwa informacyjnego państwa, instytucji i organizacji.
4	Wykład	2	Technologiczne aspekty bezpieczeństwa informacyjnego państwa (organizacji, instytucji)
5	Sem.	2	Ochrona informacji w organizacjach (instytucjach)
6	Wykład	2	Informacyjne aspekty zarządzania kryzysowego
7.	Sem.	2	Scenariusze zagrożeń dla bezpieczeństwa informacyjnego RP
8.	Wykład	2	Polityka bezpieczeństwa informacyjnego RP
9.	Sem.	2	Krytyczna informacyjna infrastruktura RP
10.	Sem.	2	Tworzenie polityki bezpieczeństwa informacyjnego organizacji (instytucji).
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		8	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		24	

TEMAT1: Bezpieczeństwo informacyjne w dobie globalizacji

CEL: zapoznać z globalnym kontekstem współczesnych problemów bezpieczeństwa informacyjnego państwa

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Informacyjne aspekty globalizacji.
2. Społeczeństwo globalnej informacji
3. Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania.
4. Współczesne koncepcje walki informacyjnej (cyberwar, netwar)
5. Pojęcie bezpieczeństwa informacyjnego.

LITERATURA:

1. Goban-Klas T., Sienkiewicz P., *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*. Kraków 1999
2. Sienkiewicz P.: *Globalizacja, informacja, bezpieczeństwo*. Transformacje. 2003
3. Pipkin D.: *Bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002
4. Denning D.: *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002

TEMAT 2: Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa informacyjnego państwa

CEL: zapoznać ze współczesnymi zagrożeniami informacyjnymi

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcie zagrożenia informacyjnego**
2. **Klasyfikacja zagrożeń informacyjnych**
3. **Analiza systemowa: przyczyny i skutki zagrożeń informacyjnych**
4. **Scenariusze zagrożeń dla bezpieczeństwa informacyjnego państwa.**
5. **Zjawisko cyberterroryzmu**

LITERATURA:

1. Zbiorowe: *Zagrożenia dla bezpieczeństwa informacyjnego państwa. Raport z badań.* AON, 2004
2. Sienkiewicz P.: *Globalizacja, informacja, bezpieczeństwo. Transformacje.* 2003
3. Pipki D.: *Bezpieczeństwo informacji.* WNT, 2002
4. Denning D.: *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji.* WNT, 2002

TEMAT 3: Prawne aspekty bezpieczeństwa informacyjnego państwa, instytucji i organizacji.

CEL: zapoznać z podstawowymi regułami prawa o bezpieczeństwie informacyjnym w Polsce i UE

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Istota prawnej ochrony informacji.
2. Prawo o ochronie danych osobowych w RP i UE.
3. Ochrona informacji w systemach teleinformatycznych.
4. Klasyfikacja przestępstw komputerowych.
5. Analiza przypadków,

LITERATURA:

1. Czchowski R., Sienkiewicz P.: *Przestępcze oblicza komputerów*. PWN, 1993.
2. Adamski A.: *Prawo karne komputerowe*. BECH, 2000.
3. Kifner T.: *Polityka bezpieczeństwa i ochrony informacji*. Helion, 1999.

TEMAT 4: Technologiczne aspekty bezpieczeństwa informacyjnego państwa (organizacji, instytucji)

CEL: zapoznać z zagrożeniami wynikającymi z rozwoju systemów teleinformatycznych

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Model bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych.
2. Klasyfikacja ataków na bezpieczeństwo sieci komputerowych
3. Metody zabezpieczania systemów przed zagrożeniami informacyjnymi.
4. Ocena bezpieczeństwa i niezawodności systemów informacyjnych.

LITERATURA:

1. Stokłosa J., Bilski T., Pankowski T.: *Bezpieczeństwo danych w systemach informatycznych*. PWN, 2001.
2. Barczak A., Sydoruk T.: *Bezpieczeństwo systemów informatycznych*. Siedlce, 2002.
3. *Vademecum Teleinformatyka*, WNT, 2003.

TEMAT 5: Ochrona informacji w organizacjach (instytucjach)

CEL: zapoznać z obowiązującymi zasadami ochrony informacji w organizacjach (instytucjach)

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Wybrane dokumenty prawne regulujące zasady ochrony informacji w organizacji (instytucji)
2. Organizacja zabezpieczenia przed niepowołanym dostępem do zasobów i formacyjnych organizacji (instytucji)
3. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo informacyjne organizacji (instytucji)

LITERATURA:

1. Liderman K.: *Bezpieczeństwo informatyczne*. PWN, 2004.
2. Pipki D.: *Bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002
3. Denning D.: *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002

TEMAT 6: Informacyjne aspekty zarządzania kryzysowego

CEL: zapoznać z systemami informacyjnego wspomagania zarządzania w sytuacjach kryzysowych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Istota zarządzania kryzysowego.
2. Procesy decyzyjne w sytuacjach kryzysowych – potrzeby informacyjne.
3. Systemy informacyjne wspomagające zarządzanie kryzysowe.
4. „Intranet antykryzysowy

LITERATURA:

1. Verton D., Black Ice.: *Niewidzialna groźba cyberterrorizmu*. Helion 2004.
2. Denning D.: *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002
3. Bógdał-Brzezińska A., Gawrycki M.: *Cyberterrorizm i problemy bezpieczeństwa we współczesnym świecie*. 2003
4. Zbiorowe: *Modelowanie walki informacyjnej. Raport z badań*. AON, 2004.
5. Zbiorowe: *Wspomaganie wyboru strategii przeciwdziałania zagrożeniom informacyjnym. Raport z badań*. AON, 2004.

TEMAT 7: Scenariusze zagrożeń dla bezpieczeństwa informacyjnego RP

CEL: zapoznać się z możliwymi i prawdopodobnymi zagrożeniami informacyjnymi dla bezpieczeństwa RP.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

- 1. Zasady tworzenia scenariuszy zagrożeń informacyjnych.**
- 2. Przykład: scenariusze RAND.**
- 3. Analiza możliwych i prawdopodobnych scenariuszy zagrożeń informacyjnych dla bezpieczeństwa informacyjnego RP.**
- 4. Analiza przypadków.**

LITERATURA:

- 1. Zbiorowe: *Zagrożenia dla bezpieczeństwa informacyjnego państwa. Raport z badań.* AON, 2004**
- 2. Zbiorowe: *Modelowanie walki informacyjnej. Raport z badań.* AON, 2004.**
- 3. Zbiorowe: *Wspomaganie wyboru strategii przeciwdziałania zagrożeniom informacyjnym. Raport z badań.* AON, 2004.**
- 4. Bógdał-Brzezińska A., Gawrycki M.: *Cyberterroryzm i problemy bezpieczeństwa we współczesnym świecie.* 2003**
- 5. Verton D., Black Ice.: *Niewidzialna groźba cyberterroryzmu.* Helion 2004.**

TEMAT 8: Polityka bezpieczeństwa informacyjnego RP.

CEL: zapoznać z podstawowymi założeniami polityki bezpieczeństwa informacyjnego RP.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Istota założenia i zasady polityki informacyjnej państwa.
2. Metodyka tworzenia polityki bezpieczeństwa informacyjnego państwa.
3. Wybrane elementy polityki bezpieczeństwa informacyjno RP.

LITERATURA:

1. Pipki D.: *Bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002
2. Kifner T.: *Polityka bezpieczeństwa i ochrony informacji*. Helion, 1999.
3. Denning D.: *Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002

TEMAT 9: Krytyczna informacyjna infrastruktura RP

CEL: zapoznać z elementami krytycznej informacyjnej (teleinformatycznej) infrastruktury RP.

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie krytycznej infrastruktury państwa i jej bezpieczeństwa.
2. Teleinformatyczna infrastruktura państwa i jej bezpieczeństwo.
3. Organizacja i funkcjonowanie CERT w Polsce.
4. Analiza ryzyka,

LITERATURA:

1. Zbiorowe: *Zagrożenia dla bezpieczeństwa informacyjnego państwa. Raport z badań.* AON, 2004
2. Zbiorowe: *Modelowanie walki informacyjnej. Raport z badań.* AON, 2004.
3. Liderman K.: *Bezpieczeństwo informatyczne.* PWN, 2004.
4. Barczak A., Sydoruk T.: *Bezpieczeństwo systemów informatycznych.* Siedlce, 2002.

TEMAT 10: Tworzenie polityki bezpieczeństwa informacyjnego organizacji (instytucji).

CEL: zapoznać z metodyką projektowania polityki bezpieczeństwa informacyjnego organizacji (instytucji).

FORMA ZAJĘĆ: seminarium

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Założenia polityki bezpieczeństwa informacyjnego organizacji (instytucji).
2. Metodyka projektowania polityki bezpieczeństwa informacyjnego.
3. Audyt systemów informacyjnych organizacji (instytucji) i ocena ryzyka.
4. Analiza przypadków.

LITERATURA:

1. Pipkin D.: *Bezpieczeństwo informacji*. WNT, 2002
2. Liderman K.: *Bezpieczeństwo informatyczne*. PWN, 2004.
3. Barczak A., Sydoruk T.: *Bezpieczeństwo systemów informatycznych*. Siedlce, 2002.
4. Kifner T.: *Polityka bezpieczeństwa i ochrony informacji*. Helion, 1999.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

7. BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE RP

WYKŁADOWCA: dr. Krzysztof LORANTY

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Bezpieczeństwo społeczne państwa - próba definicji. Główne perspektywy teoretyczne do rozważań o bezpieczeństwie społecznym państwa demokratycznego.
2	Wykład	2	Istota życia społecznego.
3	Wykład	2	Integracja i dezintegracja społeczna.
4	Wykład	2	Kwestie społeczne a bezpieczeństwo społeczne państwa.
5	Wykład	2	Świadomość społeczna i jej wpływ na bezpieczeństwo społeczne państwa.
6	Wykład	2	W poszukiwaniu idealnej organizacji społecznej.
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
WYKŁADY ZALICZ. OCENIANE		12 4	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
RAZEM		16	

TEMAT 1: Bezpieczeństwo społeczne państwa – próba definicji.
Główne perspektywy teoretyczne do rozważań o
bezpieczeństwie społecznym państwa demokratycznego

CEL:

- Zapoznać studentów z przeobrażeniami w pojmowaniu kategorii *bezpieczeństwo państwa* oraz z głównymi perspektywami teoretycznymi, którymi można się posłużyć do formowania definicji pojęcia *bezpieczeństwo społeczne państwa*.
- Kształtować przekonanie o konieczności dostrzegania perspektywy psychospołecznej w rozważaniach o bezpieczeństwie narodowym.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 minut

ZAGADNIENIA:

1. Kontrowersje wokół pojęcia *bezpieczeństwo społeczne państwa*
2. Główne perspektywy teoretyczne rozważań o *bezpieczeństwie społecznym państwa*

LITERATURA:

- K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne RP*, Warszawa 2004.
- System bezpieczeństwa Polski. „Bezpieczeństwo”. *Bezpieczeństwo psychospołeczne*, cz.I, praca pod kier. nauk. K. Kicińskiego, Warszawa 1995.

TEMAT 2: Istota życia społecznego

CEL:

- Zapoznać studentów z głównymi poglądami filozoficznymi i psychologicznymi dotyczącymi funkcjonowania życia społecznego oraz zależnościami, jakie istnieją pomiędzy jednostką a grupą społeczną.
- Wskazać na różnorodność interpretacji zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa mających swe źródła w naturalnych procesach i zjawiskach społecznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 minut

ZAGADNIENIA:

1. **Spoleczna natura człowieka.**
2. **Więzi społeczne.**
3. **Bezpieczeństwo jako cel dążeń ludzkich.**
4. **Relacje: człowiek – społeczeństwo źródłem zagrożeń bezpieczeństwa społecznego.**

LITERATURA:

- W. Gasparski, *Miedzy auto- i heteronomią (w:) Człowiek jako obywatel*, praca pod red. M. Szyszkowskiej, Warszawa 1995.
- K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne RP*, Warszawa 2004
- K. Merton, *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, Warszawa 1982..
- J. Turowski, *Socjologia Małe struktury społeczne*, Lublin 2000.

TEMAT 3: Integracja i dezintegracja społeczna

CEL:

- Zapoznać studentów z głównymi czynnikami mającymi wpływ na integrację i dezintegrację społeczną.
- Kształtować przekonanie studentów o złożoności procesów społecznych wpływających na bezpieczeństwo społeczne państwa demokratycznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 minut

ZAGADNIENIA:

1. **Teorie integracji i dezintegracji społecznej.**
2. **Integracja funkcjonalna i normatywna społeczeństwa jako czynniki bezpieczeństwa społecznego.**
3. **Bezpieczeństwo społeczne w świetle teorii konfliktu społecznego.**
4. **Anomia społeczna i jej wskaźniki**

LITERATURA:

- L. Coser, *Spoleczne funkcje konfliktu*, (w:) *Elementy teorii socjologicznych*, praca pod red. W. Dereczyńskiego, A. Jasińskiej-Kani, J. Szackiego, Warszawa 1975.
- R. Dahrendorf, *Teorie konfliktu w społeczeństwie przemysłowym*, (w:) *Elementy teorii socjologicznych*, praca pod red. W. Dereczyńskiego, A. Jasińskiej-Kani, J. Szackiego, Warszawa 1975.
- *Konflikty społeczne w Polsce w okresie zmian systemowych*, t.1 i 2, praca pod red. M. Malikowskiego, Z. Stręgi, Rzeszów 2000.
- R.K. Merton, *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, Warszawa 2002.

TEMAT 4: Kwestie społeczne a bezpieczeństwo społeczne państwa**CEL:**

- Zapoznać studentów z najważniejszymi kwestiami społecznymi w III Rzeczypospolitej i sposobami ich rozwiązywania.
- Kształtować przekonanie studentów, że niezbędnym elementem bezpieczeństwa państwa jest efektywna polityka społeczna.

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS:** 2 x 45 minut**ZAGADNIENIA:**

1. Bezrobocie i ubóstwo.
2. Kwestia edukacyjna.
3. Korupcja.
4. Kwestia demograficzna.

LITERATURA:

- J. Auleytner, *Polityka społeczna czyli ujarzmienie chaosu socjalnego*, Warszawa 2002.
- J. Auleytner, K. Głąbicka, *Polskie kwestie socjalne na przełomie wieków*, Warszawa 2001.
- W. Turnowiecki, *Polityka społeczna*, Gdańsk 2002.
- *Wymiary życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku*, praca pod red. M. Marody, Warszawa 2002.

TEMAT 5: Świadomość społeczna i jej wpływ na bezpieczeństwo społeczne państwa

CEL:

- Zapoznać studentów z różnymi przejawami świadomości społecznej i ich genezą.
- Kształtować przekonanie o roli świadomości społecznej w kształtowaniu bezpieczeństwa personalnego i strukturalnego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 minut

ZAGADNIENIA:

1. **Aktywność jednostki i grup społecznych w ujęciu koncepcji świadomości społecznej, świadomości kolektywnej, reprezentacji. poznawczych i reprezentacji społecznych.**
2. **Spoleczne reprezentacje polityki, gospodarki i życia społecznego.**
3. **Aktywność społeczna i obywatelska – nowe wymiary patriotyzmu.**

LITERATURA:

- *Elementy nowego ładu*, praca pod red. H. Domańskiego i A. Rycharda, Warszawa 1997.
- J. Koralewicz, M. Ziolkowski, *Mentalność Polaków*, Warszawa 2003.
- C. Trutkowski, *Spoleczne reprezentacje polityki*, Warszawa 2000.

TEMAT 6: W poszukiwaniu idealnej organizacji społecznej**CEL:**

- Zapoznać studentów z różnymi koncepcjami urządzania świata społecznego oraz rolą polityki społecznej w kreowaniu bezpieczeństwa społecznego państwa.
- Kształtować przekonanie studentów o konieczności doskonalenia mechanizmów życia społecznego

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS:** 2 x 45 minut**ZAGADNIENIA:**

1. Bezpieczeństwo społeczne jako funkcja organizacji społeczeństwa.
2. Społeczeństwo obywatelskie w polskich uwarunkowaniach przełomu XX i XXI wieku.
3. Wsparcie społeczne – istota i cele.
4. Szczęście, wolność i bezpieczeństwo – antynomie czy komplementarność?

LITERATURA:

- *Elementy nowego ładu*, praca pod red. H. Domańskiego i A. Rycharda, Warszawa 1997.
- E. Fromm, *Rewolucja nadziei*, Poznań 2000.
- W. Gasparski, *Między auto- i heteronomia* [w:] *Człowiek jako obywatel*, praca pod red. M. Szyszkowskiej, Warszawa 1995.
- *Idee a urządzanie świata społecznego*, praca pod red. E. Nowickiej i M. Chałbińskiego, Warszawa 1999.
- J.T. Turner, *Socjologia. Koncepcje i ich zastosowanie*, Poznań 1998.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

8. BEZPIECZEŃSTWO KULTUROWE RP

WYKŁADOWCA: prof. AON dr hab. Jan CZAJA

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
BEZPIECZEŃSTWO KULTUROWE RP**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Pojęcie bezpieczeństwa kulturowego w wymiarze narodowym i międzynarodowym oraz bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa.
2	Wykład	2	Zagrożenia kulturowe bezpieczeństwa państwa oraz ich charakterystyka
3	Wykład	2	Tożsamość kulturowa narodu jako element bezpieczeństwa państwa oraz prawa i wolności człowieka jako warunek bezpieczeństwa kulturowego
4	Wykład	2	Ochrona prawna dóbr kultury narodowej oraz międzynarodowa ochrona dóbr kultury
5	Wykład	2	Bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa w wymiarze narodowym i międzynarodowym.
6	Wykład	2	Model systemu bezpieczeństwa kulturowego RP
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		12	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym –
Zalicz. Oceniane		4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
RAZEM		16	

TEMAT 1: Kultura - Pojęcie , kategorie, tożsamość

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej , wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Pojęcie kultury. Kwestia : kultura czy kultury?
2. Kategorie i podziały kultury. Kultura duchowa i kultura materialna.
3. Kultura społeczna .
4. Tożsamość kulturowa.

LITERATURA.

1. C. Jenkes . Kultura. Wyd. Zysk i Spółka. Poznań 1999.
2. A. Kłoskowska. Kultura masowa. Warszawa 1983 .
3. J. Pruszyński. Dziedzictwo kultury polskiej. Zakamycze. Kraków 2001.
4. M. Golka . Kultura jako system. OWN. Poznań 1992.
5. Encyklopedia kultury polskiej. Pod red. A. Kłoskowskiej. Wyd. UW. Wrocław 1991.

TEMAT 2: Pojęcie bezpieczeństwa kulturowego

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej, wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Aspekty pojęciowe. Próba definicji.**
2. **Bezpieczeństwo kulturowe w obszarze kultury duchowej.**
3. **Bezpieczeństwo kulturowe w obszarze kultury materialnej.**

LITERATURA

1. Z. Bauman. Kryzys państwa narodowego we współczesnej Europie.
2. G. Michałowska. Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji procesów społecznych, [w:] „Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku”. Pod red. E. Bobrowa, E. Halizaka, R. Zięby. Warszawa 1997
3. T. Jemioło. Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji procesów społecznych, [w:] „Kultura narodowa w kształtowaniu świadomości obronnej społeczeństwa i bezpieczeństwa państwa”. Zeszyt Problemy TWO.3/ 25/2
4. H. Kubiak. Tożsamość kultury i integracja europejska, [w:] „Kultura polska w zintegrowanej Europie – szanse czy zagrożenia?”. Pod red. E. Rybińskiego. Wyd. A. Marszałek. Toruń 2003.

TEMAT 3: Zagrożenia dla tożsamości kulturowej i narodowej

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej, wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Źródła zagrożeń.
2. Rodzaje zagrożeń dla kultury duchowej.
3. Zagrożenia dla kultury materialnej.
4. Tożsamość kultury polskiej a integracja europejska.

LITERATURA

1. J-M. Domenach. Europa : wyzwanie dla kultury. Warszawa 1992.
2. K.Krzysztofek, M.S. Szczepański, A. Ziemilski. Kultura a modernizacja społeczna. Instytut Kultury. Warszawa 1993.
3. J. Czaja. Bezpieczeństwo kulturowe RP. AON . 2003.
4. G. Michałowska. Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji.... Jw.
5. J. Pruszyński. Ochrona zabytków w Polsce. Jw.

TEMAT 4: Ochrona dóbr kultury narodowej. Międzynarodowa ochrona dóbr kultury.

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej, wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Ustawodawstwo i ramy prawne ochrony dóbr kultury narodowej. Waga i społeczne znaczenie ochrony dóbr kultury.**
2. **Polityka kulturalna RP.**
3. **Międzynarodowa współpraca w zakresie ochrony dóbr kultury.**
4. **Współpraca kulturalna w ramach Unii Europejskiej.**

LITERATURA.

1. J. Czaja. Bezpieczeństwo kulturowe RP. AON. 2003.
2. D. Ilczuk. Polityka kulturalna w społeczeństwie obywatelskim.
3. Cz. Lewandowski. Międzynarodowe stosunki kulturalne. Wybór dokumentów i literatury. Wrocław 2001.
4. K. Krzysztofek. Polityka kulturalna w międzynarodowych raportach o kulturze, [w:] T. Kostyrko, M. Czerwiński, [red]”Kultura polska w dekadzie przemian. Instytut Kultury. Warszawa 1999.
5. Wykaz aktów prawnych dot. Ochrony dóbr kultury w prawie polskim i międzynarodowym, [w:] J. Czaja, „Bezpieczeństwo kulturowe RP”.

TEMAT 5: Bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa w wymiarze narodowym i międzynarodowym.

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej, wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa**
2. **Bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa w wymiarze narodowym**
3. **Bezpieczeństwo kulturowe jako kategoria bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym**

LITERATURA.

1. J. Czaja. Bezpieczeństwo kulturowe RP. AON. 2003.
2. D. Ilczuk. Polityka kulturalna w społeczeństwie obywatelskim.
3. Cz. Lewandowski. Międzynarodowe stosunki kulturalne. Wybór dokumentów i literatury. Wrocław 2001.
4. K. Krzysztofek. Polityka kulturalna w międzynarodowych raportach o kulturze, [w:] T. Kostyrko, M. Czerwiński, [red]”Kultura polska w dekadzie przemian. Instytut Kultury. Warszawa 1999.
5. Wykaz aktów prawnych dot. Ochrony dóbr kultury w prawie polskim i międzynarodowym, [w:] J. Czaja, „Bezpieczeństwo kulturowe RP”.

TEMAT 6: System bezpieczeństwa kulturowego RP

CEL: Zapoznanie słuchaczy z pojęciem bezpieczeństwa kulturowego i zagrożeniami dla kultury narodowej, wynikającymi z rozwoju kultury masowej i globalizacji. Przedstawienie systemu bezpieczeństwa kulturowego RP.

FORMA ZAJĘĆ: Wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Ramy polityczne, prawne i społeczne.
2. Instytucje ochrony dóbr kultury w Polsce.
3. Bezpieczeństwo w zakresie kultury duchowej.
4. Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego.

LITERATURA.

1. J. Pruszyński. Ochrona zabytków kultury w Polsce. Warszawa 1989.
2. J. Pruszyński. Dziedzictwo kultury polskiej. Zakamycze. Kraków 2001.
3. J. Czaja. Bezpieczeństwo kulturowe RP.

D. PRZEDMIOTY UZUPEŁNIAJĄCE

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

1. GEOGRAFIA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: dr Zbigniew LACH

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
GEOGRAFIA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	wykład	2	Metodologiczne problemy geografii bezpieczeństwa
2	wykład	2	Zjawiska oraz procesy naturalne i antropogeniczne we współczesnym świecie
3	wykład	2	Konflikty i spory terytorialne we współczesnym świecie – skala i zasięg przestrzenny roszczeń
4	wykład	2	Bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne państw współczesnego świata
5	semin.	2	Sytuacja ekonomiczna i poziom rozwoju państw świata oraz konflikty na tle ekonomicznym
6	semin.	2	Zróżnicowanie społeczno-kulturowe w świecie i sytuacje konfliktowe
7.	wykład	2	Aktorzy geopolityki, regiony geostrategiczne i teatry działań (operacji) we współczesnym świecie
8.	wykład	2	Geograficzna ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych we współczesnym świecie
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot - Systemy informacji przestrzennej do wspomagania procesów zarządzania kryzysami
WYKŁADY SEMINARIA ZALICZ. OCENIANE		12 4 4	30 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
RAZEM		20	

TEMAT 1: Metodologiczne problemy geografii bezpieczeństwa

CEL: Zapoznać studentów z zakresem przedmiotu, metodami badań geograficznych stosowanych w toku analiz geoprzestrzennych oraz współczesnymi podziałami i regionalizacją przestrzeni globalnej

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

1. **Koncepcje pojęcia geografii, jej podział i dyscypliny z nią związane oraz zakres badań geograficznych.**
2. **Informacje geograficzne (geodane, geoinformacje) i geoprzestrzeń bezpieczeństwa.**
3. **Związki geografii bezpieczeństwa z naukami i dyscyplinami pokrewnymi oraz metody i techniki badań geograficznych.**
4. **Geografia bezpieczeństwa jako dyscyplina naukowa i jej wymiar praktyczny.**
5. **Podziały polityczne, geograficzne i regionalizacja przestrzeni globalnej.**

LITERATURA:

1. **Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003**
2. **Lach Z., Łaszczyk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004**
3. **Lach Z., Łaszczyk A., *Ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych w świecie na gruncie geografii bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004**
4. **Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO - ujęcie geograficzne*, AON S/4535, Warszawa 2000**
5. **Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO (ujęcie geograficzne) – synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2001**
5. **Baczwarow M., Suliborski A., *Kompendium wiedzy o geografii politycznej i geopolityce. Terminologia*, PWN, Warszawa-Lódź 2002**
7. **Skrzyp J., Lach Z., *Geografia wojenna RP i krajów ościennych*, AON S/4534, Warszawa 2000**
8. **Lach Z., J. Skrzyp i inni, *Geografia bezpieczeństwa państw regionu środkowoeuropejskiego*, Zarząd Geografii Wojskowej SG WP, Warszawa 2001**
9. **Runge J., *Wybrane ZAGADNIENIA analizy przestrzennej w badaniach geograficznych*, Uniwersytet Śląski, Katowice 1992**
10. **Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999**
11. **Fierla I. i inni, *Geografia gospodarcza świata*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1998**

TEMAT 2: Zjawiska oraz procesy naturalne i antropogeniczne we współczesnym świecie

CEL: Zapoznać studentów ze zjawiskami i procesami naturalnymi oraz antropogenicznymi, ich przestrzennym zróżnicowaniem i wpływem na bezpieczeństwo państwa i świata

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

1. Człowiek a środowisko
2. Regionalny i globalny charakter zagrożeń środowiska
3. Klęski żywiołowe o zasięgu regionalnym i globalnym
4. Przyczyny antropogeniczne zagrożeń środowiska

LITERATURA:

1. Fierla I., *Geografia gospodarcza świata*, PWE, Warszawa 1998 i kolejne wydania
2. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003
3. Lach Z., Łaszczyk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
4. Lach Z., Łaszczyk A., *Ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych w świecie na gruncie geografii bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
5. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO - ujęcie geograficzne*, AON S/4535, Warszawa 2000
6. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO (ujęcie geograficzne) – synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2001
7. Skrzyp J., *Geostrategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski*, AON, Warszawa 1999
8. Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999
9. Dobosiewicz Z., Olszewski T., *Geografia ekonomiczna świata*, PWE, Warszawa 1994 i kolejne wydania
10. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa oraz obronności Polski – opracowanie analityczne*, AON, Warszawa 2004
11. Jemioło T., *Globalizacja, Szanse i zagrożenia*, AON, Warszawa 2000
12. Ludwiczak J., Wilczkowiak S., *Nadzwyczajne zagrożenia środowiska. Zadania administracji rządowej i samorządowej w zakresie profilaktyki ratownictwa i likwidacji skutków*, MOŚ, ZniL, Warszawa 2002
13. Michalik J.S., *Poważne awarie przemysłowe*, Centralny Instytut Ochrony Pracy, Warszawa 2002

TEMAT 3: Konflikty i spory terytorialne we współczesnym świecie – skala i zasięg przestrzenny roszczeń

CEL: Wskazać studentom skalę i zasięg przestrzenny aktualnych problemów terytorialno – granicznych we współczesnym świecie

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

- 1. Główne przyczyny sporów, roszczeń i konfliktów między państwami we współczesnym świecie**
- 2. Spory, roszczenia i konflikty terytorialno – graniczne w Europie**
- 3. Spory, roszczenia i konflikty terytorialno – graniczne w Azji**
- 4. Spory, roszczenia i konflikty terytorialno – graniczne na kontynentach amerykańskich**
- 5. Spory, roszczenia i konflikty terytorialno – graniczne w Afryce**
- 6. Spory, roszczenia i potencjalne konflikty terytorialno – graniczne w Australii i Oceanii oraz na obszarach oceanicznych, morskich i wodach wewnętrznych**

LITERATURA:

1. Fierla I., *Geografia gospodarcza świata*, PWE, Warszawa 1998 i kolejne wydania,
2. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003
3. Lach Z., Łaszczyk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
4. Lach Z., Łaszczyk A., *Ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych w świecie na gruncie geografii bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
5. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO - ujęcie geograficzne*, AON S/4535, Warszawa 2000
6. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO (ujęcie geograficzne) – synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2001
7. Artykuły na TEMAT sporów terytorialnych, we współczesnym świecie, zamieszczone w *Forum* nr 1, 2 i 3/2004
8. Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999 i kolejne wydania
9. Cesarz Z. Stadtmüller E., *Problemy polityczne współczesnego świata*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 1998.

TEMAT 4: Bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne państw współczesnego świata

CEL: Wskazać studentom rozmieszczenie przestrzenne złóż i zasoby surowców strategicznych oraz sytuacje konfliktowe we współczesnym świecie

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

1. **Zasoby przyrodnicze w świecie**
2. **Rozmieszczenie przestrzenne złóż surowców strategicznych i poziom ich zasobów**
3. **Potrzeby surowcowe państw świata**
4. **Drogi przemieszczania surowców strategicznych**
5. **Konflikty na tle surowcowym w świecie**

LITERATURA:

1. Fierla I., *Geografia gospodarcza świata*, PWE, Warszawa 1998 i kolejne wydania
2. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003
3. Lach Z., Łaszczuk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
4. Dobosiewicz Z., Olszewski T., *Geografia ekonomiczna świata*, PWE, Warszawa 1994 i kolejne wydania
5. Skrzyp J., Lach Z., *Geografia wojenna RP i krajów ościennych*, AON S/4534, Warszawa 2000
6. Lach Z., Skrzyp J., *Republika Federalna Niemiec (studium wojskowo-geograficzne)*, AON S/4181, Warszawa 1999
7. *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*, Główny Geodeta Kraju, Warszawa 1997
8. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, GUS, aktualne wydanie
9. *Rocznik statystyki międzynarodowej*, GUS, aktualne wydanie
10. Brzeziński Z., *Wielka Szachownica*, Świat Książki, Warszawa 1998

TEMAT 5: Sytuacja ekonomiczna i poziom rozwoju państw świata oraz konflikty na tle ekonomicznym

CEL: Zapoznać studentów z głównymi okręgami przemysłowymi świata i nowymi formami rozwoju przemysłu w świecie. Wskazać sytuacje konfliktowe na tle niedorozwoju ekonomicznego państw

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Seminarium

ZAGADNIENIA:

1. Określenie poziomu rozwoju ekonomicznego państw świata
2. Poziom rozwoju energetyki w państwach i zagrożenia stąd wynikające
3. Rozmieszczenie przestrzenne okręgów i ośrodków przemysłowych, biegunów technologii i innych ważnych obszarów oraz gałęzi przemysłu

LITERATURA:

1. Fierla I., *Geografia gospodarcza świata*, PWE, Warszawa 1998 i kolejne wydania
2. Wieloński A., *Geografia przemysłu*, PWN, Warszawa 2000
3. Skrzyp J., Lach Z., *Geografia wojenna RP i krajów ościennych*, AON S/4534, Warszawa 2000
4. Dobosiewicz Z., Olszewski T., *Geografia ekonomiczna świata*, PWE, Warszawa i kolejne wydania
5. Lach Z., J. Skrzyp i inni, *Geografia bezpieczeństwa państw regionu środkowo-europejskiego*, Zarząd Geografii Wojskowej SG WP, Warszawa 2001
6. Lach Z. i inni, *Wojskowo-geograficzna charakterystyka Niemiec (Republika Federalna Niemiec)*, AON 5244/2000, Warszawa 2000
7. Fierla I. i inni, *Geografia gospodarcza Polski*, PWE, Warszawa 1994 i kolejne wydania
8. Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999 i kolejne wydania
10. Opracowanie zbiorowe, *Wybrane problemy walki z terroryzmem międzynarodowym*, AON 5518/03, Warszawa 2003
11. C. Jean, *Geopolityka*, Ossolineum, Wrocław 2003
12. *Rocznik statystyki międzynarodowej*, GUS, aktualne wydanie
13. Zorska A., *Ku globalizacji?*, PWN, Warszawa 1998
14. Brzeziński Z., *Wielka Szachownica*, Świat Książki, Warszawa 1998.

TEMAT 6: Zróżnicowanie społeczno-kulturowe w świecie i sytuacje konfliktowe

CEL: Zapoznać studentów ze zróżnicowaniem społeczno-kulturowym państw świata na tle narodowościowo- etnicznym, religijno-wyznaniowym, językowym i in.

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Seminarium

ZAGADNIENIA:

1. Zróżnicowanie językowe świata
2. Zróżnicowanie religijne i wyznaniowe
3. Przegląd regionalny zróżnicowań narodowościowych w świecie
4. Terroryzm międzynarodowy i wewnętrzny w świecie – aspekty przestrzenne
5. Główne problemy kulturowe w świecie – aspekt przestrzenny

LITERATURA:

1. Maryański A., *Narodowości świata*, PWN, Warszawa 1998
2. Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999 i kolejne wydania
3. Collins J. M., *Military Geography*, National Defense University, Washington 1998
4. Rocznik statystyki międzynarodowej, GUS, aktualne wydanie
5. C. Jean, *Geopolityka*, Ossolineum, Wrocław 2003
6. Cesarz Z. Stadtmüller E., *Problemy polityczne współczesnego świata*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 1998
7. Brzeziński Z., *Wielka Szachownica*, Świat Książki, Warszawa 1998
8. Boniface P., *Atlas wojen XX wieku*, Bellona, Warszawa 2001

TEMAT 7: Aktorzy geopolityki, regiony geostrategiczne i teatry działań (operacji) we współczesnym świecie

CEL: Zapoznać studentów z podziałami strategicznymi świata, aktorami sceny geopolitycznej i studiami problemów globalnych

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

1. Aktorzy geopolityki globalnej i regionalnej
2. Studia problemów globalnych i regionalnych współczesnego świata
3. Podziały geostrategiczne współczesnego świata
4. Teatry wojny, teatry działań (operacji), obszary strategiczne i rejony operacyjne

LITERATURA:

1. Otok S., *Geografia polityczna*, PWN, Warszawa 1999 i kolejne wydania
2. Collins J. M., *Military Geography*, National Defense University, Washington 1998
3. C. Jean, *Geopolityka*, Ossolineum, Wrocław 2003
4. Brzeziński Z., *Wielka Szachownica*, Świat Książki, Warszawa 1998
5. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003
6. Lach Z., Łaszczyk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
7. Lach Z., Łaszczyk A., *Ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych w świecie na gruncie geografii bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
8. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO - ujęcie geograficzne*, AON S/4535, Warszawa 2000
9. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO (ujęcie geograficzne) – synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2001
10. Boniface P., *Atlas wojen XX wieku*, Bellona, Warszawa 2001

TEMAT 8: Geograficzna ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych we współczesnym świecie

CEL: Zapoznać studentów z metodą wielozmiennej analizy zagrożeń i identyfikacji obszarów kryzysowych we współczesnym świecie

LICZBA GODZIN: 2

FORMA ZAJĘCIA: Wykład

ZAGADNIENIA:

- 1. Metoda wielozmiennej analizy zagrożeń i identyfikacji obszarów kryzysowych we współczesnym świecie**
- 2. Matryce pojedyncze oceny państwa**
- 3. Matryce zbiorcze oceny regionu i świata**
- 4. Ocena zjawisk kryzysowych i identyfikacja zagrożeń**

LITERATURA:

1. Lach Z., Łaszczyk A., *Ocena zagrożeń i identyfikacja obszarów kryzysowych w świecie na gruncie geografii bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
2. Lach Z. i inni, *Geografia bezpieczeństwa państwa – zarys teoretyczny*, AON, Warszawa 2003
3. Lach Z., Łaszczyk A., *Geografia bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 2004
4. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO - ujęcie geograficzne*, AON S/4535, Warszawa 2000
5. Lach Z. i inni, *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO (ujęcie geograficzne) – synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2001
6. Lach Z. i inni, *Ocena terenu według NATO*, AON wew. 5193/99, Warszawa 2000
7. Boniface P., *Atlas wojen XX wieku*, Bellona, Warszawa 2001

TEMAT 9: Systemy informacji przestrzennej do wspomagania procesów zarządzania kryzysami

CEL: Sprawdzić umiejętności studentów w zakresie wykorzystywania systemów informacji przestrzennej (SIP) w toku analiz i ocen geoprzestrzennych dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa. Sprawdzić poziom wiedzy studentów z przedmiotu oraz umiejętności analizowania geoprzestrzeni, w toku wspomagania procesów zarządzania kryzysami

LICZBA GODZIN: 4

FORMA ZAJĘCIA: Zaliczenie

ZAGADNIENIA:

1. **Przestrzenna lokalizacja obiektów, zjawisk i działań – systemy, metody i sposoby**
2. **Analogowe i numeryczne produkty wsparcia geograficznego w zarządzaniu kryzysowym oraz ich wykorzystanie w toku analiz i ocen geoprzestrzennych**
3. **Systemy Informacji Przestrzennej i ich wykorzystanie do wspomagania procesów zarządzania kryzysami**
4. **Wspomaganie geoprzestrzenne procesu zarządzania kryzysem spowodowanym powodzią**
5. **Wspomaganie geoprzestrzenne procesu zarządzania kryzysem spowodowanym aktami terrorystycznymi**
6. **Wspomaganie geoprzestrzenne procesu zarządzania kryzysem spowodowanym konfliktem militarnym**
7. **Wspomaganie geoprzestrzenne procesu zarządzania kryzysem spowodowanym katastrofą techniczną**
8. **Wspomaganie geoprzestrzenne procesu zarządzania kryzysem spowodowanym przestrzennym pożarem kompleksów leśnych**

LITERATURA:

1. Sobczyński E. i inni, *Polskie wojskowe mapy w standardach NATO*
2. *Materiały seminarium geograficznego – zasilanie systemów dowodzenia oraz instytucji zarządzania kryzysowego w produkty geograficzne,*
3. Lach Z. i inni, *Ocena terenu według NATO*, AON wew. 5193/99,
4. *Informator o produktach geograficznych opracowanych w standardach NATO w Wojsku Polskim*, Szt. Gen., Warszawa 2004
5. Gaździcki J., *Leksykon geomatyczny*, wyd. PTIP, Warszawa 2001
6. *Informacja geoprzestrzenna dla współczesnych wyzwań bezpieczeństwa RP – materiały seminarium geograficznego*, ZGW, Warszawa. 2002

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

2. KOMUNIKOWANIE SPOŁECZNE

WYKŁADOWCA: dr Edward POMYKAŁA

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
KOMUNIKOWANIE SPOŁECZNE**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Istota komunikowania społecznego
2	Wykład	2	Sztuka słuchania i sztuka mówienia
3	Ćwiczenie	2	Wygłaszanie komunikatów i przemówień okolicznościowych
4	Wykład	2	Konwersacja, dyskusja, negocjacje
5	Ćwiczenie	2	Współpraca z mass mediami w sytuacjach kryzysowych
	Zal. Ocen.	4	wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Wykłady		6	20 g samokształcenia kierowanego w czasie pozalekcyjnym – wg ustaleń prowadzącego przedmiot
Seminaria		4	
Zalicz. Oceniane		4	
RAZEM		14	

TEMAT 1: Istota komunikowania społecznego

CEL: Przedstawić specyficzne cechy komunikowania intrapersonalnego, interpersonalnego i masowego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45'

ZAGADNIENIA:

1. **Pojęcia i modele komunikowania społecznego.**
2. **Rodzaje sytuacji komunikacyjnych.**
3. **Podstawowe zasady komunikowania interpersonalnego.**

LITERATURA:

1. Głodowski W., *Komunikowanie interpersonalne*, Warszawa 2001.
2. Gabon-Klas T., *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa-Kraków 1999.
3. Mrozowski M., *Media masowe, władza i biznes*, Warszawa 2001.

TEMAT 2: Sztuka słuchania i sztuka mówienia

CEL: Przedstawić znaczenie umiejętności aktywnego słuchania i poprawnego mówienia w różnych sytuacjach społecznych

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45'

ZAGADNIENIA:

- 1. Umiejętność aktywnego słuchania.**
- 2. Sztuka mówienia i erystyka.**
- 3. Etyka w komunikowaniu społecznym.**

LITERATURA:

1. Głogowski W., *Komunikowanie interpersonalne*, Warszawa 2001.
2. Wiszniewski A., *Jak przekonująco mówić i przemawiać*, Wrocław-Warszawa 1999.

TEMAT 3: Wygłaszanie komunikatów i przemówień okolicznościowych

CEL: Przedstawić – na podstawie ćwiczeń praktycznych – zasadnicze uwarunkowania i uchybienia mówcy podczas prezentacji

FORMA ZAJĘĆ: ćwiczenie

CZAS: 2

ZAGADNIENIA:

1. Metody przygotowania i wygłaszania komunikatów oraz przemówień.
2. Wygłaszanie przemówień i komunikatów.
3. Kryteria oceny: dobór tekstu; komunikatywność (argumentacja, logika); technika interpretacji (atrakcyjność, sugestywność); poprawność wymowy (wyrazistość, dykcja, intonacja); mimika i gestykulacja; oryginalność.

LITERATURA:

1. Conor Hannaway, Gabriel Hunt, *Umiejętności menedżerskie*, Warszawa 1994.
2. Wiszniewski A., *Jak przekonująca mówić i przemawiać*, Warszawa-Wrocław 1999.
3. *Gotowe przemówienia i pisma okolicznościowe dla menedżerów i pracowników instytucji publicznych*, Wydawnictwo FORUM, Poznań 2003.

TEMAT 4: Konwersacja, dyskusje, negocjacje

CEL: Przedstawić charakterystyczne cechy różnych form komunikacji społecznej w sytuacjach konfliktowych

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45'

ZAGADNIENIA:

1. **Ogólne zasady konwersacji.**
2. **Dyskusja.**
3. **Specyfika negocjacji. Negocjacje nastawione na współpracę.**

LITERATURA:

1. Głodowski W., *Komunikowanie interpersonalne*, Warszawa 2001.
2. Kamiński J., *Negocjowanie, techniki rozwiązywania konfliktów*, Warszawa 2003.
3. Nęcki Z., *Komunikowanie interpersonalne* Wrocław-Warszawa-Kraków, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1992.

TEMAT 5: Współpraca z mass mediami w sytuacjach kryzysowych

CEL: Zapoznać z algorytmami postępowania i współpracy z mass mediami

FORMA ZAJĘĆ: ćwiczenie

CZAS: 2 x 45'

ZAGADNIENIA:

1. Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych.
2. Współpraca z mediami.
3. Informacje dla mediów. Praktyczne udzielanie wywiadów: radiowego i telewizyjnego – na tle założeń ćwiczenia „Tajfun”.

LITERATURA:

1. Budzyński W., *Wizerunek firmy. Kreowanie, zarządzanie, efekty*, Warszawa 2002.
2. Furma W., *Sekrety public relations*, Rzeszów 2002.
3. Prawo o informacji. Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

3. SEMINARIA MAGISTERSKIE

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI

RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
SEMINARIA MAGISTERSKIE

NUMER TEMATU	FORMA ZAJĘCIA	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1.	Wykład	2	Metodyka i technika pisania prac naukowych
2.	Wykład	2	Specyfika pisania pracy magisterskiej z bezpieczeństwa narodowego
3.	Semin.	56	Seminaria magisterskie pod kierownictwem promotorów
	Zaliczenie	x	wg ustaleń promotorów (po 8, 9, 10 semestrze) w ramach godzin seminaryjnych
WYKŁADY		4	
SEMINARIA		56	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		60	

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

4. INSTRUKTAŻE DO GRY KIEROWNICZEJ

**WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Roman KULCZYCKI
dr inż. Andrzej KASPRZEWSKI**

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
INSTRUKTAŻE DO GRY KIEROWNICZEJ**

Lp.	Semestry	Liczba godzin				
		sem. 7	sem. 8	sem. 9	sem. 10	razem
przedmioty uzupełniające do gry kierowniczej						
1	Instruktaże do gry kierowniczej	-	2	2x2	2x2	10
	OGÓŁEM	-	2	4	4	10

UWAGA:

Instruktaże do zjazdów: 2 – 6 gry kierowniczej na temat: „Organizacja i funkcjonowanie systemu SB RP w sytuacjach kryzysowych - TAJFUN-1” mają charakter wykładów uzupełniających.

Organizowane są jednak wyłącznie dla potrzeb sprawnego zorganizowania i przeprowadzenia pięciu odrębnych gier decyzyjnych, będących integralnymi elementami całej gry kierowniczej. Z tego powodu instruktaże te są prowadzone w toku zjazdów poprzedzających bezpośrednio cytowane gry decyzyjne.

Instruktaże do zjazdów prowadzone są przez kierowników grup - w każdej grupie oddzielnie.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

**5. WYKŁADY UZUPEŁNIAJĄCE KIEROWNIKÓW
GRUP**

WYKŁADOWCA: Kierownicy grup dydaktycznych

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
WYKŁADY UZUPEŁNIAJĄCE KIEROWNIKÓW GRUP**

Lp.	Semestry	Liczba godzin				
		sem. 7	sem. 8	sem. 9	sem. 10	razem
przedmioty uzupełniające do gry kierowniczej						
1	Wykłady uzupeł. kierowników grup	12	10	10	8	40
	OGÓŁEM	12	10	10	8	40

UWAGA:

- Wykłady uzupełniające kierowników grup prowadzone są w celu wyrównania i należytego uzupełnienia poziomu wiedzy studentów mających zróżnicowane wykształcenie specjalistyczne;
- Cytowane wykłady są zajęciami nieobligatoryjnymi – prowadzone są naprzemiennie z konsultacjami w każdą niedzielę zjazdową w godz. 15.35. – 17.55. - wg oddzielnych planów kierowników grup; podstawą do przeprowadzenia tych zajęć są wcześniejsze zgłoszenia problemów przez studentów ZUMS BN;
- W toku zjazdów dotyczących wyłącznie gry kierowniczej „Tajfun-1” wykłady uzupełniające ukierunkowane są na problematykę tej gry. W toku pozostałych zjazdów dotyczą wszystkich zgłaszanych problemów;
- Wykłady uzupełniające prowadzone są przez kierowników grup - w każdej grupie oddzielnie.

E. WYKŁADY MONOGRAFICZNE

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

1. SOCJOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: prof. nzw. dr hab. Marian CIEŚLARCZYK

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
SOCJOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Rozwój cywilizacyjny a społeczne aspekty bezpieczeństwa i obronności
2	Wykład	2	Ewolucja sposobów myślenia o bezpieczeństwie i obronności
3	Wykład	2	Współczesne środowisko bezpieczeństwa
4	Wykład	2	Trwałość, zmienność i rozwój społeczny jako warunek bezpieczeństwa
5	Wykład	2	Społeczne aspekty kryzysów i konfliktów. Zjawisko traumy społecznej
	zaliczenie	x	zaliczenie przez udział w zajęciach
WYKŁADY		10	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Rozwój cywilizacyjny a społeczne aspekty bezpieczeństwa i obronności

CEL: ukazać i umożliwić zrozumienie relacji między rozwojem cywilizacyjnym a zjawiskami bezpieczeństwa i obronności.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz

ZAGADNIENIA:

1. Informacja o przedmiocie.
2. Ogólna charakterystyka pojęć: cywilizacja, rozwój, społeczeństwo, bezpieczeństwo, obronność.
3. Trzy „fale” rozwoju cywilizacyjnego i odpowiadające im sposoby myślenia o bezpieczeństwie i obronności.
4. Niektóre tendencje rozwoju cywilizacyjnego i ich wpływ na bezpieczeństwo i obronność.
5. Konkluzje.

LITERATURA (2 pozycje do wyboru):

- Sztompka P., Socjologia. Analiza społeczeństwa, Kraków 2002.
- Toynbee A.J., Cywilizacja w czasie próby, Warszawa 1991.
- Toffler A. i H., Wojna i antywojna, Warszawa 1997.
- Wnuk - Lipiński E., Świat międzyepoki. Globalizacja, demokracja, społeczeństwo narodowe, Kraków 2004.
- Cieślarczyk M., Elementy socjologii bezpieczeństwa, Warszawa, AON 2004.

TEMAT 2: Ewolucja sposobów myślenia o bezpieczeństwie i obronności

CEL: Ukazać ewolucję sposobów myślenia o bezpieczeństwie i obronności oraz przybliżyć współczesne rozumienie tych pojęć i odpowiadających im zjawisk.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. **Spoleczne aspekty bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.**
2. **Zmiany społeczne i zmiany cywilizacyjne a ewolucja myślenia o bezpieczeństwie i obronności**
3. **Współczesne rozumienie bezpieczeństwa i obronności**
4. **Konkluzje**

LITERATURA (2 pozycje do wyboru):

- Bobrow D.B., Haliżak E., Zięba R. (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Warszawa 1997.
- Beck U., *Spoleczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*, Warszawa 2002.
- Świniarski J., *O naturze bezpieczeństwa*, Warszawa 1997.
- Toffler A. i H., *Wojna i antywojna*, Warszawa 1997.
- Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002.
- Cieślarczyk M., *Elementy socjologii bezpieczeństwa*, Warszawa, AON 2004.

TEMAT 3: Współczesne środowisko bezpieczeństwa

CEL: Przybliżyć obraz współczesnego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze globalnym i lokalnym oraz ukazać ich wpływ na bezpieczeństwo i obronność.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Środowisko globalne
2. Środowiska lokalne
3. Zjawisko pulsowania bezpieczeństwa
4. Konkluzje

LITERATURA (2 pozycje do wyboru):

- Bauman Z., Globalizacja, Warszawa 2000.
- Brzeziński Z., Wielka szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej, Warszawa 1998.
- Jemioło T. Globalizacja, szanse i zagrożenia, Warszawa AON 2000.
- Turowski J., Wielkie grupy społeczne, Lublin 1994.
- Wnuk - Lipiński E., Świat międzyepoki. Globalizacja, demokracja, społeczeństwo narodowe, Kraków 2004.
- Wróblewski R., Operacje reagowania kryzysowego, Warszawa AON 2002.
- Zacher L., Globalne problemy współczesności, Warszawa 1991.
- Cieślarczyk M., Elementy socjologii bezpieczeństwa, Warszawa, AON 2004.

TEMAT 4: Trwałość, zmienność i rozwój społeczny jako warunek bezpieczeństwa

CEL: Ukazać, w jaki sposób zdolność podmiotów do zachowania tożsamości i zmienności wpływa na ich rozwój i bezpieczeństwo.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Zmiana społeczna i rozwój społeczny a bezpieczeństwo i obronność.
2. Tożsamość podmiotów jako element ich bezpieczeństwa.
3. Procesy adaptacyjno-organizacyjne a władza, kultura organizacyjna i kultura bezpieczeństwa.
4. Społeczne aspekty zmian w organizacjach uczących się.
5. Konkluzje.

LITERATURA (2 pozycje do wyboru):

- Sztompka P., Socjologia. Analiza społeczeństwa, Kraków 2002.
- Parsons T., Obecna sytuacja i perspektywa systematycznej teorii socjologicznej [w:] Szkice z teorii socjologicznej. (tł. A. Bentkowska), Warszawa 1972.
- Wiatr J.J., Socjologia wielkiej przemiany, Warszawa 1999.
- Crozier M., Friedberg E., Człowiek i system. Ograniczenia działania zespołowego, Warszawa 1982.
- Beck U., Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności, Warszawa 2002.
- Witkowski L., Tożsamość i zmiana, Toruń 1988.
- Baniger W., Strategia zmian, Warszawa 1993.
- Szczepański M., Teorie zmian społecznych, Katowice 1990.
- Morawski W., Zmiana instytucjonalna, Warszawa 1998.
- Staniszkis J., Ciągłość i zmiana, Kultura i społeczeństwo 1992, nr 1.
- Cieślarczyk M., Elementy socjologii bezpieczeństwa, Warszawa, AON 2004.

TEMAT 5: Społeczne aspekty kryzysów i konfliktów. Zjawisko traumy społecznej.

CEL: Przybliżyć istotę i społeczne aspekty kryzysów, konfliktów oraz zjawisko traumy społecznej

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Zjawisko traumy społecznej
2. Ogólna charakterystyka kryzysu jako zjawiska społecznego
3. Rodzaje kryzysów i sposoby radzenia sobie z nimi
4. Konflikty społeczne- relacje kryzys konflikt
5. Konkluzje

LITERATURA (2 pozycje do wyboru):

- Sztompka P., Trauma wielkiej zmiany. Społeczne koszty transformacji, Warszawa 2000.
- J.Sztumski, Konflikty społeczne i negocjacje jako sposoby ich przewycięzania, Częstochowa 2000.
- Sitek W., Mniejszość w warunkach zagrożenia, Wrocław 1996.
- Sitek W., Wspólnota i zagrożenie. Wrocławianie wobec wielkiej powodzi, Wrocław 1997.
- Słaboń A., Konflikt społeczny i negocjacje, Kraków 1995.
- Wróblewski R., Zarys teorii kryzysu. Warszawa 1996.
- Rummel - Syska Z., Konflikty organizacyjne, Warszawa 1990.
- Rudniański J., Kompromis i walka, Warszawa 1989.
- Cieślarczyk M., Elementy socjologii bezpieczeństwa, Warszawa, AON 2004.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

2. PSYCHOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: dr inż. Gabriel NOWACKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
PSYCHOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Bezpieczeństwo – kwestie terminologiczne i klasyfikacyjne.
2	Wykład	2	Bezpieczeństwo w hierarchii potrzeb człowieka.
3	Wykład	2	Bezpieczeństwo warunkiem właściwego rozwoju osobowości.
4	Wykład	2	Tożsamość jako wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa.
5	Wykład	2	Brak bezpieczeństwa podłożem lęku, stresu i kryzysu.
	zaliczenie	x	zaliczenie przez udział w zajęciach
WYKŁADY		10	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Bezpieczeństwo – kwestie terminologiczne i klasyfikacyjne.

CEL: Zapoznać studentów z kwestiami terminologicznymi i klasyfikacyjnymi bezpieczeństwa, szczególnie z punktu widzenia psychologii.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 90 minut

ZAGADNIENIA:

1. **Terminy: psychologia i bezpieczeństwo.**
2. **Bezpieczeństwo jednostkowe.**
3. **Bezpieczeństwo lokalne.**
4. **Bezpieczeństwo narodowe.**
5. **Bezpieczeństwo międzynarodowe.**

LITERATURA:

1. Buchan A., *China's Strategic Outlook*, New York, Praeger, 1965, s. 95-109; *A World of Nuclear Power*, New York, 1966.
2. Cziomer E., L.W. Zyblikiewicz, *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*. Warszawa, Kraków, 2000.
3. Dobrosielski M., *Racjonalizm i irracjonalizm*, Warszawa, Elipsa, 1999, s. 27.
4. Ehrlich L., *Prawo międzynarodowe*, Warszawa 1958.
5. Malendowski W., *Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe u progu XXI wieku*, Wrocław, ATLA 2, 2003.
6. Smolski R., Smolski M, Stadtmüller E. H., *Słownik Encyklopedyczny Edukacja Obywatelska*, Wyd. Europa, 1999.
7. Stefanowicz J., *Zarys nowej architektury bezpieczeństwa. Polityka europejska Rzeczypospolitej Polskiej — oceny i wskazania*. Warszawa, 1991.
8. Stefanowicz J., *Anatomia polityki międzynarodowej*, Toruń, Adam Marszałek, 2000.
9. Rotfeld A. D., *Dylematy polskiej polityki bezpieczeństwa (1944–1990)*, *System bezpieczeństwa międzynarodowego po 11 września 2001* [w:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia - Koncepcje – Instytucje*, red. Kuźniar R. i Lachowski Z., Warszawa, 2002.
10. Vukadinović R., *Challenges to Security in the South East Europe*, Copenhagen Peace Research Institute, 2000.
11. Zięba R., *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, Warszawa 1997.

TEMAT 2: Bezpieczeństwo w hierarchii potrzeb człowieka.

CEL: Zapoznać studentów z hierarchią potrzeb człowieka oraz rolą i miejscem w tej hierarchii potrzeby bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 90 minut

ZAGADNIENIA:

1. **Potrzeby człowieka.**
2. **Hierarchia potrzeb według A. Masłowa.**
3. **Bezpieczeństwo jako potrzeba szczególnego rodzaju.**

LITERATURA:

1. Adler A., *Individual psychology*. [w:] C. Murchin, *Psychologies of 1930*, Worcester, MA, Clark University Press, 1930.
2. Cooper C. L., Alderfer C., *Classification of Experiential Social Processes – A European Perspective in Advances in Experiential Social Processes*, New York, Wiley J. and Sons, 1978.
3. Freud S., *Poza zasadą przyjemności*, Warszawa, PWN, 1976.
4. Fromm E., *Psicoanalisi della società contemporanea*, Milano, Comunitá, 1960.
5. Gertsman S., *Psychologia na co dzień*, Warszawa, 1975.
6. Koziński J., *Koncepcja transgresyjna człowieka*, Warszawa 1987.
7. Maslow A. H., *W stronę psychologii istnienia*, Warszawa, PAX, 1986
8. Maslow A. H., *Motywacja i osobowość*, Warszawa, PAX, 1990.
9. Murray H. A., *Explorations in personality*, New York, Oxford University Press, 1938.
10. Nuttin J., *Struktura osobowości*, Warszawa, PWN, 1968.
11. Obuchowski K., *Przez galaktykę potrzeb. Psychologia dążeń ludzkich*, Poznań 1995.

TEMAT 3: Bezpieczeństwo warunkiem właściwego rozwoju osobowości.

CEL: Zapoznać studentów z cechami osobowości oraz wpływem bezpieczeństwa na jej rozwój.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 90 minut

ZAGADNIENIA:

1. Termin osobowość.
2. Interpretacje osobowości przez niektórych autorów.
3. Wpływ bezpieczeństwa na rozwój osobowości.

LITERATURA:

1. Allport G.W., *Becoming: Basic considerations for a psychology of personality*, New Haven, Yale Univ. Press, 1955.
2. Costa P.T., McCrae R. R., *Theories of personality and psychopathology: Approaches derived from philosophy and psychology*. [w:] *Comprehensive Textbook of Psychiatry*, red. Kaplan H. I., Sadock B. J., Baltimore, Williams and Wilkins, 2000.
3. Hall, C. S. i Lindzley, G., *Teorie osobowości*, Warszawa, PWN, 2001.
4. McCrae R. R., Costa P. T., *A Five-Factor Theory of personality*. [w:] *Handbook of Personality Psychology*, red. Pervin L. A., John O. P., New York, Guilford, 1999.
5. Rogers, C.R., *A theory of therapy, personality, and interpersonal relationships, as developed in the Client-Centered framework*, New York, McGraw-Hill, 1959.
6. Rogers, C.R., *Client-Centered Therapy: Its current practice, implications and theory*, Boston, Houghton Mifflin, 1951.
7. Rogers, C.R., *Perceptual reorganization in Client-Centered Therapy*, New York, Ronald Press, 1951.

TEMAT 4: Tożsamość jako wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa.

CEL: Zapoznać studentów z terminem tożsamość, jego interpretacją według niektórych autorów oraz jej wpływem na wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 90 minut

ZAGADNIENIA:

1. Termin tożsamość.
2. Interpretacje tożsamości przez niektórych autorów.
3. Wpływ bezpieczeństwa na rozwój osobowości.

LITERATURA:

1. Buhler C., Allen M., *Introduction to humanistic psychology*, Monterey, Brooks-Cole, 1972.
2. Dziewiecki M., *Kształtowanie postaw*, Radom, „Ave”, 1997.
3. Dziewiecki M., *Odpowiedzialna pomoc wychowawcza*, Radom, „Ave”, 1999.
4. Fiske D.W., *The limits of the conventional science of personality*. [w:] J. of Personality, James W., *The principles of psychology*, New York, Holt, 1890.
5. Goffman E., *Il comportamento in pubblico*, Torino, Einaudi. 1971.
6. Mead G. H., *Mind, self and society*, Chicago, Univ. of Chicago Press, 1934, *The genesis of the self*. [w:] *The self in social interaction*, red. Gordon C., Gergen K., New York, Wiley, 1968.
7. Neubauer W. F., *Selbstkonzept und Identität im Kindes- und Jugendalter*, Munchen, Reinhardt, 1976.
8. Parsons T., *The position of identity in the general theory of action*. [w:] *The self in social interaction*, red. Gordon C., Gergen K., New York, Wiley, 1968
9. Parsons T., *The social system*, Glencoe, Illinois, The Free Press, 1951,
10. Watson J. R., *Behavior: An introduction to comparative psychology*, New York, Holt, 1914.

TEMAT 5: Brak bezpieczeństwa podłożem lęku, stresu i kryzysu.

CEL: Zapoznać studentów z podłożem lęku, stresu i kryzysu oraz wpływem braku bezpieczeństwa na ich powstawanie.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 90 minut

ZAGADNIENIA:

1. Lęk, stres i kryzys.
2. Interpretacje lęku, stresu i kryzysu według niektórych autorów.
3. Wpływ braku bezpieczeństwa na powstawanie lęku, stresu i kryzysu.

LITERATURA:

1. Adler A., *Individual psychology*. [w:] *Psychologies of 1930*, red. Murchin C., Worcester, MA, Clark University Press, 1930.
2. Binswanger L., *Ausgewahlte Vortrage und Aufsätze*, Bern, Francke Verlag, 1947.
3. Caruso I. A., *Psicoanalisi e sintesi dell'esistenza*, Torino, Marietti, 1953
4. Daim W., *Umwertung der Psychoanalyse*, Wien, Herold, 1951.
5. Franta H., *Psicologia della personalità. Individualità e formazione integrale*, Roma, LAS, 1982.
6. Gebattel V., *Gedanken zu einer anthropologischen Psychotherapie*, Munchen-Berlin, Urban u. Schwarzenberg, 1959.
7. Erikson E. H., *Identity and Crisis*, New York, Norton, 1968.
8. Lewin K., *Principles of topological psychology*, New York, McGraw-Hill, 1936.
9. Maslow A. H., *Motivation and personality*, New York, Harper, 1954.
10. James W., *The principles of psychology*, New York, Holt, 1890.
11. Cooley C. H., *Human nature and the social order*, New York, Scribner's, 1902.
12. Mead G. H., *Mind, self and society*, Chicago, Univ. of Chicago Press, 1934, *The genesis of the self*. [w:] *The self in social interaction*, red. Gordon C., Gergen K., New York, Wiley, 1968.
13. McCall G.J., Simmons J. L., *Identities and interactions*, New York, The Free Press, 1974.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

3. ETYKA BEZPIECZEŃSTWA

WYKŁADOWCA: płk dr Włodzimierz CHOJNACKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ETYKA BEZPIECZEŃSTWA**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Etyka bezpieczeństwa jako naukowa dyscyplina filozoficzna
2	Wykład	2	Podstawowe kategorie etyczne
3	Wykład	2	Bezpieczeństwo personalne i strukturalne jako dobro najwyższe
4	Wykład	2	Bezpieczeństwo jako podstawowa kategoria etyczna współczesności
5	Wykład	2	Poznawcze i aksjologiczne aspekty bezpieczeństwa w mikro- i makroetyce
	zaliczenie	x	zaliczenie przez udział w zajęciach
WYKŁADY		10	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Etyka bezpieczeństwa jako dyscyplina naukowa.**CEL:**

1. Opanowanie przez studentów istotą i genezą i działań etycznych oraz głównych problemów etycznych i moralnych współczesności.
2. Logiczne uargumentowanie przez studentów ważnej roli zachowań etycznych w życiu osobistym i zawodowym.

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS:** 2 godz.**ZAGADNIENIA:**

1. Geneza etyki.
2. Przedmiot etyki i jej działy jako dyscypliny filozoficznej.
3. Definicja etyki a moralność.
4. Główne problemy etyczne i moralne współczesności.

LITERATURA:

1. J. Świniarski, W. Chojnacki, Filozofia bezpieczeństwa, Wyd. AON, Warszawa 2004.
2. M. Ossowska, Socjologia moralności, Wyd. PWN, Warszawa 1958.
3. S. Jedynak (red.), Mały słownik etyczny, Bydgoszcz 1999

TEMAT 2: Podstawowe kategorie etyczne**CEL:**

1. Opanowanie przez studentów wiedzy o cnotach, wadach i powinnościach moralnych.
2. Ugruntowanie przekonania o znaczeniu dzielności i powinności jako przejawach dobra społecznego.

FORMA ZAJĘĆ: wykład**CZAS:** 2 godz.**ZAGADNIENIA:**

1. **Geneza wiedzy o cnotach i wadach.**
2. **Rozwój wiedzy o typach cnót i powinnościach.**
3. **Powinności jako przejawy cnót.**
4. **Cnoty moralne, dzielność i powinności jako przejawy dobra.**

LITERATURA:

1. J. Świniarski, W. Chojnacki, *Filozofia bezpieczeństwa*, Wyd. AON, Warszawa 2004.
2. M. Ossowska, *Socjologia moralności*, Wyd. PWN, Warszawa 1958.
3. S. Jedynak (red.), *Mały słownik etyczny*, Bydgoszcz 1999.
4. M. Sułek, J. Świniarski, *Etyki zawodowe. Wstęp do etyki biznesu*, Wyd. AON, Warszawa 1998.

TEMAT 3: Bezpieczeństwo personalne i strukturalne jako dobro najwyższe

CEL:

1. Opanowanie przez studentów sposobów wyboru dobra moralnego.
2. Wyjaśnienie i scharakteryzowanie przez studentów pojęcia szczęścia i bezpieczeństwa jako dobro najwyższego człowieka.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Sposoby wyboru dobra.
2. Szczęście jako dobro najwyższe człowieka i wspólnoty.
3. Bezpieczeństwo jako dobro najwyższe aprobowane przez wspólnotę.
4. Bezpieczeństwo jako podstawowa potrzeba człowieka.

LITERATURA:

1. J. Świniarski, W. Chojnacki, Filozofia bezpieczeństwa, Wyd. AON, Warszawa 2004.
2. M. Adamkiewicz, Zagadnienie śmierci w bioetyce, Warszawa 2002.
3. W. Tatarkiewicz, O szczęściu, Warszawa 1962.
4. A. Toffler, Wojna i antywojna, Warszawa 1997.

TEMAT 4: Bezpieczeństwo jako podstawowa kategoria etyczna współczesności.

CEL:

1. Opanowanie przez studentów z współczesnych kategorii etycznych.
2. Wyjaśnienie podejmowanych przez instytucje i organizacje działań na rzecz wojen sprawiedliwych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Podstawowe tendencje w etycznym w usprawiedliwianiu wojen.
2. Współczesne wysiłki na rzecz aprobowania wojen, konfliktów zbrojnych i misji stabilizacyjnych.
3. Ku wojnom i pokojom etycznym.

LITERATURA:

1. J. Świniarski, W. Chojnacki, Filozofia bezpieczeństwa, Wyd. AON, Warszawa 2004, s. 116-139.
2. M. Ossowska, Socjologia moralności, Wyd. PWN, Warszawa 1958.
3. S. Jedynak (red.), Mały słownik etyczny, Bydgoszcz 1999

TEMAT 5: Poznawcze i aksjologiczne aspekty bezpieczeństwa w mikro- i makroetyce.

CEL:

1. Opanowanie przez studentów z współczesnych kategorii etycznych.
2. Wyjaśnienie podejmowanych przez instytucje i organizacje działań na rzecz wojen sprawiedliwych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz.

ZAGADNIENIA:

1. Główne problemy etyczne mikro- i makroetyki.
2. Etyczne problemy bezpieczeństwa społ.-ekonom.
3. Skuteczność i efektywność działań a moralność.

LITERATURA:

1. McIntyre, Krótka historia etyki, Warszawa 1995.
2. M. Ossowska, Socjologia mieszczańska, Warszawa 1985.
3. M. Freman, Kapitalizm i wolność, Warszawa 1995.
4. W. Guth Etyka w biznesie, Warszawa 1995.

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

**4. INFORMATYCZNE WSPOMAGANIE ZARZĄDZANIA
BEZPIECZEŃSTWEM RP W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH**

WYKŁADOWCA: dr inż. Janusz WOCIAL

RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
INFORMATYCZNE WSPOMAGANIE ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM RP W
SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

NUMER TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1.	Wykład	2	Istota informatycznego wspomagania zarządzania bezpieczeństwem. Zakres i obszary stosowania technologii teleinformatycznych w zarządzaniu bezpieczeństwem
2.	Wykład	2	Ewolucja Komputerowych Systemów Wspomagania Zarządzania. Systemy Informacji Strategicznej
3.	Wykład	2	Komputerowe systemy monitorowania zagrożeń bezpieczeństwa. Obszary informacyjne i zakres funkcjonalny systemu informatycznego wspomaganie w obszarach bezpieczeństwa
4.	Wykład	2	Systemy zobrazowania informacji oraz automatycznego obiegu dokumentów wspomagające procesy podejmowania decyzji w obszarze bezpieczeństwa
5.	Wykład	2	Kierunki rozwoju komputerowych systemów wspomagających zarządzanie bezpieczeństwem
WYKŁADY		10	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Istota informatycznego wspomagania zarządzania bezpieczeństwem. Zakres i obszary stosowania technologii teleinformatycznych w zarządzaniu bezpieczeństwem

CEL: Uświadomić możliwości informatycznych systemów we wspomaganii procesu zarządzania. Przedstawić aktualne zastosowania systemów teleinformatycznych w dziedzinie zarządzania bezpieczeństwem państwa

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Tworzenie systemu informacji i monitorowania otoczenia
2. Użyteczność informacji
3. Zautomatyzowane systemy dowodzenia
4. Systemy monitorowania i reagowania (zewnętrznego i wewnętrznego)

LITERATURA:

1. Józef Penc, *Zarządzanie dla przyszłości*, Wyd. Profesjonalnej Szkoły Biznesu, 1998
2. Piotr Zaskórski, *Koncepcja Systemu Informatycznego SZ RP* w Biuletyn Jubileuszowy Centrum Informatyki Sztabu Generalnego WP.
3. Kazimierz Kaczmarek, *Infrastruktura teleinformatyczna w układzie stacjonarnym i mobilnym* w Biuletyn Jubileuszowy Centrum Informatyki Sztabu Generalnego WP.
4. Lech Kwiatek, Andrzej Grochalski, *Zautomatyzowany System Dowodzenia SZ RP* w Biuletyn Jubileuszowy Centrum Informatyki Sztabu Generalnego WP.

TEMAT 2: Ewolucja Komputerowych Systemów Wspomagania Zarządzania. Systemy Informacji Strategicznej

CEL: Przedstawić dotychczasowy rozwój Komputerowych Systemów Wspomagania Zarządzania ze szczególnym uwzględnieniem Systemów Informacji Strategicznej

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Klasyfikacje Komputerowych Systemów Zarządzania
2. Systemy ewidencyjno – sprawozdawcze
3. Systemy informowania kierownictwa,
4. Systemy wspomagania decyzji
5. Systemy Informacji Strategicznej

LITERATURA:

1. Jerzy Isajew, *Systemy informacyjne*, Expertus, 2000
2. Witold T. Bielecki, *Komputerowe Systemy Wspomagania Zarządzania*, Wyd. UW, 2002
3. Witold T. Bielecki, *Współczesne Systemy Komputerowe Wspomagające Zarządzanie*, Wyd. UW, 2003
4. Bogdan Stefanowicz, *Informacyjne Systemy Zarządzania*, Wyd. SGH, 1998
5. Piotr Adamczewski, *Zintegrowane systemy informatyczne w praktyce*, Wyd. Mikom, 2003

TEMAT 3: Komputerowe systemy monitorowania zagrożeń bezpieczeństwa. Obszary informacyjne i zakres funkcjonalny systemu informatycznego wspomaganie w obszarach bezpieczeństwa

CEL: Przedstawić istotę komputerowych systemów monitorowania środowiska (i obiektów) oraz określania potencjalnego zagrożenia. Określić możliwości wspomaganie.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Systemy monitorowania – istota i klasyfikacje
2. Systemy wczesnego ostrzegania
3. Modele ocenowe zagrożenia
4. Modele przeciwdziałania zagrożeniom,

LITERATURA:

1. Piotr Sienkiewicz i in., *System informatycznego wspomaganie kierowania w sytuacjach kryzysowych i konfliktowych*, Teleinformatyka w wojsku i policji, 1996
2. Marian Chudy i in., *Koncepcja oceny zagrożenia dla potrzeb systemu wczesnego ostrzegania RP*, Teleinformatyka w wojsku i policji, 1996
3. Roman Kulczycki i in., *Dokumentacja projektowo – użytkowa systemu „SIEĆ-1”*, AON, 1996-1998
4. Dokumentacja systemu EIS (*Emergency Information System*) – Informatyczny system przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom
5. Wiesław Flakiewicz, *Informacyjne systemy zarządzania*

TEMAT 4: Systemy zobrazowania informacji oraz automatycznego obiegu dokumentów wspomagające procesy podejmowania decyzji w obszarze bezpieczeństwa

CEL: Zapoznać z przodującymi systemami zobrazowania informacji geograficzno – przestrzennej (GIS) oraz z systemami wspólnej pracy grupowej w sieciach rozległych i wymiany dokumentów (EDI).

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

1. Systemy typu GIS - charakterystyka
2. Zastosowania wojskowe i cywilne systemów GIS
3. Systemy wspólnej pracy grupowej i wymiany dokumentów
4. Zastosowania wojskowe systemów EDI

LITERATURA:

1. Dokumentacja systemów ArcVue, MapInfo i innych
2. Andrzej Trysła i in., *Zastosowania wojskowe GIS*, Teleinformatyka w wojsku i policji, 1996
3. Pakiet PGO 2004 – zobrazowania sytuacji operacyjno – taktycznej, dokumentacja projektowo – użytkowa
4. Dokumentacja systemu Lotus Domino
5. Dokumentacja projektowo – użytkowa systemów Szafran-ZT i Kolorado

**TEMAT 5: Kierunki rozwoju komputerowych systemów
wspomagających zarządzanie bezpieczeństwem**

CEL: Zarysować prawdopodobne kierunki rozwoju systemów
wspomagających zarządzanie bezpieczeństwem.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godz. lekcyjne

ZAGADNIENIA:

- 1. Rozwój technologii teleinformatycznych i ich wpływ na zakres i możliwości systemów wspomagania zarządzania**
- 2. Rozwój środowisk programistycznych i narzędzi umożliwiających zwiększanie funkcjonalności systemów wspomagania zarządzania**
- 3. Problem bezpieczeństwa informacyjnego w projektowanych i eksploatowanych systemach wspomagania zarządzania**

LITERATURA:

- 1. Artykuły rozproszone – zostaną podane studentom przez prowadzącego w odpowiednim czasie.**

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

5. ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE

WYKŁADOWCA: dr hab. Cezary RUTKOWSKI

**RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE**

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Strategia w zarządzaniu – współczesne nurty, szkoły, problemy
2	Wykład	2	Zarządzanie strategiczne bezpieczeństwem, obronnością, wojskowością jako szczególne obszary zarządzania
3	Wykład	2	Planowanie strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, obronności, wojskowości. Podstawy projektowania strategii bezpieczeństwa państwa
4	Wykład	2	Analiza strategiczna jako narzędzie zarządzania i planowania strategicznego. Podstawy analizy środowiska bezpieczeństwa państwa
5	Wykład	2	Filozofia, kultura, potencjał strategiczny organizacji (państwa, RP)
	zaliczenie	x	zaliczenie przez udział w zajęciach
WYKŁADY		10	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Strategia w zarządzaniu – współczesne nurty, szkoły, problemy

CEL: Zapoznać studentów z najważniejszymi nurtami rozwojowymi w ramach nauki o strategii, przedstawić związki pomiędzy strategią a koncepcją zarządzania strategicznego, wskazać podstawowe problemy wynikające z implementacji problematyki strategicznego zarządzania do funkcjonowania współczesnych organizacji, wyjaśnić rolę i znaczenie strategii w zarządzaniu organizacją, w tym w szczególności państwem

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. **Strategia – ważniejsze nurty, ujęcia, szkoły. Ewolucja sposobu pojmowania strategii**
2. **Zarządzanie strategiczne – związki pomiędzy strategią a zarządzaniem. Współczesne i prognozowane znaczenie zarządzania strategicznego**
3. **Zarządzanie strategiczne w warunkach nieprzewidywalności i turbulencyjności otoczenia**
4. **Zarządzanie strategiczne na poziomie państwa – specyfika, problemy**

LITERATURA:

1. K. Obłój, *Strategia organizacji*, PWE, Warszawa 2002
2. C. Rutkowski, *Nieprzewidywalność i jej skutki w zarządzaniu strategicznym*, ZN AON, Warszawa 1998
3. K. Obłój, *Zarządzanie strategiczne*, PWE, Warszawa 1999
4. H.I. Ansoff, *Zarządzanie strategiczne*, PWN, Warszawa 1985

TEMAT 2: Zarządzanie strategiczne bezpieczeństwem, obronnością, wojskowością jako szczególne obszary zarządzania

CEL: Zapoznać studentów z istotą zarządzania strategicznego w odniesieniu do szczególnej organizacji – państwa, opisanego na zbiorze problemów bezpieczeństwa, obronności i wojskowości. Wyjaśnić i scharakteryzować korzyści wynikające z zastosowania koncepcji zarządzania strategicznego w stosunku do problemów bezpieczeństwa, obronności i wojskowości, a także znaczenie tejże koncepcji w warunkach narastającej nieprzewidywalności otoczenia

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Zarządzanie strategiczne bezpieczeństwem, obronnością i wojskowością – specyfika podmiotowa i przedmiotowa
2. Zarządzanie strategiczne bezpieczeństwem, obronnością, wojskowością w teorii i praktyce wybranych państw świata – przegląd globalny i regionalny
3. Istota i treść oraz znaczenie koncepcji strategicznego zarządzania bezpieczeństwem, obronnością, wojskowością dla przetrwania i rozwoju państwa w warunkach wyzwań XXI wieku
4. Proces bezpieczeństwa metoda strategicznego zarządzania bezpieczeństwem, obronnością, wojskowością na poziomie państwa

LITERATURA:

1. C. Rutkowski, A. Dawidczyk, J. Gryz, Zarządzanie bezpieczeństwem jako obszar nauki i dydaktyki szkoły wyższej, AON, Warszawa 2002 - 2003
2. A. Dawidczyk, Zarządzanie strategiczne a bezpieczeństwo państwa (RP) w XXI wieku, AON, Warszawa 2003

TEMAT 3: Planowanie strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, obronności, wojskowości. Podstawy projektowania strategii bezpieczeństwa państwa,

CEL: Zapoznać studentów z podstawami planowania strategicznego, wyjaśnić związki pomiędzy koncepcją zarządzania strategicznego i planowania strategicznego, przedstawić specyfikę planowania strategicznego na poziomie państwa, omówić istotę planowania strategicznego w dziedzinie bezpieczeństwa, obronności i wojskowości, opisać proces planowania strategii bezpieczeństwa narodowego

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Planowanie strategiczne jako narzędzie zarządzania strategicznego
2. Planowanie strategiczne na poziomie państwa – istota, specyfika, obszary
3. Planowanie strategiczne bezpieczeństwa, obronności i wojskowości państwa
4. Projektowanie strategii bezpieczeństwa narodowego – proces i metoda

LITERATURA:

1. C. Rutkowski, A. Dawidczyk, J. Gryz, *Zarządzanie bezpieczeństwem jako obszar nauki i dydaktyki szkoły wyższej*, AON, Warszawa 2002 - 2003
2. H. Kreikebaum, *Planowanie strategiczne w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 1993
3. A. Dawidczyk, *Planowanie strategii bezpieczeństwa państwa w warunkach nieprzewidywalności otoczenia. Zarys metody – aspekty wojskowe*, AON, Warszawa 2004

TEMAT 4: Analiza strategiczna jako narzędzie zarządzania i planowania strategicznego. Podstawy analizy środowiska bezpieczeństwa państwa

CEL: Zapoznać studentów z podstawami analizy strategicznej organizacji, wyjaśnić specyfikę analizy strategicznej państwa, dokonać identyfikacji i scharakteryzować otoczenie państwa, przedstawić ważniejsze metody, techniki i narzędzia analizy strategicznej na poziomie państwa

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. Analiza strategiczna jako narzędzie planowania strategicznego – istota, treść, zakres rozwiązywanych problemów
2. Analiza strategiczna w warunkach nieprzewidywalności otoczenia – specyficzne wyznaczniki i cechy
3. Analiza strategiczna w obszarze bezpieczeństwa, obronności, wojskowości – specyfika, istota, treść
4. Metody, techniki, narzędzia analizy strategicznej otoczenia państwa

LITERATURA:

1. G. Gierszewska, M. Romanowska, *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 1997
2. A. Dawidczyk, D. Kozerański, *Problemy bezpieczeństwa narodowego Ukrainy i ich odniesienia do bezpieczeństwa RP. Aspekty analityczne*, AON, Warszawa 2002
3. A. Dawidczyk, *Planowanie strategii bezpieczeństwa państwa w warunkach nieprzewidywalności otoczenia. Zarys metody – aspekty wojskowe*, AON, Warszawa 2004

TEMAT 5: Filozofia, kultura, potencjał strategiczny organizacji (państwa, RP)

CEL: Zapoznać studentów z podstawowymi kategoriami zarządzania strategicznego organizacji (państwa, RP), wyjaśnić znaczenie filozofii, kultury i potencjału strategicznego dla sprawnego funkcjonowania organizacji (państwa, RP) w zmiennych, turbulentnych warunkach otoczenia początku XXI wieku, określić związki przedmiotowych kategorii z treścią koncepcji strategicznego zarządzania, planowania i analizy strategicznej

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 x 45 min.

ZAGADNIENIA:

1. **Filozofia organizacji – znacznie, istota, przegląd podejść, nurtów**
2. **Kultura organizacji a sprawność zarządzania strategicznego**
3. **Potencjał strategiczny organizacji jako wymóg przetrwania w warunkach turbulencyjności otoczenia**
4. **Filozofia, kultura i potencjał strategiczny państwa a skuteczność zarządzania strategicznego w warunkach wyzwań XXI wieku**

LITERATURA:

1. **D. Hahn, Tendencje rozwojowe zarządzania strategicznego [w:] *Organizacja i kierowanie*, Warszawa 1993**
2. **K. Oblój, *Strategia organizacji*, PWE, Warszawa 2000**
3. **C. Rutkowski, *Przegląd strategiczny jako narzędzie polityki*, wyd. Elipsa, Warszawa 2003**

**ROZWINIĘTY PROGRAM
PRZEDMIOTU:**

6. ANALIZA SYSTEMOWA

WYKŁADOWCA: prof. dr hab. inż. Piotr SIENKIEWICZ

RAMOWY PROGRAM PRZEDMIOTU
ANALIZA SYSTEMOWA

NR TEMATU	FORMA ZAJĘĆ	LICZBA GODZIN	NAZWA TEMATU
1	Wykład	2	Podstawy analizy systemowej
2	Wykład	2	Podjęmowanie decyzji w warunkach niepewności i ryzyka
3	Wykład	2	Analiza systemowa sytuacji konfliktowych i kryzysowych
4	Wykład	2	Analiza ryzyka w sytuacji zagrożeń
5	Wykład	2	Model bezpieczeństwa systemów
	zaliczenie	x	zaliczenie przez udział w zajęciach
WYKŁADY		10	
ZALICZENIE		x	
RAZEM		10	

TEMAT 1: Podstawy analizy systemowej.

CEL: Zapoznanie z podstawami metodologicznymi badań systemowych, a w szczególności z metodyką stosowania analizy systemowej w rozwiązywaniu praktycznych sytuacji problemowych.

FORMA ZAJĘĆ: wkład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Redukcjonizm, holizm, systemizm.
2. Metodologiczne zasady badań systemowych.
3. Istota analizy systemowej (wg RAND).
4. Metodyka stosowania analizy systemowej w problematyce bezpieczeństwa.

LITERATURA:

1. Sienkiewicz P.: *Inżynieria systemów*. MON, 1983
2. Sienkiewicz P.: *Analiza systemowa*. Bellona, 1995
3. Findeisten W. (red.): *Analiza systemowa. Podstawy i zastosowania*. PWN, 1985

TEMAT 2: Podejmowanie decyzji w warunkach niepewności i ryzyka.

CEL: Zapoznanie z zasadami analizy decyzyjnej w rozwiązywaniu złożonych, niepewnych i ryzykownych sytuacji decyzyjnych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Istota analizy decyzyjnej.
2. Klasyfikacja sytuacji decyzyjnych.
3. Kryteria podejmowania decyzji.
4. Wielokryterialna analiza porównawcza wariantów rozwiązań.
5. Modele decydenta.

LITERATURA:

1. Sienkiewicz P.: *Inżynieria systemów*. MON, 1983
2. Sienkiewicz P.: *Analiza systemowa*. Bellona, 1995
3. Findeisten W. (red.): *Analiza systemowa. Podstawy i zastosowania*. PWN, 1985

TEMAT 3: Analiza systemowa sytuacji konfliktowych i kryzysowych.

CEL: Zapoznać z modelami systemowych sytuacji konfliktowych i kryzysowych oraz metodami ich rozwiązywania.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Modelowanie sytuacji konfliktowych: elementy teorii konfliktów i teorii gier.**
2. **Modele teorii gier.**
3. **Modelowanie sytuacji kryzysowych.**
4. **Analiza systemowa w zarządzaniu kryzysowym.**
5. **Studium przypadku: „Cuban Crisis”.**

LITERATURA:

1. Sienkiewicz P.: *Inżynieria systemów*. MON, 1983
2. Sienkiewicz P.: *Analiza systemowa*. Bellona, 1995
3. Findeisten W. (red.): *Analiza systemowa. Podstawy i zastosowania*. PWN, 1985
4. Wejes L.: *Teoria gier w amerykańskiej nauce o stosunkach politycznych*. UAM, 1982
5. Pawlak Z.: *O konfliktach*. PWN, 1987
6. Pietraś J.: *Decydowanie polityczne*. PWN, 1999

TEMAT 4: Analiza ryzyka w sytuacji zagrożeń.

CEL: Zapoznanie z technikami analityczno-ocenowymi stosowanymi w zarządzaniu ryzykiem w sytuacji zagrożeń dla bezpieczeństwa systemów.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. Ryzyko i jego miary.
2. Metodyka zarządzania ryzykiem.
3. Wybrane techniki analizy i oceny ryzyka.
4. Studium przypadku.

LITERATURA:

1. Sienkiewicz P.: *Analiza systemowa*. Bellona, 1995
2. Findeisten W. (red.): *Analiza systemowa. Podstawy i zastosowania*. PWN, 1985
3. Sienkiewicz P.: *Analiza ryzyka w sytuacjach kryzysowych*. BOŚ 04 IBN PAN, 2000
4. Sienkiewicz P. (red.): *Wystarczalność obronna*. Bellona, 1996

TEMAT 5: Model bezpieczeństwa systemów.

CEL: Zapoznanie z ogólnym modelem bezpieczeństwa systemów społecznych i systemów technicznych oraz możliwościami wykorzystywania go w analizach sytuacji praktycznych.

FORMA ZAJĘĆ: wykład

CZAS: 2 godziny

ZAGADNIENIA:

1. **Matematyczne modele niezawodności i bezpieczeństwa systemów.**
2. **Miary stopnia niezawodności i bezpieczeństwa systemów.**
3. **Analiza efektywności: skuteczność i koszty zabezpieczenia systemów przed zagrożeniami.**

LITERATURA:

1. Sienkiewicz P.: *Analiza systemowa*. Bellona, 1995
2. Sienkiewicz P.: *Teoria bezpieczeństwa systemów*. Zeszyty Naukowe AON Nr 3, 2004
3. Foik K., Jaźwiński J.: *Bezpieczeństwo systemów*. WNT, 1998

SPIS TREŚCI**strona**

WSTĘP.....	3
I. PROGRAM STUDIÓW.....	4
1. CELE KSZTAŁCENIA.....	4
2. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE.....	5
3. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE.....	5
4. ROZLICZENIE GODZINOWE ZAJĘĆ PROGRAMOWYCH.....	7
5. PODZIAŁ GODZIN NA DZIAŁY I PRZEDMIOTY.....	8
6. PODZIAŁ GODZIN NA PRZEDMIOTY W SEMESTRACH.....	10
II. ROZWIINIĘTY PROGRAM STUDIÓW.....	12
AUTORZY I KONSULTANCI PROGRAMU.....	12
A. PRZEDMIOTY OGÓLNE.....	13
1. FILOZOFIA BEZPIECZEŃSTWA.....	14
2. MIĘDZYNARODOWE PRAWO POKOJU I BEZPIECZEŃSTWA.....	24
3. MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI POLITYCZNE.....	35
4. MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE.....	46
5. ZARZĄDZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA.....	57
B. PRZEDMIOTY PODSTAWOWE.....	68
1. POLITYKA I STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA.....	69
2. SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA RP.....	81
3. GLOBALIZACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA.....	93
4. ADMINISTRACJA PUBLICZNA RP.....	104
5. OBRONA CYWILNA I TERYTORIALNA.....	116
6. ZARZĄDZANIE SYSTEMEM BEZPIECZEŃSTWA RP – GRA KIEROWNICZA.....	129
C. PRZEDMIOTY KIERUNKOWE.....	142
1. BEZPIECZEŃSTWO POLITYCZNE RP.....	143
2. BEZPIECZEŃSTWO GOSPODARCZE RP.....	156
3. BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE RP.....	168
4. BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE RP.....	184
5. BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE RP.....	196
6. BEZPIECZEŃSTWO INFORMACYJNE RP.....	209
7. BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE RP.....	221
8. BEZPIECZEŃSTWO KULTUROWE RP.....	229
D. PRZEDMIOTY UZUPEŁNIAJĄCE.....	237
1. GEOGRAFIA BEZPIECZEŃSTWA.....	238
2. KOMUNIKOWANIE SPOŁECZNE.....	249
3. SEMINARIA MAGISTERSKIE.....	256
4. INSTRUKTAŻE DO GRY KIEROWNICZEJ.....	258
5. WYKŁADY UZUPEŁNIAJĄCE KIEROWNIKÓW GRUP.....	260
E. WYKŁADY MONOGRAFICZNE.....	262
1. SOCJOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA.....	263
2. PSYCHOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA.....	270
3. ETYKA BEZPIECZEŃSTWA.....	277
4. INFORMATYCZNE WSPOMAGANIE ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM RP W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH.....	284
5. ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE.....	291
6. ANALIZA SYSTEMOWA.....	298

